

НАЦРТ ИЗВЕШТАЈ

за

СТРАТЕГИСКА ОЦЕНА НА ЖИВОТНАТА СРЕДИНА

за Урбанистички проект вон опфат на урбанистички план за

формирање на градежна парцела со намена Г5- земјоделско

сточарско производство (рибник со придружни објекти)

и пристапен пат во КО Радуша вон град

општина Сарај

Скопје, јуни 2026

Предмет	Извештај за стратегиска оцена на животна средина
Вид плански документ	Урбанистички проект вон опфат на урбанистички план, КО Радушa, општина Сарај
Плански опфат	Дел од КП 1236, 1237, 1238, 1261/1, 1262, 1268, 1269, 1270, 1293, 1295, 1292/1, 1272, 1296, 1298, 1297, 1859/3, 1868, и целосно опфатени катастарски парцели 1243, 1245, КП 1261/3, КП 1263, сите во КО Радушa- вон град, општина Сарај
Технички број	01-S-26

Нарачател	Општина Сарај
Изработил	ЕВОЛВИНГ ДОО, Друштво за консалтинг, обука и услуги, Скопје

Одговорно лице	м-р Славица Биљарска Мирчески Дипл. инженер за заштита на животна средина Експерт за стратегиска оцена на животна средина
Соработник	Весна Струмениковска Дипл. инженер за заштита на животна средина Експерт за оцена на влијание на проектите врз животната средина

Технички број: 01-S-26

На барање на нарачателот, ДТУ БИЛД УРБАН ДООЕЛ Скопје (за потребите на инвеститорот), согласно Договорот, ЕВОЛВИНГ ДОО Скопје, подготви Извештај за стратегиска оцена за планскиот документ Урбанистички проект вон опфат на урбанистички план за формирање на градежна парцела со намена Г5- земјоделско сточарско производство (рибник со придружни објекти) и пристапен пат во КО Радуша вон град, општина Сарај.

Изработката на извештајот е согласно обврската на изготвувачот на планскиот документ за спроведување на постапка за оцена на влијанието од планскиот документ врз животната средина и врз животот и здравјето на луѓето, дадена во глава X (Оцена на влијанието на определени стратегии, планови и програми врз животната средина) од Законот за животна средина. Согласно точка 13 (Планирање на просторот и користење на земјиштето), член 3 од Уредбата за стратегии, планови програми, вклучувајќи и нивните промени, за кои задолжително се спроведува постапка за оцена на нивното влијание врз животната средина и врз животот и здравјето на луѓето, Урбанистички проект вон опфат на урбанистички план за формирање на градежна парцела со намена Г5- земјоделско сточарско производство (рибник со придружни објекти) и пристапен пат во КО Радуша вон град, општина Сарај, е плански документ за кој задолжително се врши стратегиска оцена на животната средина.

Целта на овој извештај е да изврши идентификација и анализа на влијанијата врз животната средина од имплементацијата на предвидениот плански документ уште во фазата на неговата подготовка и да предвиди соодветни мерки за спречување и контрола на влијанијата.

Извештајот е изработен согласно содржината на извештајот пропишана во Уредбата за содржина на извештајот за стратегиска оцена на животната средина (Сл. весник на РМ бр.153/07).

Одговорен за изработката на Извештајот за стратегиска оцена на животната средина е Славица Биљарска Мирчески, експерт за стратегиска оцена на животната средина (во прилог е дадена копија од потврдата за положен стручен испит за стекнување на статус експерт за стратегиска оцена на животната средина).

Славица Биљарска Мирчески,
дипл. инж. за заштита на животна средина

РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА
МИНИСТЕРСТВО ЗА ЖИВОТНА СРЕДИНА
И ПРОСТОРНО ПЛАНИРАЊЕ

Број 12-341/2
Датум: 03-02-2025 година

УВЕРЕНИЕ

за положен стручен испит за стекнување на
статус експерт за стратегиска оцена на животната средина

Славица Љубомир Биљарска Мирчески родена на 19.12.1977 година во Струмица, дипломирала на ден 19.12.2008 на Универзитет „Св Кирил и Методиј“ – Скопје, Машински факултет (интердисциплинарни студии по инженерство на животната средина), го положи **стручниот испит за стратегиска оцена на животната средина** на ден 28.03.2013 година и се стекна со **статус на експерт за стратегиска оцена на животната средина**, ги исполнува условите утврдени во член 85 став 2 од Законот за животна средина, а со тоа се стекнува со правото да биде вклучен во Листата на експерти за стратегиска оцена на животната средина што ја води Министерството за животна средина и просторно планирање на Република Северна Македонија.

Министерство за животна средина и
просторно планирање

Министер
Izet Mexhiti

Содржина

1. ВОВЕД.....	6
2. КРАТОК ПРЕГЛЕД НА СОДРЖИНАТА, ГЛАВНИТЕ ЦЕЛИ НА ПЛАНСКИОТ ДОКУМЕНТ И ВРСКАТА СО ДРУГИ ПЛАНСКИ ДОКУМЕНТИ.....	10
2.1. ПРЕГЛЕД НА СОДРЖИНАТА НА ПЛАНСКИОТ ДОКУМЕНТ.....	10
2.2. ОПИС НА ПЛАНСКИОТ ДОКУМЕНТ.....	13
2.3. ГЛАВНИ ЦЕЛИ НА ПЛАНСКИОТ ДОКУМЕНТ.....	32
2.4. ВРСКА СО ДРУГИ ПЛАНСКИ ДОКУМЕНТИ.....	34
3. КАРАКТЕРИСТИКИ НА ЖИВОТНА СРЕДИНА.....	36
3.1. ГЕОГРАФСКА ПОЛОЖБА.....	36
3.2. ГЕОЛОШКИ КАРАКТЕРИСТИКИ.....	37
3.3. КЛИМАТСКИ КАРАКТЕРИСТИКИ.....	38
3.4. БИОДИВЕРЗИТЕТ.....	40
3.5. ХИДРОЛОШКИ КАРАКТЕРИСТИКИ.....	42
3.6. СООБРАЌАЈНА ПОВРЗАНОСТ.....	43
3.7. КОМУНАЛНА ИНФРАСТРУКТУРА.....	45
3.8. ДЕМОГРАФСКИ КАРАКТЕРИСТИКИ.....	45
3.9. КВАЛИТЕТ НА АМБИЕНТАЛЕН ВОЗДУХ.....	45
3.10. КВАЛИТЕТ НА ВОДИ.....	47
3.11. УПРАВУВАЊЕ СО ОТПАД.....	48
4. СОСТОЈБА БЕЗ ИМПЛЕМЕНТАЦИЈА НА ПЛАНСКИОТ ДОКУМЕНТ.....	50
5. ЦЕЛИ НА ЗАШТИТА НА ЖИВОТНАТА СРЕДИНА.....	51
6. ВЕРОЈАТНИ ЗНАЧАЈНИ ВЛИЈАНИЈА ВРЗ ЖИВОТНАТА СРЕДИНА.....	54
6.1. ВЛИЈАНИЕ ВРЗ НАСЕЛЕНИЕ И ЧОВЕКОВО ЗДРАВЈЕ.....	55
6.2. ВЛИЈАНИЈА ВРЗ СОЦИО- ЕКОНОМСКА СОСТОЈБА.....	55
6.3. ВЛИЈАНИЈА ВРЗ КВАЛИТЕТ НА АМБИЕНТНИОТ ВОЗДУХ.....	56
6.4. ВЛИЈАНИЕ ВРЗ КВАЛИТЕТ НА ПОВРШИНСКИ И ПОДЗЕМНИ ВОДИ.....	57
6.5. ВЛИЈАНИЕ ВРЗ ПОЧВА.....	59
6.6. ВЛИЈАНИЕ ПОВРЗАНО СО УПРАВУВАЊЕ СО ОТПАД.....	60
6.7. ВЛИЈАНИЕ ОД БУЧАВА.....	60
6.8. ВЛИЈАНИЕ ВРЗ ФЛОРА И ФАУНА.....	61
6.9. ВЛИЈАНИЕ ВРЗ ПРЕДЕЛ.....	61
6.10. ВЛИЈАНИЕ ВРЗ МАТЕРИЈАЛНИ ДОБРА.....	61
6.11. ВЛИЈАНИЕ ВРЗ КУЛТУРНО И ИСТОРИСКО НАСЛЕДСТВО.....	62
6.12. ВЛИЈАНИЕ ОД НЕСРЕЌИ И ХАВАРИИ.....	62
6.13. ПРЕКУГРАНИЧНО ВЛИЈАНИЕ.....	63
7. ПРЕДВИДЕНИ МЕРКИ ЗА ЗАШТИТА, НАМАЛУВАЊЕ И НЕУТРАЛИЗИРАЊЕ НА НЕГАТИВНИТЕ ВЛИЈАНИЈА.....	64

7.1.	МЕРКИ ЗА НАМАЛУВАЊЕ НА ВЛИЈАНИЕТО ВРЗ НАСЕЛЕНИЕ И ЧОВЕКОВО ЗДРАВЈЕ	65
7.2.	МЕРКИ ЗА НАМАЛУВАЊЕ НА ВЛИЈАНИЕТО ВРЗ СОЦИО- ЕКОНОМСКА СОСТОЈБА	66
7.3.	МЕРКИ ЗА НАМАЛУВАЊЕ НА ВЛИЈАНИЕТО ВРЗ КВАЛИТЕТ НА АМБИЕНТЕН ВОЗДУХ	66
7.4.	МЕРКИ ЗА НАМАЛУВАЊЕ НА ВЛИЈАНИЕТО ВРЗ КВАЛИТЕТ НА ПОВРШИНСКИТЕ И ПОДЗЕМНИТЕ ВОДИ..	67
7.5.	МЕРКИ ЗА НАМАЛУВАЊЕ НА ВЛИЈАНИЕТО ВРЗ ПОЧВА.....	68
7.6.	МЕРКИ ЗА НАМАЛУВАЊЕ НА ВЛИЈАНИЕТО ПОВРЗАНИ СО УПРАВУВАЊЕ СО ОТПАД.....	69
7.7.	МЕРКИ ЗА НАМАЛУВАЊЕ НА ВЛИЈАНИЕТО ОД БУЧАВА	69
7.8.	МЕРКИ ЗА НАМАЛУВАЊЕ НА ВЛИЈАНИЕТО ВРЗ ФЛОРА И ФАУНА.....	70
7.9.	МЕРКИ ЗА НАМАЛУВАЊЕ НА ВЛИЈАНИЕТО ВРЗ ПРЕДЕЛ.....	70
7.10.	МЕРКИ ЗА НАМАЛУВАЊЕ НА ВЛИЈАНИЕТО ВРЗ МАТЕРИЈАЛНИ ПРИДОБИВКИ	71
7.11.	МЕРКИ ЗА НАМАЛУВАЊЕ НА ВЛИЈАНИЕТО ВРЗ КУЛТУРНО И ИСТОРИСКО НАСЛЕДСТВО	71
7.12.	МЕРКИ ЗА НАМАЛУВАЊЕ НА ВЛИЈАНИЈА ОД НЕСРЕЌИ И ХАВАРИИ	72
7.13.	МЕРКИ ЗА НАМАЛУВАЊЕ НА ПРЕКУТРАНИЧНИ ВЛИЈАНИЈА	74
8.	АНАЛИЗА НА АЛТЕРНАТИВИ.....	75
9.	ПЛАН ЗА МОНИТОРИНГ НА ЖИВОТНАТА СРЕДИНА.....	77
10.	НЕ-ТЕХНИЧКО РЕЗИМЕ	80
11.	ИНФОРМАЦИИ ЗА ОДРЖАНА ЈАВНА РАСПРАВА.....	86
12.	КОРИСТЕНА ЛИТЕРАТУРА.....	87
	ПРИЛОГ 1: ДРД ОБРАЗЕЦ.....	88
	ПРИЛОГ 2: ОДЛУКА ЗА СПРОВЕДУВАЊЕ НА СОЖС	89

1. ВОВЕД

Стратегиска оцена на животната средина – дефиниција

Целта на постапката за стратегиска оцена на животната средина (СОЖС) е идентификација и анализа на влијанијата врз животната средина, животот и здравјето на луѓето кои би произлегле со имплементација на планскиот документ. Постапката се спроведува уште во фазата на планирање, со цел сите идентификувани влијанија, односно соодветните мерки за елиминирање или контрола на влијанијата да се предвидат во најраната фаза на подготовката на документот.

Постапката за стратегиска оцена на животната средина треба да обезбеди високо ниво на заштита на животната средина, спроведување на насоките од релевантни стратешки и плански документи и интегрирање на целите на животната средина во подготовката и усвојувањето на стратегии, планови и програми (плански документи), а во насока на промовирање на одржливиот развој.

Стратегиската оцена претставува формална и систематска оцена на значајните влијанија врз животната средина кои би произлегле со имплементацијата на предвидениот планскиот документ врз животната средина, но пред носење на одлуката за негово усвојување.

Процесот на стратегиска оцена опфаќа:

- Подготовка на Извештај за стратегиска оцена, каде што значајните влијанија од планскиот документ се идентификувани и оценети;
- Консултации со засегната јавност, органот надлежен за работи од областа на животната средина и останатите органи засегнати со имплементацијата на планскиот документ;
- Интегрирање на социјалните, економските и аспектите на животната средина;
- Земање предвид на заклучоците од Извештајот и консултациите при финализирање на нацрт планскиот документ;
- Објавување на одлуката за усвојување на планскиот документ и како стратегиската оцена влијаела врз усвојувањето на документот.

Процесот на стратегиска оцена претставен по фази е даден на слика 1 подолу во текстот.

Определување на потреба за СОЖС

Основ:

- Дали планскиот документ го донесува орган на централната или локалната власт
- Дали планскиот документ се однесува на финансии, буџет, одбрана или за воена или вонредна состојба

Слика 1: Процедура на постапката на стратегиска оцена на животната средина

Слика 2: Постапка за утврдување на неопходноста од спроведување на стратегиска оцена (SEA) за плански документ кој го подготвува локалната управа

Придобивки

СОЖС има за цел да обезбеди рамка за дејствување врз процесот на одлучување уште во најрана фаза кога планските документи (кои пак најчесто предвидуваат индивидуални проекти) се подготвуваат.

Оваа постапка има задача да ги опфати кумулативните влијанија од индивидуалните проекти.

Подобрување на квалитетот на процесот на подготовка на плански документи:

- Олеснување на идентификацијата и оценката на алтернативи;
- Подигнување на јавната свест за влијанијата врз животната средина од планските документи, бидејќи секогаш не е возможно да се елиминираат негативните влијанија од одреден проект, оваа постапка помага во обезбедување на мерки за намалување на негативните влијанија што не може да се елиминираат;
- Поддршка при вклучувањето на мерливи таргети и индикатори, што ќе овозможи ефективен мониторинг на имплементацијата на планскиот документ.

Стратегиската оцена има за цел да обрне внимание и предупреди за големи и кумулативни ефекти од имплементацијата на планскиот документ, вклучувајќи го и влијанието од помалите индивидуални проекти вклучени со планот, а кои според својот праг не се опфатени со ОБЖС постапката.

ФАЗА	ПЛАН	СОВЖС
Првичен преглед	Подготовка на работни документи за значајните прашања	Доколку СОВЖС не е задолжителна, се прави преглед на значајните влијанија
Првични консултации со јавноста	Објавување на одлука за намера за подготовка на плански документ	Определување на обем и деталност на Извештајот
Подготовка на документација	Подготовка на нацрт плански документ	Подготовка на Извештај за стратегиска оцена
Консултации со јавноста	Јавен увид во планскиот документ	Јавен увид во Извештајот
	Јавна расправа	Јавна расправа
	Разгледување на забелешките	Идентификација на значајни забелешки
	Подготовка на извештај за јавната расправа и објава	Подготовка на извештај за јавната расправа и објава
Консултации со надлежен орган	Земање предвид на сите пристигнати забелешки	Оценка на соодветноста на Извештајот
Комплетирање на процесот	Усвојување на планскиот документ и објавување на одлука	Објавување
Пост- фаза	Имплементација	Мониторинг на имплементацијата на планскиот документ

Табела 1: Преглед на активностите по процедура (подготовка на плански документ/ СОВЖС)

2. КРАТОК ПРЕГЛЕД НА СОДРЖИНАТА, ГЛАВНИТЕ ЦЕЛИ НА ПЛАНСКИОТ ДОКУМЕНТ И ВРСКАТА СО ДРУГИ ПЛАНСКИ ДОКУМЕНТИ

2.1. Преглед на содржината на планскиот документ

Според Законот урбанистичко планирање задолжителна е изработка на просторни и урбанистички планови со цел да се обезбеди порамномерен просторен развој, рационално уредување и користење на просторот, како и мрежата на инфраструктура, услови за хумано живеење и работа на граѓаните. Исто така се предвидуваат мерки за заштита и унапредување на животната средина и природата, заштита од воени разурнувања, од природни и технолошки непогоди. Согласно Законот урбанистичко планирање (Сл. весник на РСМ бр. 32/20, 111/23, 40/25, 127/25 и 134/26) во дадениот случај создадени се услови за изработка на Урбанистички план вон населено место со кој може да се врши уредување на просторот со определување на градежна парцела вон плански опфат.

Просторното и урбанистичко планирање претставува континуиран процес усогласен со развојната и економска политика на Република Северна Македонија. Во рамките на урбанистичкото планирање, Урбанистичкиот проект вон опфат на урбанистички план се донесува за подрачје од рурален карактер каде не постои урбанистичка документација.

Урбанистичкиот проект вон опфат на урбанистички план за изградба на рибник со придружни објекти и пристапен пат ќе го определи урбаното подрачје опфатено со планот, врз основа на оценетите можности за развој и погодности за остварување на планираниот развој на соодветен простор, преку неговата рационална организација, уредување и користење.

Урбанистичкиот проект е изработен согласно член 62 од Законот за урбанистичко планирање (Сл. весник на РСМ бр. 32/20, 111/23, 40/25, 127/25 и 134/26), Правилник за урбанистичко планирање (Сл. весник на РСМ, бр. 225/20- пречистен текст, 219/21, 104/22, 99/23, 7/25, 143/25 и 241/25), Законот за урбано зеленило (Сл. весник на РМ бр.11/18 и Сл. весник на РСМ бр.42/20 и 224/24) како и со другата релевантна законска и подзаконска регулатива.

Предметната локација се наоѓа надвор од опфат на важечка урбанистичко планска документација и за истата се изработени Услови за планирање на просторот со број Y28523 од мај 2024 година од страна на Агенција за планирање на просторот и се одобрени со Решение од Министерство за животна средина со број УП1-151065/2024 од 29.05.2024 година, кои ќе бидат влезни смерници за изработка на Урбанистички проект и проектна документација.

Пристапот до проектниот опфат е преку постоен пристапен пат од југозападната страна на локацијата на делови од катастарските парцели 1268, 1269, 1868, 1293, 1292/1, 1296, 1297, 1298 КО Радушa- вгр.

Во рамките на проектниот опфат егзистира постоен рибник, кој е легално изграден пред околу 30 години, врз основа на документации и одобренија изработени и издадени согласно тогашната законска и подзаконска регулатива.

Површината на проектниот опфат во рамки на опишаните граници изнесува вкупно 1,87ха (18679,8м²). Површината на планираната градежна парцела во рамки на опишаните граници изнесува 1,72ха (17219м²).

Урбанистичкиот проект вон опфат на урбанистички план ја има следната содржина:

А. Текстуален дел: Документациона основа

1. Историјат на планирањето и уредувањето на подрачјето на проектниот опфат
2. Инвентаризација на изградената комунална инфраструктура: сообраќајните, електричните, канализационите, водоводните, поштенските, гасоводните, топловодните, телефонските и другите водови и објекти
3. Други податоци од субјектите од член 47 од Законот за урбанистичко планирање, релевантни за подрачјето во планскиот опфат
4. Извод од план од повисоко ниво
5. Основни определби на Просторен план

Б. Текстуален дел: Планска документација

1. Опис на проектниот опфат
2. Проектни барања за градбите во рамки на проектниот опфат
3. Проектни барања за инфраструктурата
4. Цели на урбанистичкиот план
5. Опис и образложение на проектниот концепт на урбанистичкото решение во градежната парцела, во која е утврден простор определен со градежните линии во кои може да се поставуваат повеќе градби
 - 5.1. Сообраќајна и комунална инфраструктура
 - 5.2. Сообраќаен план
 - 5.3. Нивелациски план
 - 5.4. Хидротехничка инфраструктура
 - 5.5. Електрика
 - 5.6. Хортикултура
6. Детални услови за проектирање и градење
7. Мерки за заштита на животна средина
8. Мерки за заштита и спасување
9. Мерки за заштита на природното наследство
10. Мерки за заштита на културно- историско наследство

В. Графички дел: Документациона основа

1. Услови за планирање на просторот
2. Ажурирана геодетска подлога со нанесена граница на проектн опфат
3. Карта на изградениот градежен фонд, односно вкупната физичка супраструктура во проектниот опфат
4. Карта на изградената комунална инфраструктура: сообраќајните, електричните, канализационите, водоводните, поштенските, гасоводните, топловодните, телефонските и другите водови и објекти

Г. Графички дел: Планска документација

1. План на намени
2. Површини за градење
3. Сообраќај и нивелманско решение
4. Приклучни точки и инфраструктура
5. Хортикултура
6. Синтезен приказ

Просторното и урбанистичко планирање претставува континуиран процес усогласен со развојната и економска политика на Македонија.

Пристапот, содржината и методот на работа на Урбанистичкиот проект вон опфат на урбанистички план се базира на одредбите од Законот за урбанистичко планирање.

Досегашниот просторен развој на општина Сарај го наметнува прашањето за неискористени потенцијали кои општината ги поседува, а коишто се откриени, анализирани и утврдени низ методолошки пристап кој опфаќа:

-) Анализа на природните погодности и ограничувања за идниот просторен развој на општината, а особено во областите: домување, индустрија, сообраќај и сообраќајна инфраструктура, комунална инфраструктура како и простори и објекти за одмор и рекреација на граѓаните.
-) Валоризација на погодностите и ограничувањата за просторен развој на општината. Валоризација на природните можности и создадените потенцијали за задоволување на денешните и особено идните потреби на населението во околните населби.
-) Проекција на потребите и можностите за остварување на зацртаните цели на развојот, и во согласност со нив, дефинирање на критериумите, стандардите и плански параметри со кои ќе се утврдат функционалните и просторни потреби на сите подрачја на развојот на општината во планскиот период.
-) Усогласување на програмските определби и планските параметри на идниот развој со насоките на Просторниот план на Републиката. Дефинирање на намената на земјиштето потребно за идниот развој во сите области на животот во населените места на целата општина.
-) Концепт на идниот развој на општината со основни параметри во планирањето.

Методолошкиот пристап кон изработката на Урбанистичкиот проект вон опфат на урбанистички план треба да обезбеди логична и рационална долгорочна развојна проекција за планскиот опфат, на целиот простор на општината Сарај, со примена на современи концепти и методи, а процесот на планирањето од подготвителните работи до дефинирање на планот се води во следните етапи:

- ✓ Дефинирање на целите на идниот развој;
- ✓ Утврдување на основните проблеми во досегашниот развој;
- ✓ Валоризација на погодностите, можностите и ограничувањата на идниот просторен развој на планот;
- ✓ Усогласување на концепцијата за идниот развој со согледувањата и насоките кои произлегуваат од Просторниот план на Републиката.

Изработката на Нацрт извештајот за стратегиска оценка на животната средина за Урбанистички проект вон опфат на урбанистички план за формирање на градежна парцела со намена Г5- земјоделско сточарско производство (рибник со придружни објекти) и пристапен пат во КО Радуша вон град, општина Сарај е според планската програма и намените предвидени во неа, која опфаќа: основна намена Г5- земјоделско и сточарско производство каде се предвидува изградба на објект со намена Г5.5- складишта за храна, а исто така во рамки на парцелата има постоен ribник и постоечки објекти, куќи во состав на селски стопански двор со магацин и во склоп на ribникот има ресторан кој е наменет за гости, и е обезбеден со целосна инфраструктура и ГП 1.2 со намена Е1.8- локални трансформаторски станици и подстанции по барање на Електродистрибуција ДООЕЛ Скопје. Дополнително при реализација на поединечните проекти кои се во состав на планот инвеститорот/инвеститорите треба да подготват оценка на влијанието на проектите врз животната средина/елаборат за заштита на животна средина согласно одредбите од Законот за животна средина.

2.2. Опис на планскиот документ

Просторот кој е предмет на изработка на Урбанистички проект вон опфат на урбанистички план се наоѓа на територијата на општина Сарај. Во границата на проектниот опфат влегуваат дел од КП 1236, 1237, 1238, 1261/1, 1262, 1268, 1269, 1270, 1293, 1295, 1292/1, 1272, 1296, 1298, 1297, 1859/3, 1868, и целосно опфатени катастарски парцели 1243, 1245, КП 1261/3, КП 1263, сите во КО Радуша вон град, општина Сарај и во тие граници зафаќа површина од 18679,8м² или 1.87ха.

Со Урбанистички проект вон опфат на урбанистички план за формирање на градежна парцела со намена Г5- земјоделско и сточарско производство (рибник со придружни објекти) и пристапен пат, во КО Радуша вон град, општина Сарај, ќе се формира една (1) градежна парцела во КО Радуша- вгр со површина од 1,73ха (17259м²). Во проектниот опфат покрај површината на новоформираната градежна парцела е опфатен и пристапен пат од југозападната страна на локацијата на делови од КП 1268, 1269, 1868, 1293, 1292/1, 1296, 1297,

1298 КО Радуша- втр. Пристапот до градежната парцела ќе се планира со намена земјиште за општа употреба- асфалтиран коловоз.

Границата на предметниот опфат е со следниве координати:

	X	Y
1	7518955,41	4660135,53
2	7518958,82	4660141,42
3	7518958,33	4660141,54
4	7518959,11	4660145,18
5	7518959,73	4660151,77
6	7518960,19	4660156,54
7	7518960,47	4660159,65
8	7518960,13	4660161,09
9	7518959,46	4660162,15
10	7518945,64	4660173,82
11	7518942,57	4660176,54
12	7518940,45	4660178,58
13	7518938,01	4660184,67
14	7518939,65	4660186,99
15	7518947,20	4660185,04
16	7518953,22	4660179,89
17	7518961,68	4660172,96
18	7518968,08	4660166,98
19	7518969,21	4660164,77
20	7518969,98	4660162,46
21	7518970,07	4660160,70
22	7518969,66	4660153,82
23	7518969,37	4660150,87
24	7518968,53	4660149,59
25	7518969,22	4660149,29
26	7518968,91	4660146,05
27	7518978,14	4660142,08
28	7518999,95	4660131,66
29	7519005,41	4660127,86
30	7519015,43	4660123,15
31	7519021,76	4660116,65
32	7519029,84	4660096,25

33	7519031,45	4660083,32
34	7519038,45	4660071,66
35	7519033,20	4660059,75
36	7519027,01	4660046,59
37	7519019,75	4660019,52
38	7518999,46	4659997,11
39	7518977,45	4659989,11
40	7518967,19	4659961,39
41	7518954,07	4659931,80
42	7518943,14	4659902,02
43	7518931,20	4659896,91
44	7518927,88	4659889,37
45	7518929,75	4659888,52
46	7518936,20	4659883,07
47	7518938,75	4659878,65
48	7518943,13	4659879,39
49	7518943,09	4659880,64
50	7518944,85	4659888,47
51	7518959,70	4659929,71
52	7518972,46	4659958,52
53	7518982,71	4659977,23
54	7518994,82	4659992,99
55	7519015,37	4660015,70
56	7519032,46	4660044,07
57	7519038,62	4660057,19
58	7519043,56	4660068,31
59	7519047,92	4660066,02
60	7519051,44	4660073,02
61	7519047,40	4660096,45
62	7519044,37	4660126,96
63	7519048,33	4660141,39
64	7519046,59	4660159,68
65	7519050,23	4660175,04

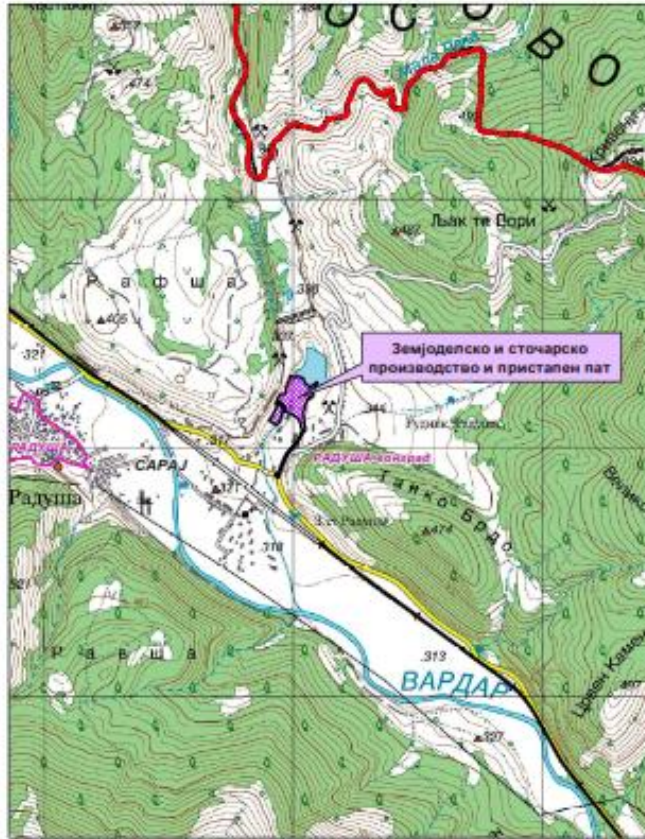
66	7519058,29	4660189,92
67	7519063,27	4660201,11
68	7519069,96	4660215,29
69	7519066,66	4660237,91
70	7519067,11	4660249,39
71	7519062,86	4660248,47
72	7519049,69	4660257,89
73	7519039,99	4660261,91
74	7519014,74	4660266,79
75	7519008,97	4660282,53
76	7518993,64	4660288,48
77	7518989,67	4660288,95
78	7518983,72	4660269,64
79	7518973,43	4660244,55
80	7518969,74	4660220,05
81	7518966,17	4660215,56
82	7518955,82	4660215,97
83	7518947,19	4660212,35
84	7518938,61	4660197,35
85	7518929,75	4660176,12
86	7518936,20	4660166,71
87	7518933,19	4660159,41
88	7518929,35	4660131,37
89	7518907,62	4660115,15
90	7518904,37	4660107,93
91	7518913,40	4660104,22
92	7518925,90	4660096,34
93	7518933,24	4660090,80
94	7518945,33	4660103,91
95	7518949,63	4660112,02

Границата на градежната парцела е со следниве координати:

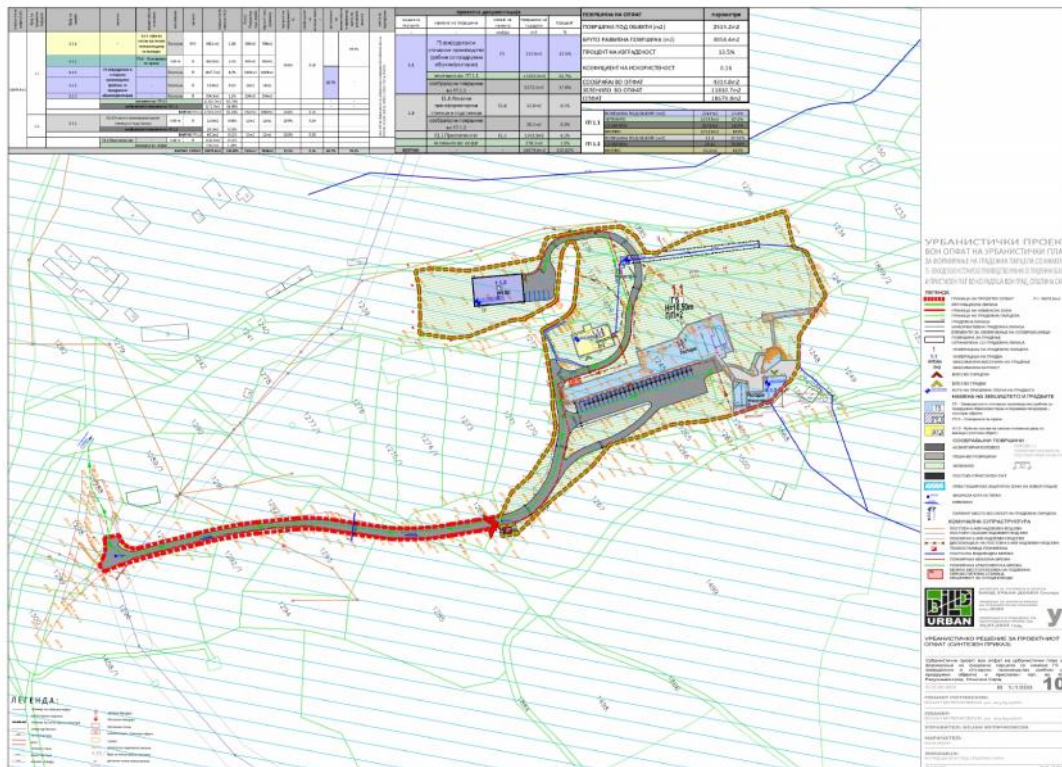
N	X	Y
1	7518958,39	-4880189,82
2	7518961,37	-4880191,11
3	7518969,96	-4880193,29
4	7518969,66	-4880197,81
5	7518967,11	-4880198,39
6	7518962,86	-4880198,47
7	7518949,89	-4880197,89
8	7518939,99	-4880191,81
9	7518934,74	-4880186,79
10	7518938,97	-4880182,53
11	7518931,64	-4880188,48
12	7518939,87	-4880188,95
13	7518931,77	-4880189,64
14	7518921,43	-4880194,59
15	7518929,74	-4880193,09
16	7518966,17	-4880193,58
17	7518955,82	-4880193,97
18	7518947,19	-4880193,35
19	7518938,81	-4880187,35
20	7518929,75	-4880191,13
21	7518934,39	-4880188,71
22	7518931,19	-4880191,41
23	7518929,31	-4880191,37
24	7518937,82	-4880193,11
25	7518934,17	-4880187,99
26	7518912,49	-4880184,23
27	7518925,99	-4880186,34
28	7518911,34	-4880180,89
29	7518945,11	-4880183,91
30	7518949,61	-4880192,82
31	7518955,41	-4880193,53
32	7518958,82	-4880191,43
33	7518958,11	-4880191,64
34	7518959,11	-4880191,18
35	7518959,71	-4880191,77
36	7518963,19	-4880191,64
37	7518963,47	-4880191,89
38	7518969,11	-4880181,89
39	7518959,46	-4880182,15
40	7518945,64	-4880179,82
41	7518942,57	-4880191,64
42	7518943,45	-4880191,58
43	7518938,81	-4880184,87
44	7518929,61	-4880186,99

45	7518947,39	-4880189,84
46	7518951,22	-4880191,89
47	7518961,68	-4880192,96
48	7518968,08	-4880196,98
49	7518969,21	-4880194,77
50	7518969,98	-4880192,48
51	7518970,87	-4880189,79
52	7518969,88	-4880191,82
53	7518969,17	-4880191,87
54	7518968,53	-4880191,59
55	7518969,23	-4880191,29
56	7518968,91	-4880191,09
57	7518978,34	-4880192,08
58	7518969,85	-4880191,66
59	7518965,41	-4880191,88
60	7518965,43	-4880191,15
61	7518961,76	-4880191,05
62	7518979,84	-4880191,25
63	7518961,45	-4880191,21
64	7518968,45	-4880191,86
65	7518969,84	-4880191,87
66	7518943,48	-4880186,25
67	7518947,83	-4880186,82
68	7518951,44	-4880191,03
69	7518947,49	-4880186,45
70	7518944,17	-4880191,98
71	7518943,13	-4880191,39
72	7518948,59	-4880191,68
73	7518950,21	-4880191,64

Површината на проектниот опфат во рамки на опишаните граници изнесува вкупно 1,87ха (18679,8м²). Површината на планираната градежна парцела во рамки на опишаните граници изнесува 1,72ха (17219м²).

Слика 3: Местоположба на локацијата

Слика 4: Синтезен приказ

Историјат на планирањето и уредувањето на подрачјето на проектниот опфат

Предметната локација се наоѓа надвор од опфат на важечка урбанистичко планска документација и за истата се изработени Услови за планирање на просторот со број Y28523 од мај 2024 година од страна на Агенција за планирање на просторот и се одобрени со Решение од Министерство за животна средина со број УП1-151065/2024 од 29.05.2024 година, кои ќе бидат влезни смерници за изработка на Урбанистички проект и проектна документација.

Инвентаризација на: земјиштето во проектниот опфат, изградениот градежен фонд, вкупната физичка супраструктура и инсталации во рамки на проектниот опфат

За целосно согледување на постојната состојба на геодетската подлога, изработена од овластена фирма ажурирана е состојбата на просторот, со сите свои параметри на поставеност, димензии и висински точки на предметната локација и нејзината околина. Во границите на опфатот извршени се детални истражувања по пат на директен увид на теренот и директна комуникација со корисниците и согледано е дека на дел од локацијата има изградено објекти од кои ресторан, помошен објект и куќа со деловен простор и на дел од локацијата егзистира постоен рибник, кој е легално изграден пред околу 30 години, врз основа на документации и одобренија изработени и издадени согласно тогашната законска и подзаконска регулатива.

Во рамки на опфатот има евидентирано и помошен објект кој води до подземен објект (печуркара) и постоен пристапен пат, а остатокот е неизградено земјиште.

За постојните објекти има добиено одобрение за градење со бр.08-32/86/2004 од 04.05.2004 година кое станало правосилно на ден 04.05.2004 година. Самата микролокација е обезбедена со водоводна, електрична и телефонска мрежа.

ДОКУМЕНТАЦИОНА ОСНОВА				
катастарска парцела	намена на површини	класа на намена	површина на парцели	процент
-	-	шифра	m ²	%
Делови од КП 1268, 1269, 1868, 1293, 1292/1, 1296, 1297, 1298, КО Радушa вон град	Неизградено земјиште	НЗ	13665	73.2
	1. рибник		1310.1	7.0
	2. куќа со деловен простор		247.5	1.3
	3. ресторан		202.0	1.1
	4. помошен објект		13.5	0.1
	5. канал		43.0	0.2
	Сообраќајни површини		3198.8	17.1
ВКУПНО			18679.8m²	100.0%

Инвентаризација на градби со режим на заштита на културно наследство, постојни споменички целини, културни предели и друго

Во своето милениумско постоење, човековата цивилизација од праисторијата до денес, на територија на РС Македонија, оставила значајни траги од вонредни културни, историски и уметнички вредности, кои го потврдуваат постоењето, континуитетот и идентитетот на македонскиот народ на овие простори.

Просторниот аспект на недвижното културно наследство е предмет на анализа во корелација со долгорочната стратегија за економски, општествен и просторен развој, односно стратегијата за зачувување и заштита на тоа наследство во услови на пазарно стопанство.

Републичкиот завод за заштита на спомениците на културата, за потребите на Просторниот план на Републиката, изготви Експертен елаборат за заштита на недвижното културно наследство во кој е даден Инвентар на недвижно културно наследство од посебно значење.

Инвентарот содржи список на регистрирани и евидентирани недвижни културни добра, што подразбира список на недвижните предмети со утврдено својство споменик на културата, односно на недвижните предмети за кои основано се претпоставува дека имаат споменично својство. Тоа се: археолошки локалитети, цркви, манастири, џамии, бањи, безистени, кули, саат кули, турбиња, мавзолеи, конаци, мостови, згради, куќи, стари чаршии, стари градски јадра и други споменици со нивните имиња, локации, блиските населени места, период на настанување и општините во кои се наоѓаат спомениците.

Согласно Законот за заштита културното наследство (Сл. весник на РМ бр. 20/04, 115/07, 18/11, 148/11, 23/13, 137/13, 164/13, 38/14, 44/14, 199/14, 104/15, 154/15, 192/15, 39/16, 11/18 и Сл. весник на РСМ бр.20/19 и 3/25), видови на недвижно културно наследство се: спменици, споменички целини и културни предели.

Значаен дел од недвижното културно наследство (околу 45%), се наоѓа во руралните населби и ридско- планинските подрачја, кои се целосно или делумно напуштени, што значително ја усложнува нивнага заштита и користење.

На подрачјето кое е предмет на анализа нема регистрирани недвижни споменици на културата.

Во Археолошката карта на Република Северна Македонија, која ги проучува предисториските и историските слоеви на човечката егзистенција, од најстарите времиња до доцниот среден век, на анализираното подрачје, евидентирани се локалитети:

- *Глуво- Кукетини*, населба од раниот среден век, на околу 800m северозападно од селото;
- *Штитење*, осамен наод од римско време;
- *Бразда- Градиште*, утврдена населба од железното, раноантичкото, римското и доцноантичкото време, се наоѓа на високиот рид што се издига 70m над околината, обраден од двете страни со Чучерска Река; Ѓорѓоец, водовод од римско време, на 1km

југозападно од селото со иравец на протегање на цевоводот кон римскиот Скупи; Царевец, населба од римско време, на 3km западно од селото.

Според Просторниот план на РС Македонија, најголем број на цели се однесуваат на третманот и заштитата на културното наследство во плановите од пониско ниво.

При изработка на планска документација од пониско ниво, да се утврди точната позиција на утврденот локалитет со културно наследство и во таа смисла да се применат плански мерки за заштита на недвижно културно наследство:

- задолжителен третман на недвижното културно наследство во процесот на изработката на просторните и на урбанистичките иланоци од иониско ниво заради обезбедување на плански услови за нивната заштита, остварување на нивната културна функција, просторна интеграција и активно користење на спомениците на културата за соодветна намена, во туристичкото стопанство, во малото стопанство и услугите и во вкупниот развој на државата;
- планирање на реконструкција, ревитализација и конзервација на најзначајните споменички целици и објекти и организација и уредување на контактниот, околниот споменичен простор заради зачувување на нивната културно-историска димензија и соодветна презентација;
- измена и дополнување на просторните и урбанистичките планови заради усогласување од аспект на заштита на недвижното културно наследство.

Согласно Закон за урбанистичко планирање (Сл. весник на РСМ бр. 32/20, 111/23, 40/25, 127/25 и 134/26), во просторните и урбанистички планови, врз основа на документацијата за недвижното културно наследство, задолжително се утврдуваат: плански мерки за заштита на спомениците на културата, како и насоки за оиределување на режимот на нивната заштита.

Вградувањето соодветен режим за заштита на недвижното културно наследство во просторен и урбанистички план се врши според заштитно- конзерваторски основи за културно наследство (Согласно чл. 71 од Законот за заштита на културно наследство).

Недвижното културно наследство, без оглед дали е во прашање градителска целина или поединечен објект, како заедничко културно богатство на светот, во просторните и урбанистичките планови треба да се третира на начин кој ќе обезбеди негово успешно вклопување во просторното и организационото ткиво на градовите и населените места или пошироките подрачја и потенцирање на неговите градежни, обликовни и естетски вредности.

Согласно допис од Министерството за култура- Управа за заштита на културното наследство, бр.172712/2 од 27.08.2024 година, во границите на предметниот опфат не постои културно наследство, ниту добра за кои основано се претпоставува дека претставуваат културно наследство.

Инвентаризација на изградената комунална инфраструктура: сообраќајните, електричните, канализациони, водоводните, поштенските, гасоводните, топоводните, телефонските и другите водови и објекти

Сообраќај

Согласно добиено писмо од Јавно претпријатие за државни патишта, со бр. 10-8380/2 од 08.08.2024 година, констатирано е дека проектниот опфат не се приклучува директно на државен пат кој е во надлежност на Јавното претпријатие за државни патишта.

Комунална инфраструктура

- Ј) Согласно добиено писмо од Електродистрибуција со бр. 10-23/2-299 од 01.08.2024 година, на предметната локација има електрични енергетски инсталации.
- Ј) Согласно добиено писмо од Македонски Телеком со бр. 64057 од 31.07.2024 година, нема постојни инсталации за предметната локација.
- Ј) Согласно добиено писмо од МЕПСО со бр. 11-5128/1 од 09.08.2024 година, не постои инсталација во сопственост на МЕПСО во рамки на проектен опфат.
- Ј) Согласно добиено писмо од ЈП железничка инфраструктура- Железници на РСМ, со бр. 2001-2962 од 03.07.2024 година, нема инфраструктури во нивна надлежност.
- Ј) Согласно добиено писмо од НОМАГАС бр.08-3786/2 од 31.07.2024 година на предметниот опфат нема изградено ниту планирано гасоводна мрежа.

Други податоци од субјектите од член 47 од Законот за урбанистичко планирање, релевантни за подрачјето во планскиот опфат

Согласно добиено писмо од МЖСПП СЕКТОР ЗА ВОДИ бр.11-4343/2 од 12.08.2023 година од увидот во доставената документација и ажурираната геодетска подлога со граници на плански опфат утврдено е дека границите на планскиот опфат се наоѓаат во прва поширока заштитна зона па изворот Рашче согласно Одлуката за определување на заштитни зони за заштита на водите за водозафатниот објект извор Рашче, мерки за заштита, услови, начин на воспоставување на заштитните зони и картографски приказ (Сл. Весник на Република Северна Македонија бр.3/2021 од 5 јануари 2021 година).

При изработка на планската документација потребно е да се имаат во предвид активности и дејности кои се забранети во првата поширока заштитна зона согласно Одлуката за определување на заштитни зони за заштита на водите за водозафатниот објект извор Рашче, мерки за заштита, услови, начин на воспоставување на заштитните зони и картографски приказ (Сл. весник на Република Северна Македонија бр.3/2021 од 5 јануари 2021 година) и тоа во првата поширока заштитна зона, не треба да се вршат активности и дејности од страна на човекот, како што се:

- изведба на објекти со кои се менува режимот на површинските и подземните води, освен за регулација на коритото на реката Вардар во функција на заштита на изворот Рашче;
- ископи за било какви потреби во водоносниот слој (изданската зона) и изградба на објекти и градби под ниво на подземна вода;

- изградба на бунари за експлоатација на подземна вода освен за водоснабдување;
- изведба на истражни дупнатини освен за истражување и мониторинг на подземните води на изворот Рашче;
- намалување на горниот заштитен слој на почвата, освен при изградба на градежни објекти за кои не е предвидена забрана во овие мерки;
- истражување и експлоатација на секаков вид минерални суровини, вклучувајќи и песок и чакал;
- депонирање на секаков вид на отпадни материи и смет (комунален, градежен, рударски, индустриски, металуршки и др.);
- испуштање на непрочистени комунални, индустриски отпадни води;
- неконтролиран транспорт, складирање, користење и испуштање на течности кои по својот состав се опасни за подземните води (нафта и нејзини деривати, киселини, отровни и радиоактивни материи и други опасни материи);
- испуштање на нетретирани атмосферски отпадни води од сообраќајници од регионален, магистрален карактер и автопатишта;
- изградба на објекти како: индустриски, туристички, воени полигони, хидротехнички објекти- освен објекти за потреби на водоснабдување на населени места;
- изградба на бензински пумпи, автомеханичарски сервиси, стопански гаражи, сервиси за перење на возила, и други објекти кои се ризични по однос на загадување на подземните води;
- воени или бегалски кампови и други видови на организирано задржување на луѓе;
- интензивно сточарство и земјоделско производство, освен за индивидуални потреби на населението од постоечките населени места, без користење на минерални ѓубрива, пестициди и др.;
- изградба на фарми за стока и живина, кланици, бачила, рибници и сл.;
- сеча на шума;
- други видови на активности и дејности кои го загрозуваат квалитетот и квантитетот на подземните води.

Во првата поширока заштитна зона населените места да се опфатени со канализациски систем и функционална пречистителна станица, со континуиран мониторинг на пречистените отпадни води од страна на акредитирана/овластена лабораторија, согласно Законот за води.

Во првата поширока заштитна зона од домаќинствата во населените места да се врши соодветно одлагање на отпадот и истото да е организирано, од страна на општините согласно Законот за управување со отпад.

Општините кои влегуваат во границите на првата поширока заштитна зона да изготват План за постапување при хаварии согласно прописите од животна средина.

Во првата поширока заштитна зона се воспоставува мониторинг мрежа за набљудување на квалитетот и квантитетот на подземните води во заштитните зони.

Првата поширока заштитна зона е под надзор согласно надлежностите на државните санитарно- здравствените инспектори и државните инспектори за храна.

Исто така, во планскиот опфат катастарската парцела со КП 1859/3 КО Радушa вон град е со култура река и при изготвување на планската документација, од аспект на заштита на водите, а во согласност со Законот за води (Сл. весник на РМ бр. 87/08, 6/09, 161/09, 83/10, 51/11, 44/12, 23/13, 163/13, 180/14, 146/15, 52/16 и Сл. весник на РСМ бр.151/21 и 3/25), треба да бидат исполнети следните критериуми за заштита, одржување и уредување на површинските води и крајбрежните земјишта:

1. Заради заштита и одржување на природните и уредените речни корита и бреговите на водотеците, забрането е, освен со дозвола или согласност, изградба на постројки и објекти во заштитениот крајбрежен појас на водотек, кој вон населени места е појасот во широчина од 50 метри зад линијата на допирањето на педесетгодишната вода кај нерегулираните водотеци, односно зад ножицата на насипот кај регулираните водотеци.
2. Заради заштита на коритата и бреговите на природните водотеци, езерата и акумулациите се забранува освен со дозвола или согласност издадена врз основа на закон:
 - да се менува правецот на водотекот;
 - да се врши градба или зафат кои што би имале негативно влијание врз протокот на водотекот;
 - да се градат напречни насипи, прегради, други објекти и насади во коритата на водотеците кои го влошуваат режимот на течението на водите;
 - да се сечат дрвја, грмушки и друга вегетација во речните корита и бреговите на водотеците, езерата и акумулациите;
 - да се вади чакал, песок и камен од корита и бреговите на површински водни тела за да не дојде до влошување на постојниот режим на водите и се предизвикуваат процеси на ерозија или оневозможува користењето на водите;
 - да се изгради брана, насип или слична препрека која би имала негативно влијание на протокот на водотекот;
 - да се фрлат отпаден материјал (комунален, индустриски и др.), земја, градежен шут, јаловина и слично;
 - да се вршат други активности со кои се оштетуваат речните корита и бреговите на водотеците, езерата и акумулациите.
3. Заради заштита и спречување на оштетување на водостопански објекти и постројки, се забранува да се изведуваат градби или да се вршат работи со кои се оштетуваат објектите и постројките.
4. Изведувањето на водостопанските објекти и постројки, како и други активности да се врши во согласност со прифатени современи техники и стандарди, прилагодени на научно-техничкиот развој на начин кој нема да предизвика негативно влијание врз режимот на водите и врз корисниците.

5. Да се спроведат сите неопходни технички мерки за спречување на индиректно испуштање на масла и загадувачки материи и супстанции.
6. Потребно е да се предвиди механички и биолошки третман на отпадните води од населени места и стопански комплекси, согласно Уредбата за категоризација на водотеците, езерата, акумулациите и подземните води и Уредбата за класификација на водите (Сл. весник на РМ бр.18/99).
7. Пристапот до крајбрежниот појас на водотеците, езерата и акумулациите за спорт, рекреација и слични активности е слободен.

Министерството за животна средина и просторно планирање не може да се произнесе по однос на местоположбата на постоечките или планирани водоводни и канализациони инсталации на планираниот опфат, затоа што не располага со таков вид на податоци и не управува со истите. Според одредбите од Законот за регистрација на подземни и надземните инфраструктурни објекти и придружни инсталации (Сл. весник на РМ бр.6/12) општините, општините во градот Скопје и градот Скопје се одговорни да водат евиденција и да воспостават Регистар на подземни и надземни инфраструктурни објекти и придружни инсталации, секоја за своето подрачје.

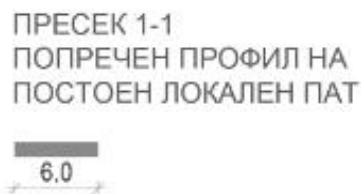
Во однос на постојните водостопански објекти во склоп на системите за наводнување и системите за одводнување, надлежен правен субјект кој управува со истите е АД Водостопанство на РС Македонија.

Согласно Законот за води, Министерството за животна средина и просторно планирање издава водостопанска согласност заради изградба на нови или реконструкција или доградба на постојни објекти, кои се наоѓаат во или покрај и површинските води, објекти коишто поминуваат преку или под површинските води или пак објекти кои се сместени во близина на површинските води или крајбрежните земјишта, а кои можат да влијаат врз режимот на водите, издава дозвола за испуштање и дозвола за користење за дејности и активности кои не се забранети согласно Одлуката за определување на заштитни зони за заштита на водите за водозафатниот објект извор Рашче, мерки за заштита, услови, начин на воспоставување на заштитните зони и картографски приказ (Сл. Весник на Република Северна Македонија бр.3/2021 од 5 јануари 2021 година).

Сообраќаен план

Со предметната урбанистичко проектна документација се формираат две градежни парцели, ГП 1.1 со намена Г5- земјоделско и сточарско производство (рибник со придружни објекти) и ГП 1.2 со намена Е1.8- локални трансформаторски станици и подстанции по барање на Електродистрибуција ДООЕЛ Скопје и влегуваат дел од КП 1236, 1237, 1238, 1261/1, 1262, 1268, 1269, 1270, 1295, 1292/1, 1272, 1293, 1296, 1298, 1297, 1859/3, 1868, и целосно опфатени катастарски парцели 1243, 1245, КП 1261/3, КП 1263, сите во КО Радуша вон град, општина Сарај.

Пристапот до локацијата за моторни возила ќе биде од југозападната страна на локацијата на делови од КП 1268, 1269, 1868, 1293, 1292/1, 1296, 1297, 1298 КО Радуша вон град. Пристапот ќе се планира со намена земјиште за општа употреба асфалтиран коловоз.

Обезбедувањето на потребен број на паркинг места е основен услов за изградба до максимално дозволена висина и површина за градба.

Потребниот број паркинг места се определени согласно член 134 од Правилникот за урбанистичко планирање (Сл. весник на РСМ, бр. 225/20- пречистен текст, 219/21, 104/22, 7/25 и 143/25) и потребите на Инвеститорот.

A1- по 1 паркинг место по стан

B1- Мали комерцијални и деловни дејности - 1 паркинг место на 100m²

Г- Потребниот број паркинг места се утврдува во процесот на донесувањето или спроведувањето на урбанистички план, во зависност од конкретната намена на градбата, начинот на производство, бројот и структурата на вработени, степенот на автоматизацијата на производствениот процес, оддалеченост на живеењето на вработените, постоење на јавен превоз или гаранции за организиран превоз на вработените, водејќи грижа сите потреби од стационарен сообраќај- службен, индивидуален и за возилата и механизацијата што се употребува за потребите на основната намена на градбата.

Вкупно во градежна парцела 1 се предвидени 31 паркинг места.

Нивелациски план

Со изработка на оваа документација пристапено е кон изработка на нивелманското решение за истиот локалитет. Предмет на изработка на нивелманското решение е изработка на вертикално решение на пристапните сообраќајници. Појдовна основа за изработка на вертикалното решение е постојната нивелета и постојниот терен на локалитетот. Подолжните падови се движат во границите на дозволените.

Хидротехничка инфраструктура

Водоснабдување

Во рамки на опфатот, бидејќи се работи за дел постојни објекти, до нив има постојна водоводна мрежа, согласно дописите од надлежните комунални претпријатија.

За водоснабдување локацијата се снабдува со вода преку водоводната мрежа која е со профил од Ø100мм - Ø150мм.

Канализација

Фекална канализација

Во околината на опфатот нема постојна фекална мрежа, согласно дописите од надлежните комунални претпријатија. Отпадните води ќе бидат подложни на третман во пречистителна станица поставена во рамки на проектниот опфат.

Во текот на експлоатацијата да се обезбеди мониторинг на пречистените води.

Атмосферска канализација

На локацијата нема изведена постојна атмосферска канализација. Во графичките прилози е прикажана трасата на новопланираната атмосферска канализација која ќе ги евакуира отпадните атмосферски води од кровните површини на објектите, од површините на улиците, зелените површини и ќе ги одведуваат до најблискиот реципиент. Отпадните води пред да бидат испуштени во реципиент, ќе бидат подложни на третман во пречистителна станица поставена во рамки на проектниот опфат.

Планираната атмосферска канализација долж профилот на постојниот пристапен пат е усогласена со нивелационото решение на уличната мрежа со профили 300mm.

Електрика

Согласно добиеното писмо од ЕВН Македонија постојат инсталации во нивна надлежност во непосредна близина на проектниот опфат. Со добиеното мислење од ЕВН бр. 10-23/2-299 од 01.08.2024 година, за приклучок на објектот на електродистрибутивната мрежа потребно е да се предвиди маркица за трафостаница со дефинирана градежна парцела и излез на јавен пат. Во рамки на опфатот се формира ГП1.2 со намена Е1.8 локални трансформаторски станици и подстанции, со цел да се овозможи изградба на трафостаница. Кабловското напојување со среднапонска и нисконапонска електрична мрежа ќе се определи во понатамошниот тек на разработка на техничката документација, односно со изработка на идејни и главни проекти за електрична мрежа од страна на стручните служби на ЕВН Македонија.

Хортикултура

Согласно Законот за урбано зеленило (Сл. весник на РМ бр.11/18 и Сл. весник на РСМ бр.42/20 и 224/24), пристапено е кон хортикултурно решение кое е во согласност со погоре наведениот закон, односно во парцелата е планирано минимум 20%.

ИЗВОД ОД ПЛАН ОД ПОВИСОКО НИВО

За предметната урбанистичко проектна документација се изработени Услови за планирање на просторот со број У28523 од мај 2024 година изработени од страна на Агенција за планирање на просторот и одобрени со Решение од Министерство за животна средина со број УП1-15 1065/2024 од 29.05.2024 година, кои се влезни смерници за изработка на Урбанистички проект и проектна документација.

Заклучни согледувања

Условите за планирање на просторот се со намена земјоделско и сточарско производство (рибник со придружни објекти) и пристапен пат во КО Радуша вон град, општина Сарај.

Планскиот опфат се наоѓа во Прва поширока заштитна зона на изворот Рашче.

Првата поширока заштитна зона е под надзор согласно надлежностите на државните санитарно- здравствените инспектори и државните инспектори за храна.

Условите за планирање треба да претставуваат влезни параметри и насоки при планирањето на просторот и поставување на планските концепции и решенија по сите области релевантни за планирањето на просторот, обработени во согласност со Просторниот план на Република Македонија и Просторниот план за регионот на заштитните зони на изворот Рашче.

Економски основи на просторниот развој

- При спроведувањето на стратегијата за организација и користење на просторот, планските
- решенија и изборот на намени на земјиштето треба да овозможуваат заштита на природните и создадени ресурси и богатства, заштита на здравјето на луѓето и одржување/подигнување на квалитетот на живеење.
- Основни критериуми за лоцирање на стопански капацитети на просторот на заштитните зони, покрај геоморфолошките, геомеханичките, хидрогеолошките, педолошките и климатските услови се и избегнување на намени и активности со кои се нарушува квалитетот на животната средина, се исцрпуваат и загрозуваат природните ресурси и се намалува квалитетот на живеење на населението.
- Во натамошната постапка да се имаат во предвид активностите и дејностите кои се забранети во првата поширока заштитна зона согласно Одлуката за определување на заштитни зони за заштита на водите за водозафатниот објект извор Рашче, мерки за заштита, услови, начин на воспоставување на заштитните зони и картографски приказ (Сл. Весник на Република Северна Македонија бр. 3/2021 од 5 јануари 2021 година).

Користење и заштита на земјоделско земјиште

- Согласно Просторниот План на Република Македонија, просторот на Републиката е поделен во 6 земјоделско- стопански реони и 54 микро реони. Предметната локација припаѓа на западниот земјоделско стопански реон со 7 микро реони.
- Меѓу приоритетните определби на Просторниот план е заштитата на земјоделското земјиште, а особено стриктното ограничување на трансформацијата на земјиштето од I-IV бонитетна класа за неземјоделско користење, како и зачувување на квалитетот и природната плодност на земјиштето.
- Во рамките на заштитните зони на изворот Рашче во доменот на полјоделството и сточарството потребно е да се имплементираат специфичните мерки дефинирани со „Просторниот план на заштитните зони на изворот Рашче“.

Шуми и шумско земјиште

- Локацијата за која се наменети Условите за планирање на просторот припаѓа на подрачјето на Првата заштитна зона на изворот Рашче во рамки на која согласно "Просторниот план на заштитните зони на изворот Рашче", во областа на шумарството се применуваат следните мерки:
 - Ј) Пошумување на заштитните зони на изворниците за водоснабдување.
 - Ј) Одржување на шумите во земјоделското земјиште.
 - Ј) Пошумување на ветрозаштитни појаси.
 - Ј) Стабилизирање на речни брегови за заштита од поплави и ерозија
- Согласно одлуката за определување на заштитни зони за заштита на водите за водозафатниот објект Извор Рашче во првата поширока заштитна зона, не треба да се вршат активности и дејности од страна на човекот како што се сеча на шума и други видови на активности и дејности кој го загрозуваат квалитетот и кванитетот на подземните води.

Заштита на природно наследство

- Согласно Студијата за заштита на природното наследство, изработена за потребите на Просторниот план на Република Македонија, на просторот со намена земјоделско и сточарско производство (рибник со придружни објекти) и пристапен пат во КО Радуша вон град, општина Сарај, нема регистрирано ниту евидентирано природно наследство.
- Доколку при изработка на документацијата за предметниот простор или при уредување на просторот се дојде до одредени нови сознанија за природно наследство кое би можело да биде загрошено со урбанизацијата на овој простор, потребно е да се предвидат соодветни мерки за заштита на природното наследство согласно Законот за заштита на природата.

Заштита на културно наследство

- Согласно податоците од Експертниот елаборат за заштита на културното наследство и Археолошката карта на Република Северна Македонија на подрачјето на катастарската општина Радуша, нема евидентирани и регистрирани недвижни споменици на културата и археолошки локалитети.
- Доколку при изведување на земјаните работи се најде на археолошки артефакти, односно дојде до откривање на материјални остатоци со културно- историска вредност, потребно е да се постапи во согласност со постоечката законска регулатива, Законот за заштита културното наследство и важечките законски и подзаконски акти кои ја допираат оваа област, односно веднаш да се запре со отпочнатите градежни активности и да се извести надлежната институција за заштита на културното наследство.

Економско образложение

Организацијата, намената и функциите на економските дејности во просторот на опфатот (КО Радуша вон град, општина Сарај) треба да се темели на новиот пристап на плански развој поставен врз принципите на одржлив развој со што примарен станува квалитетот на

животното опкружување, односно повнимателен однос спрема природните, културните и создадените ресурси.

Реализацијата на Урбанистичкиот проект вон опфат на урбанистички план за формирање на градежна парцела со намена Г5- земјоделско сточарско производство (рибник со придружни објекти) и пристапен пат во КО Радушa вон град, општина Сарај, треба да базира на законитостите на пазарната економија и примена на релевантната законска регулатива од областа на заштитата на животната средина, особено превенција и спречување на негативните влијанија врз животната средина што истовремено претставува услов за одвивање на наведената наменска употреба на земјиштето на локацијата која припаѓа на првата поширока заштитна зона на изворот Рашче.

Детални услови за проектирање и градење

Условите се применуваат во рамките на утврдената граница на планскиот опфат, а посебните услови се однесуваат на урбан дел и градежна парцела.

Во табеларниот приказ што е составен дел на проектот, прикажани се сите градежни парцели кои се дефинирани со сите потребни урбанистички параметри:

- број на градежна парцела;
- површина на градежна парцела (m²)
- површина за градење (m²)
- процент на изграденост (%);
- вкупна површина по катови (m²)
- коефициент на искористеност (k);
- намена на земјиштето и градбите;
- максимална висина на градбата (m');
- максимален број на катови;
- потребен број на паркинг места.

Со планот се одредени следните услови:

- облик и големина на градежна парцела (m²);
- градежни линии кои го дефинираат просторот во кој може да се гради;
- површина за градба во која може да се развие основата на објектот (m²);
- процент на изграденост (%);
- вкупна површина по катови (m²);
- коефициент на искористеност (k);
- намена на објектот;
- максимална висина на објектот од нулта кота на заштитниот тротоар
- максимална висина на венец (m');
- максимален број на катови.

Во опфатот се предвидува формирање на градежна парцела со основна намена Г5 земјоделско и сточарско производство (рибник со придружни објекти) и изградба на објект

магацин, со максимална катност П/П+2 и максимална висина до хоризонтален венец: $H=4,0/10,50m'$ со компатибилна намена, Г5.5 складишта за храна- магацин и А1.5 куќи во состав на селски стопански двор, согласно член 81 од Правилникот за урбанистичко планирање (Сл. весник на РСМ, бр. 225/20- пречистен текст, 219/21, 104/22, 99/23, 7/25, 143/25 и 241/25). Согласно член 81 став (2) од истиот Правилник, една од компатибилните намени во просторната единица треба да биде уредена во урбанистички план како основна намена при што другите компатибилни намени во истата просторна единица можат да бидат застапени со најмногу 40% за да не се смени карактерот и начинот на употреба на просторната единица.

Во рамки на опфатот се задржуваат постојните објекти 1.1.1 и 1.1.5 со намена Г5- Рибник со придружен објект- ресторан, објект 1.1.4 со намена А1.5 Куќи во состав на селски стопански двор со магацин со постојната висина на објектот, објект 1.1.5, со постојна висина на објект, како и помошниот објект со намена Г5, кој води до подземниот објект (печуркара).

Котата на нулта точка е висинска кота на плочата на приземјето на објектите и изнесува 329,00м.н.в. Во графичките прилози дефинирана е нултата кота на градбата и дозволено е да има отстапки од ($\pm 1,0m$).

Висината на венецот дадена на графичкиот прилог и табелите за нумерички показатели е максимална. Максималната висина на објектите изразена во должни метри се определува од дефинираната кота на приземна плоча (329,00м.н.в $\pm 1,0m$) до завршниот венец на објектот.

Формата и висината на крововите се определува во зависност од предложената архитектура на дадениот објект и од намената на истиот.

Пристапот до локацијата за моторни возила ќе биде од југозападната страна на локацијата на делови од КП 1268, 1269, 1868, 1293, 1292/1, 1296, 1297, 1298 КО Радушa- вгр. Потребниот број паркинг места се определени согласно член 134 од Правилникот за урбанистичко планирање (Сл. весник на РСМ, бр. 225/20- пречистен текст, 219/21, 104/22, 7/25 и 143/25) и потребите на Инвеститорот.

А1- по 1 паркинг место по стан

Б1- Мали комерцијални и деловни дејности - 1 паркинг место на 100m²

Г- Потребниот број паркинг места се утврдува во процесот на донесувањето или спроведувањето на урбанистички план, во зависност од конкретната намена на градбата, начинот на производство, бројот и структурата на вработени, степенот на автоматизацијата на производствениот процес, оддалеченост на живеењето на вработените, постоење на јавен превоз или гаранции за организиран превоз на вработените, водејќи грижа сите потреби од стационарен сообраќај- службен, индивидуален и за возилата и механизацијата што се употребува за потребите на основната намена на градбата.

Вкупно во градежна парцела 1 се предвидени 31 паркинг места.

Со предлог партерното уредување на градежната парцела и урбанистичкото решение од овој урбанистички проект, одредени се површини под ниско, средно и високо зеленило и презентирани се информативни податоци за процент на озеленетост на градежната парцела. При изработка на основните проекти, решението за партерно уредување и зеленило ќе се доразработи, односно усогласи со проектното решение од тие проекти, при што може да се добијат и други вредности за процентот на озеленетост, но истиот не смее да биде под 20% на ниво на градежната парцела, а во склад со одредбите на Законот за урбано зеленило (Сл. весник на РМ бр.11/18 и Сл. весник на РСМ бр.42/20 и 224/24).

Со урбанистичкото решение на овој Урбанистички проект, предвидени се и приклучни места на градбите на водовите од комуналната инфраструктура. При изработка на основните проекти за градежната парцела трасите на приклучоците ќе се доразработат, односно ќе се усогласат со проектните решенија за инфраструктурата од тие проекти.

За постојните објекти има добиено одобрение за градење со бр.08-32/86/2004 од 04.05.2004 година кое станало правосилно на ден 04.05.2004 година.

Согласно добиено писмо од МЖСПП СЕКТОР ЗА ВОДИ бр.11-4343/2 од 12.08.2023 година, од увидот во доставената документација и ажурираната геодетска подлога со граници на плански опфат утврдено е дека границите на планскиот опфат се наоѓаат во прва поширока заштитна зона па изворот Рашче согласно Одлуката за определување на заштитни зони за заштита на водите за водозафатниот објект извор Рашче, мерки за заштита, услови, начин на воспоставување на заштитните зони и картографски приказ (Сл. Весник на Република Северна Македонија бр.3/2021 од 5 јануари 2021 година). При изработка на планската документација потребно е да се имаат во предвид активности и дејности кои се забранети во првата поширока заштитна зона согласно Одлуката за определување на заштитни зони за заштита на водите за водозафатниот објект извор Рашче, мерки за заштита, услови, начин на воспоставување на заштитните зони и картографски приказ (Сл. Весник на Република Северна Македонија бр.3/2021 од 5 јануари 2021 година). Овие мерки се внесени во мерките за заштита.

До реализација на планирана инфраструктура, отпадните фекални води да се одведат до биолошка пречистителна станица за отпадни води со соодветно биолошко пречистување. Во текот на експлоатацијата да се обезбеди мониторинг на пречистените води.

Согласно Одлуката за определување на заштитни зони за заштита на водите за водозафатниот објект извор Рашче, мерки за заштита, услови, начин на воспоставување на заштитните зони и картографски приказ (Сл. Весник на Република Северна Македонија бр.3/2021 од 5 јануари 2021 година), комуналниот отпад- сметот ќе се одлага со соодветно и навремено транспортирање(изнесување на отпад) од предметната локација до соодветна депонија.

Доколку во иднина се изменува решението на градежната парцела 1.1 потребно е да се изработат нови идејни проекти согласно Законот за градење (Сл. весник на РМ бр.70/13-

пречистен текст, 79/13, 137/13, 163/13, 27/14, 28/14, 42/14, 115/14, 149/14, 187/14, 44/15, 129/15, 217/15, 226/15, 30/16, 31/16, 39/16, 71/16, 132/16, 35/18, 64/18 и Сл. весник на РСМ бр. 244/19, 18/20, 279/20, 227/22, 111/23, 3/25, 17/25, 87/25, 269/25, 51/26 и 134/26).

Формирање на нови градежни парцели ГП1.1 и ГП1.2

Во градежна парцела ГП 1.1

Основна намена: Г5- земјоделско и сточарско производство (рибник со придружни објекти)

Компатибилна намена: Г5.5 складишта за храна и А1.5 куќи во состав на селски стопански двор со магацин.

Катност: П/П+2

Висина: 4,0/10,50м

Површина на градежна парцела	17219.2м ²
Бруто развиена површина за сите објекти	3046
Процент на изграденост во ГП	14.6%
Коефициент на искористеност во ГП	0,18
Зеленило во ГП	минимум 20%

Во градежна парцела ГП 1.2

Основна намена: Е1.8- Локални трансформаторски станици и подстанции

Катност: П

Висина: 4,0

Површина на градежна парцела	40.1м ²
Бруто развиена површина за сите објекти	12
Процент на изграденост во ГП	29.9%
Коефициент на искористеност во ГП	0,30

Нумерички показатели

површина на опфат (m ²)	број на градежна парцела	број на граѓа	намена	компатибилна намена	макс висина	катност	површина по намена (m ²)	F (m ²) Површина под граѓа	Бруто F (m ²) развиена	процент на изграденост %	коефициент на искористеност	застананост на компатибилна намена во однос на основната намена	места за паркирање		
18679.8m ²	1.1	1.1.4	-	А1.5 куќи во состав на селски стопански двор со магацин	Постојна	П+2	266.1m ²	1.4%	266m ²	14.6%	0.18	39.3%			
		1.1.2	Г5.5 – Складишта за храна	5.00 m	П	400.0m ²	2.1%	400m ²	400m ²						
		1.1.1	Г5 земјоделско и сточарско производство (рибник со придружни објекти/ресторан)	-	Постојна	П	1627.7m ²	8.7%	1628m ²					1628m ²	
		1.1.3	-	Постојна	П	15.9m ²	0.1%	16m ²	16m ²						
		1.1.5	-	Постојна	П	204.5m ²	1.1%	204m ²	204m ²						
	зеленило во ГП 1.1							11532.5m ²	61.74%			60.7%			
	сообраќајни површини во ГП 1.1							3172.5m ²	16.98%						
	ВКУПНО ГП 1.1							17219.2m ²	92.18%	2514m ²	3046m ²	14.6%		0.18	
	1.2	1.2.1	Е1.8 Локални трансформаторски станици и подстанции			4.00 m	П	12.0m ²	0.06%	12m ²	12m ²	29.9%		0.30	
			сообраќајни површини во ГП 1.2							28.1m ²	0.15%				
ВКУПНО ГП 1.2							40.1m ²	0.21%	12m ²	12m ²	29.9%	0.30			
Е1.1 Пристапен пат				-	4.00 m	П	1142.3m ²	6.12%							
зеленило во опфат							278.2m ²	1.49%							
ВКУПНО ОПФАТ:							18679.8m ²	100.00%	2526m ²	3058m ²	13.5%	0.16	60.7%	39.3%	

БИЛАНСНИ ПОКАЗАТЕЛИ				
ДОКУМЕНТАЦИОНА ОСНОВА				
катастарска парцела	намена на површина	класа на намена	површина на парцели	процент
-	-	шифра	m2	%
делови од кл 1268, 1269, 1868, 1293, 1292/1, 1296, 1297, 1298 КО Радуша -вгр	Неизградено земјиште	НЗ	13665	73.2%
	1. рибник		1310.1	7.0%
	2. куќа со деловен простор		247.5	1.3%
	3. ресторан		202.0	1.1%
	4. помошен објект		13.5	0.1%
	5. канал		43.0	0.2%
	Сообраќајни површини		3198.8	17.1%
ВКУПНО	-	-	18679.8m2	100.0%
проектна документација				
градена парцела	намена на површина	класа на намена	површина на парцели	процент
-	-	шифра	m2	%
1.1	Г5 земјоделско и сточарско производство (рибник со придружни објекти/ресторан)	Г5	2514m2	13.5%
	зеленило во ГП 1.1		11532.5m2	61.7%
	сообраќајни површини во ГП 1.1		3172.5m2	17.0%
1.2	Е1.8 Локални трансформаторски станици и подстанции	Е1.8	12.0m2	0.1%
	сообраќајни површини во ГП 1.2		28.1m2	0.2%
	Е1.1 Пристапен пат	Е1.1	1142.3m2	6.1%
	зеленило во опфат		278.2m2	1.5%
ВКУПНО	-	-	18679.8m2	100.00%

ГП 1.1	ПОВРШИНА ПОД ОБЈЕКТИ (m2)	2514m2	14.6%
	ЗЕЛЕНИЛО	11533m2	67.0%
	СООБРАЌАЈ	3173m2	18.4%
	ВКУПНО	17219m2	100%
ГП 1.2	ПОВРШИНА ПОД ОБЈЕКТИ (m2)	12.0	29.92%
	СООБРАЌАЈ	28.11	70.08%
	ВКУПНО	40.1m2	100%

2.3. Главни цели на планскиот документ

Планот, кој е основен развоен документ, има крајна цел да ги утврди планско- проектните и посебните услови, кои се потребни за изработка на понатамошна техничка документација потребна за реализација на предвидените намени, кои се основа за издавање на локациски услови. При тоа потребно е:

- ✓ запазување на основните планерски поставки дадени во Просторниот план на Република Македонија;
- ✓ рационално искористување на просторот;
- ✓ при организација и користење на просторот, решението да овозможува поголема атрактивност на просторот;
- ✓ сообраќајно поврзување;
- ✓ вградување заштитни мерки;

- ✓ запазување на потребите за локалната самоуправа– Општина Сарај.

Функционирањето на објектот- рибник со придружни објекти би требало да предизвика позитивни импулси и ефекти врз целото непосредно опкружување од аспект на повисока организација, инфраструктурна опременост и уреденост на просторот. Се разбира, би требало да има и економски ефекти манифестирани преку привлекување на нова работна сила и вработување, доколку е базирана врз принципите на одржлив развој и се одликува со максимално почитување и вградување на нормативите и стандарди за заштита на животна средина.

Планската програма како основна цел ги има зацртано насоките на идниот просторен развој со создавање услови за планирање на организирани простори со различни намени, одредување намена за поедини градежни парцели со алтернативни намени како компатибилни на основната намена која е дефинирана со плански документи, планирање на површини за градба на објекти со придружни и пратечки содржини, дефинирање на оптимални решенија и водови на системот за организирање на основните функции, и тоа имајќи ги во предвид природните погодности и ограничување и создадениот материјален фонд преку анализа на постојната состојба и создавање на основна концепција за планираните површини со конкретни идејни просторни, сообраќајни и инфраструктурни решенија.

Главна цел на Урбанистичкиот проект вон опфат на урбанистички план е уредување и организирање на просторот преку :

-) Одредување на плански опфат во дефинирана зона на опкружување по приоритет и етапа на истражување и реализација;
-) Одредување на градежни парцели;
-) Планирање на градежните парцели;
-) Утврдување на параметрите за големината на објектите, врз основа на нормите за планирање на објекти;
-) Утврдување на системот на инфраструктурно опслужување на планираните содржини и објекти;
-) Приклучок на планскиот опфат со електрична енергија, и друга инфраструктура.

Изработката на Урбанистички проект вон опфат на урбанистички план се донесува за подрачје на населено место во општината и согласно членот 7 од Законот за урбанистичко планирање (Сл. весник на РСМ бр. 32/20, 111/23, 40/25, 127/25 и 134/26) има крајна цел:

-) рационално користење на просторот;
-) максимално вклопување на инфраструктурата и објектите со теренот;
-) оформување на препознатлива амбиентална целина;
-) почитување и заштита на правото на човекот на приватност;
-) почитување и надградување на пејзажните вредности;
-) оформување на културен пејзаж;
-) вградување на пропратни содржини на основната наменска употреба на земјиштето;

-) почитување и подигнување на хуманоста во просторот и непречено движење на хендикепирани лица;
-) вградување на заштитни мерки;
-) почитување на законските прописи, стандарди и нормативи во планирањето;
-) предвидување мерки за заштита и спасување.

Истиот, ќе ги утврди планско- проектните детални услови, преку параметри, кои се потребни за:

- изработка на архитектонско- урбанистички проект со предвидената наменска употреба на земјиштето за конкретна градежна парцела доколку е утврден простор ограничен со градежни линии во кои е дозволено поставување на површини за градење на повеќе градби, или
- изработување на идејно решение за градба (ситуација, основи, пресек и изгледи на градбата), ако на конкретната градежна парцела е утврдена површина за градба на еден објект.

Овие проекти се потребни во постапката за давање на решение за локациски услови. Исто така, има за цел да ги утврди и планските услови за изработка на Идејните проекти за инфраструктурните водови.

2.4. Врска со други плански документи

Урбанистичкиот проект вон опфат на урбанистички план за формирање на градежна парцела со намена Г5- земјоделско и сточарско производство (рибник со придружни објекти) и пристапен пат, во КО Радушa вон град, општина Сарај е во корелација со следните документи:

- Просторен план на Република Македонија 2002-2020 година;
- Вториот Национален еколошки акционен план на РМ (НЕАП II, 2006);
- Национална стратегија за одржлив развој, 2009-2030;
- Националната стратегија за биолошка разновидност со акциски план, 2018-2023;
- Национален план за управување со отпад 2020-2030;
- Стратегија за мониторинг на животната средина 2004;
- Стратегија за подигање на јавната свест во животната средина, 2003;
- Стратегија и акционен план за имплементација на Архуската конвенција 2005;
- Национален здравствено- еколошки акционен план (НЗЕАП, 1999).

За предметната урбанистичко проектна документација се изработени Услови за планирање на просторот со број У28523 од мај 2024 година изработени од страна на Агенција за планирање на просторот и одобрени со Решение од Министерство за животна средина со број УП1-15-1065/2024 од 29.05.2024 година.

Една од основните цели на Просторниот план се однесува на штедење, рационално користење и заштита на природните ресурси, искористување на погодностите за

производство и лоцирање на простори врзани со местото на одгледување или искористување. Потребно е да се води меѓу другото и единствена популациска политика со диференциран пристап и мерки по одделни подрачја, со цел да се постигне оптимизација во користењето на просторот, намалување на миграциите, како и создавање на услови за порамномерен регионален развој на Републиката.

Просторниот план се залага за концепт на интегрален и полифункционален пристап во организација и уредување на руралните простори, како појдовна основа за развој и унапредување на квалитетот на живеење во селските подрачја, при што приоритетна задача претставува целосното активирање на расположливите потенцијали, релевантни за развој на стопанството, кои ќе бидат искористени за создавање на систем за ефикасно организирано пазарно стопанисување.

Во рамките на развојниот период се предвидува и зголемување на степенот на урбан стандард по пат на внесување на современи инфраструктурни елементи, односно натамошната изградба и уредување на планскиот опфат да биде во согласност со принципите и постапките на Просторниот план на Република Македонија.

Процентот на изграденост на локациите ќе биде во согласност со законската регулатива и Правилникот за урбанистичко планирање.

Основни критериуми вградени во урбанистичкиот концепт на овој Урбанистички проект вон опфат на урбанистички план се:

- рационалност и економичност на решенијата од аспект на оптимално користење земјиштето и условите што тоа ги дава;
- почитување на постојните парцели и сопственост;
- усогласување на потребите на инвеститорот со можностите што ги дава согледаната состојба на теренот.

3. КАРАКТЕРИСТИКИ НА ЖИВОТНА СРЕДИНА

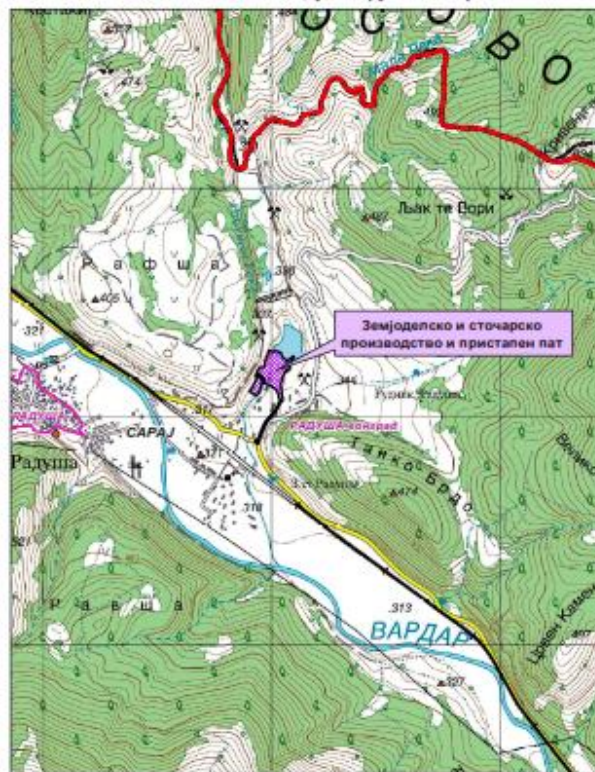
3.1. Географска положба

Општина Сарај се наоѓа на северозападниот дел на град Скопје, од левата страна на реката Вардар. Територијата на општината се граничи со општините: Ѓорче Петров на исток и Карпош на југоисток.

Слика 5: Општина Сарај во рамките на градот Скопје

Општината Сарај се простира на површина од 240km².

Слика 6: Местоположба на локацијата

Просторот кој е предмет на изработка на Урбанистички проект вон опфат на урбанистички план се наоѓа на територијата на Општина Сарај. Во границата на проектниот опфат влегуваат дел од КП 1236, 1237, 1238, 1261/1, 1262, 1268, 1269, 1270, 1293, 1295, 1292/1, 1272, 1296, 1298, 1297, 1859/3, 1868, и целосно опфатени катастарски парцели 1243, 1245, КП 1261/3, КП 1263, сите во КО Радуша вон град, општина Сарај.

3.2. Геолошки карактеристики

Во однос на релјефните карактеристики општината Сарај се одликува со ридски и планински предели. Низински области се по текот на реката Треска и реката Вардар, односно, селото Глумово, Шишево, Грчец, Крушопек, Љубин, Рашче, Свиляре, Радуша и Кондово. Села кои припаѓаат на ридскиот терен се: горните делови на селата Љубин, и Глумово, Арнакија, Чајлане, Семениште, Буковиќ, горниот дел на Ласкарци, Бојане, Копаница, Паничари. Ридско планински предел со надморска височина од 600-800m е селото Раовиќ. Најниска точка е во областа помеѓу Грчец и Крушопек- 276m надморска височина, додека највисоката точка е на 1369m. Релјефот е последица на геоегзогените фактори кои влијаеле при моделирањето на еродебилните карпи од основните карпести маси и неогените седименти со што се создадени таложења на разновидни квартерни творевини.

Во областа на општината Сарај се издвојуваат алувијалните седименти кои ги прекриваат најголемиот дел од терените кои ја опфаќаат алувијалната рамнина на реките Вардар и Треска. Тоа се чакалесто- песокливи седименти со дебелина од неколку метри до 20-тина метри. Алувијалната рамнина на Вардар, и Треска се одликува со релативно најдобра носивост на почвата, од 30-45 kN/cm², а само понекаде со помала носивост до 20 kN/cm².

Во атарот на општината застапени се следните геолошки серии: алувијални седименти и седименти на прва речна тераса, делувијални седименти, пролувијални седименти, плиоценски седименти, миоценски седименти, карбонатна серија на флиш, масовни варовници, биотит- мусковитски шкрилци, травертин.

Од сеизмички и тектонски аспект, регионот и локацијата на планскиот опфат припаѓаат на Вардарската сеизмичка зона, каде епицентралното подрачје на Скопје е најпогодено од деструктивните земјотресни ефекти.

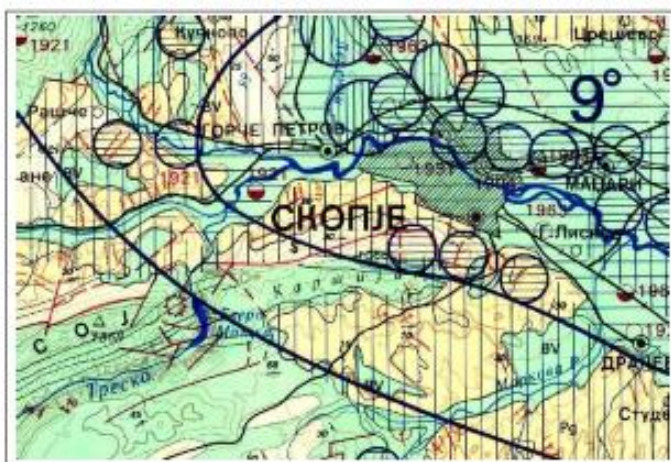
Скопското подрачје во чии рамки е и третиралиот плански опфат преставува едно од сеизмички најактивните подрачја кај нас. Во него настанувале и ќе настануваат катастрофални земјотреси со интензитет од 9°МКС.

Генезата на земјотреси во скопското подрачје е поврзана во најголем дел и во најголема количина на сеизмичката енергија со планскиот масив- Црна Гора, од каде што се заканува најголемата сеизмичка опасност на подрачјето.

Сеизмичноста на скопското подрачје се карактеризира со две компоненти. Едната ја одредуваат локалните земјотреси, а друга далечните. Таквото двојно дејство е мошне важна карактеристика и тоа треба секогаш да се има предвид.

Дејството на локалните земјотреси катастрофални по својата сила, има динамички својства на сеизмичките осцилации. Истовремено дејството на далечните земјотреси (набљудувани досега и до 600km оддалеченост на земјотресот) има и други динамички својства на сеизмичките осцилации.

Според очекуваните дејства на земјотреси во иднина, основниот степен на сеизмичниот интензитет во скопското подрачје во рамките на кое е и третираниот плански опфат изнесува од 8° - 9°МКС.

I КАТЕГОРИЗАЦИЈА НА ТЕРЕНОТ ПО СТАБИЛНОСТА	
	ПРЕТЕННО СТАБИЛНИ ТЕРЕНИ: изградени се од стени со достајно физичко-механички својства, кои во споредба со векот на објектот не подлежат на битните измени под влијание на надворешните фактори ниту при дејвање на човекот.
	ПРЕТЕННО ЛАБИЛНИ ТЕРЕНИ: изградени се од стени чии параметри на физичко-механичките својства често се со релативно ниски вредности. Претенно се стабилни во природни услови а можат да постанат претенно нестабилни при дејвање на човекот и измена на условите.
	ПРЕТЕННО НЕСТАБИЛНИ ТЕРЕНИ: изградени се од стени восплавно со ниски вредности на физичко-механичките својства. Изразито се развиени сите процеси на ерозијата и на другите деформации на теренот во природни услови и при дејвање на човекот.

Слика 7: Сеизмичка карта на подрачјето

3.3. Климатски карактеристики

Локалитетот припаѓа на подрачје што е под влијание на континентално средоземноморски тип. Тука се судираат континенталната клима од север преку Кумановско- Прешевската котлина и медитеранската клима од југ, чие влијание ослабува кај Велес. Основните карактеристики на ваквите климатски влијанија се остри и влажни зими како и суви и жешки лета, а кои се одвиваат во текот на годината.

Максимумот на температурата на воздухот е во јули, а минималните вредности во јануари. Во пролетниот период, средно месечните вредности на температурата се доста зголемени. Есента е потопла од пролета. Годишните од натпросечните вредности на средно месечните температури на воздухот во Скопска котлина, укажува дека максималните вредности се најизразени во јули а минималните во јануари, што е карактеристична особеност на континенталната клима. Меѓутоа, во трите летни месеци, средната месечна температура е повисока од 20°C, со голем интензитет на топлини во летните месеци, што е карактеристика на медитеранска клима.

Амплитудата на температурните разлики меѓу летните и високите температури изнесува 22,8°C, не земајќи ги предвид апсолутните минимални температури во текот на годината.

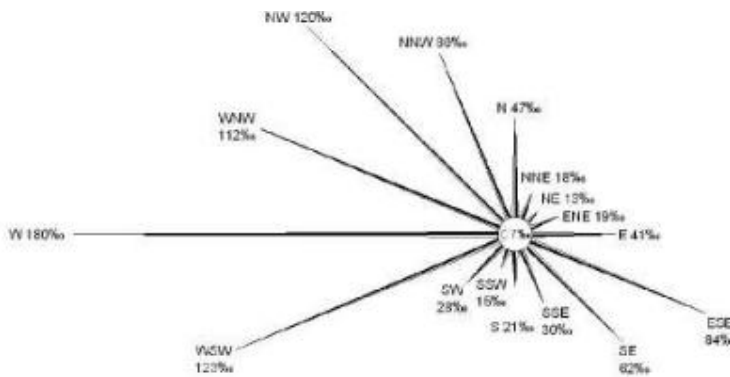
Средниот месечен максимум во јули изнесува 30°C а во јануари 3,9°C. Зимските средни максимални температури се под -10°C а средните максимални температури освен во јули се исто така под +10°C.

Релативната влажност на воздухот, особено просечните вредности, никогаш не ја достигнуваат максималната заситеност.

Вкупните просечни годишни врнежи се движат околу 504mm. со максимум во ноември и мај. Сушниот период трае од јули до септември со честа појава на сушни периоди подолги од 60 дена. Просечен број на ведри денови во текот на годината има 86, облачни денови 184, а тмурни денови 95. Релативната влажност на воздухот изнесува 70%.

Средно месечните суми на врнежи за 42 годишниот период покажуваат два максимума во текот на годината. Правило е првиот максимум да се среќава во есенско- зимскиот период, во декември кога просечната сума на врнежи изнесува 55mm, а вториот максимум со количина од 52mm. во мај.

Теренот е изложен на северни и североисточни ветрови. Со најголема честина е северниот ветер од 142‰, па североисточниот ветер со честина од 120‰, југоисточниот 114‰, јужниот 82‰, северозападниот 81‰, западниот 74‰ и источниот со честина од 56‰.

Слика 8: Ружа на ветрови

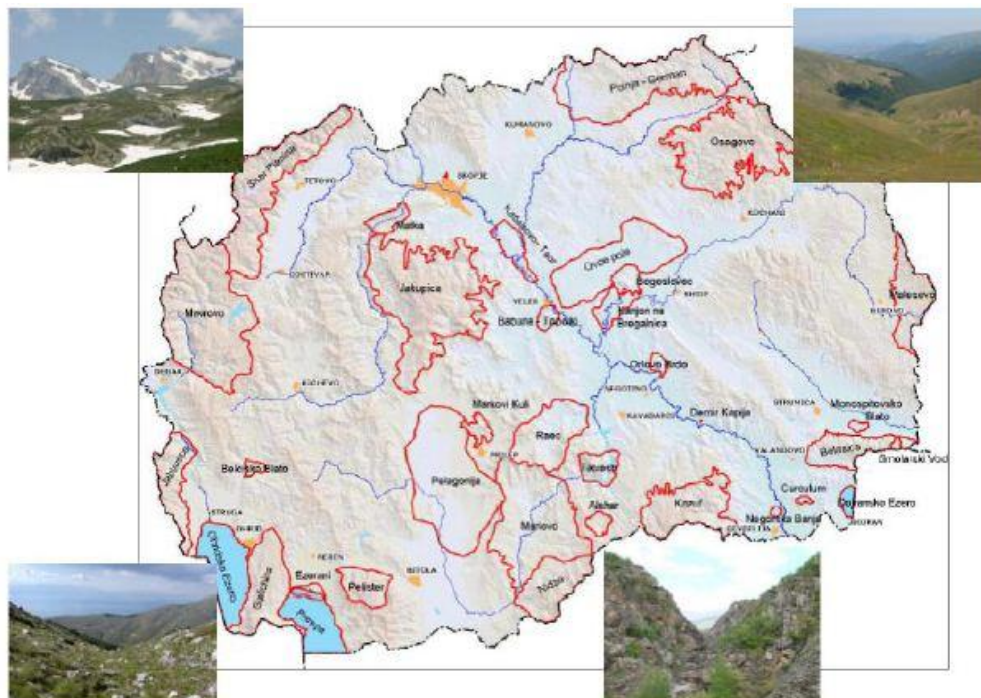
3.4. Биодиверзитет

Квалитетот на животот во градот Скопје зависи директно од квалитетот на животната средина во пошироки рамки, во целата Скопска котлина. Тоа посебно се однесува на биолошката разновидност.

За Скопската котлина карактеристично е силно изразена биолошка разновидност, во сите нејзини делови– екосистеми, заедници и видови. Се развиваат голем број растителни и животински заедници, групирани во неколку хиерархиски повисоки еколошки и биографски издиференцирани категории– појаси:

Низински појас има разновидни станишта. Карактеристични се крајречните шумски фитоценози, блатата и мочуриштата, како и влажните низински ливади. Како посебен вегетациски тип, ливадите се среќаваат на многу мали површини, главно околу селските населби. Оваа заедница исчезнува од Скопската котлина, бидејќи со мелиоративните зафати значително се нарушени еколошките услови, а месното население ги претвора во обработливо земјиште. Во низинскиот појас и фауната е загрозувана. Бројни видови се евидентирани на меѓународните листи на заштитени или загрозувани видови.

Појас на брдски пасишта претставува деградациски стадиум на брдските дабови шуми. Флората која се развива во овој појас, заедно со таа од високо планинскиот појас, по своите карактеристики се одликува со многу голема хетерогеност. Во овој појас долго време живиот свет и неговите наоѓалишта биле изложени на најразлични влијанија, така што голем број видови и популации се редуцирани, а се забележува и намалување на нивната биолошка виталност. Специфичните услови погодуваат за појава и опстанок на многу фаунистички видови. Евидентирани се повеќе видови и голем број особено значајни видови (4 вида водоземци, 17 влекачи, 75 вида птици и 8 цицачи).

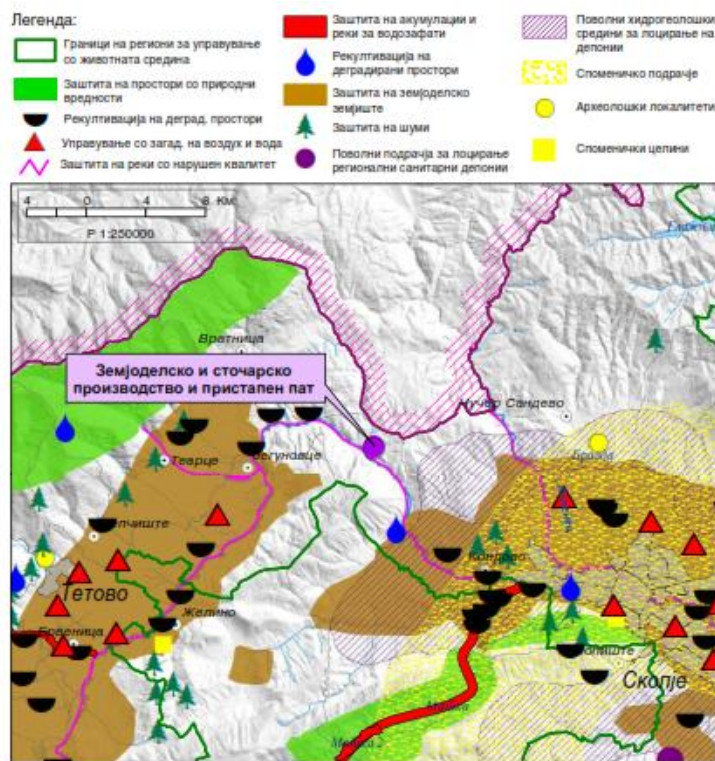
Слика 9: Национална Емералд мрежа

Во појасот на брдските шуми, во дабовиот регион (250–800 м.н.в.), доминантни шумски фитоценози се шумите на плоскаќ и цер, шумите на македонскиот даб, шумите на питомиот костен, и др. Во вид на прстен тие се простираат по долните рабови на котлината. Во близина на населбите се среќаваат и доста овоштарници и лозја. Евидентирани се 35 значајни растителни видови и голем број значајни фаунистички видови.

Појас на планински шуми– букови и четинарски шуми кој се простира помеѓу 800 до 2400 м.н.в. Регистрирани се преку дваесет значајни растителни видови според разни меѓународни документи за заштита. Евидентирани се и бројни видови на фауната, а многу од нив се наоѓаат на листите за заштита.

Слика 10: Извод од ПП на Р.М.-Шуми и шумско земјиште во подрачјето на Скопје

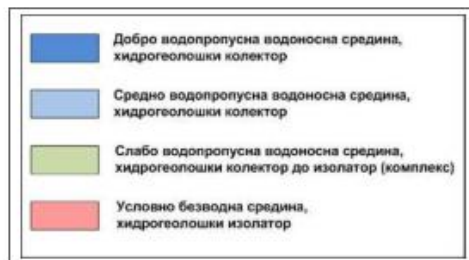
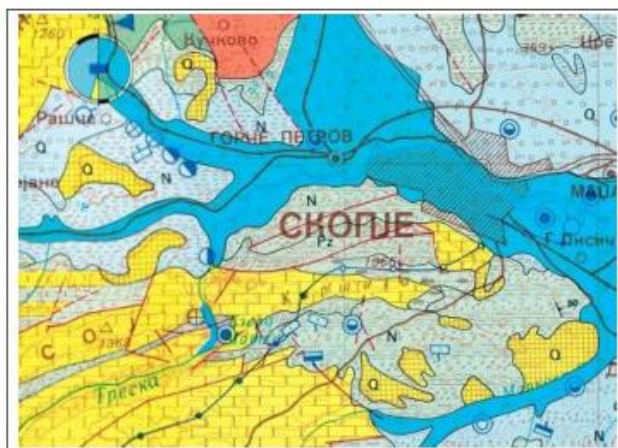

Слика 11: Реонизација и категоризација на просторот

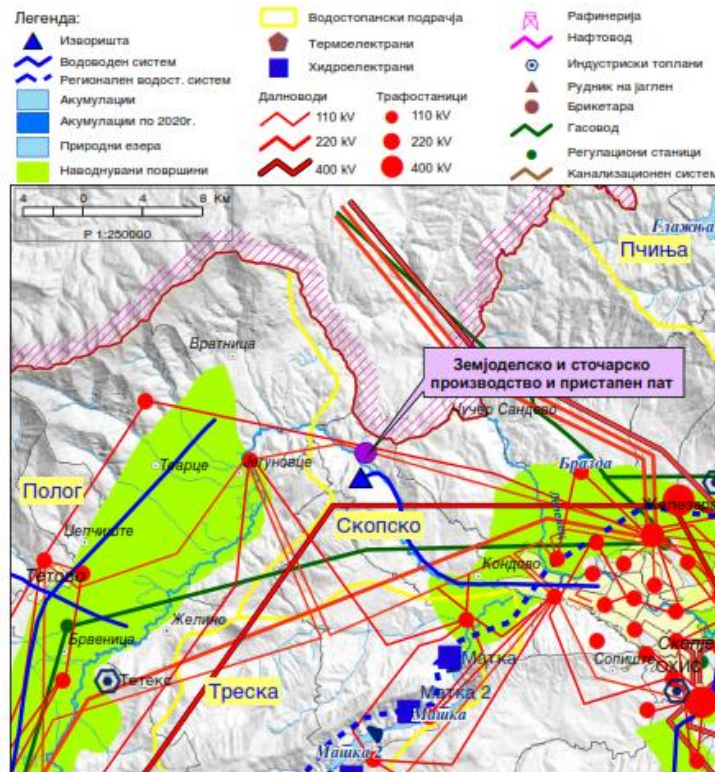
3.5. Хидролошки карактеристики

Подрачјето на Скопскиот регион во рамките на кој е и третираниот плански опфат располага со вонредно добри хидрографско- хидролошки особености. Расположливото водно богатство се манифестира со подземни и површински, односно проточни води. Алувијалните терени во рамничарските делови, особено околу поголемите водотеци, располагаат со големи резерви на подземна вода во вид на фреатска (бунарска) или артерска, односно вода под притисок. Длабочината на подземните води зависи од конфигурацијата на теренот и се движи од 2-18m. Истата е во тесна врска со речниот водостој, односно го следи неговиот режим. Изворите како природна површинска манифестација на подземните води во Скопскиот регион се преставени со релативно мала обилност. Пороите и ерозијата на почвата како хидрографски проблеми, се последица на геолошко- морфолошките и климатските особености на Скопскиот регион како и уништувањето на шумскиот покрив.

Територијата на општина Сарај се наоѓа помеѓу течението на реката Треска и Вардар. На територијата на општина Сарај се наоѓа езерото "Треска" (Матка) и изворот "Рашче", од каде се снабдува со вода градот Скопје. Поради високиот квалитет на водите и поради големиот воден потенцијал со кој располага сливот на реката Треска со Просторниот план на Р. Македонија зацртано е изградба на Регионален Водостопански Систем (Р.В.С.) "Треска", со кој ќе се зафаќаат води од р. Треска и ќе се префрлаат кон Источна Македонија, односно ќе се покриваат потребите во од вода во сушните подрачја од Државата.

Слика 12: Хидрогеолошка карта на подрачјето

Слика 13: Водостопанска и енергетска инфраструктура

3.6. Сообраќајна поврзаност

Скопје е главен сообраќаен јазол каде се вкрстуваат патниот, железничкиот и авионскиот сообраќај.

Патен сообраќај

Низ град Скопје се вкрстува поголем дел од Е патишта и магистралната мрежа:

- Z E-65 (Косово- Блаце- Скопје- Тетово- Кичево Требеништа- Охрид- Битола Мецитлија- Р. Грција) што се поклопува со делови од магистралните патишта М-3, М-4 и М-5, коридор за патен сообраќај во насока север- југ;
- Z E-75 (Р. Србија- Табановце- Куманово- Велес- Богородица- Р. Грција) кој се поклопува со магистралниот пат М-1, коридор за патен сообраќај во насока север- југ;
- Z E-871 кој се поклопува со магистралниот пат М-2: (Р. Бугарија- Деве Баир- Куманово и Велес)

Од системот ТЕМ (Trans-Europe-Motoway) минуваат следниве автопатишта:

- Z Куманово- Петровец- Велес- Градско- Неготино- (кон Демир Капија); ж
- Z Скопје- Петровец и Хиподром- Миладиновци;
- Z Скопје (Сарај)- Тетово.

Железнички сообраќај

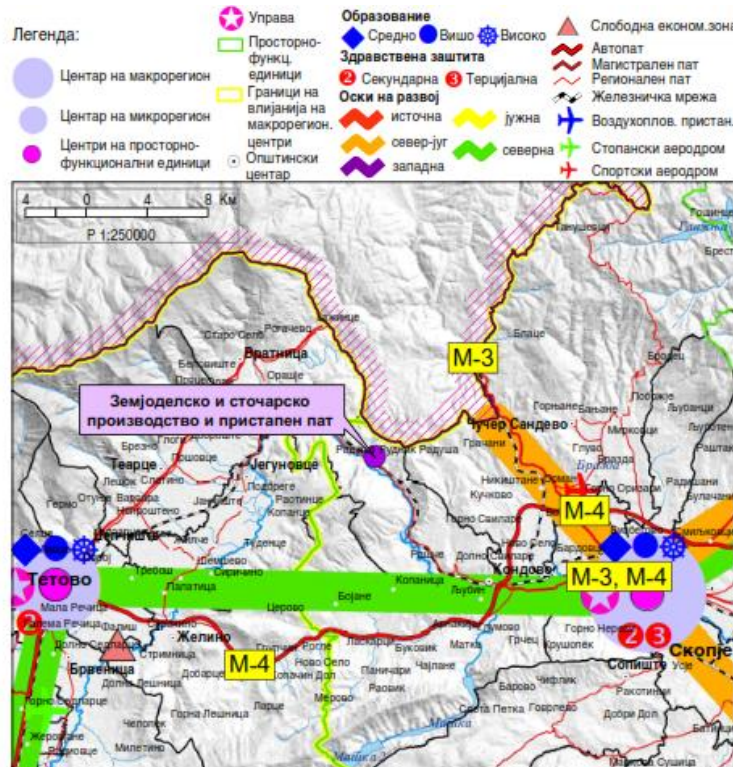
На територијата на Република Северна Македонија железничкиот сообраќај се изведува на мрежа од 699km отворени железнички линии, 226km станични и 102km индустриски колосеци. Во градот Скопје се вкрстуваат железничките линии: Табановце- Скопје- Гевгелија, Генерал Јанковиќ- Скопје и Велес- Битола- Креница (145,6km), кои покрај магистралниот карактер рамките на државата имаат и меѓународен карактер. Останатите линии: Ѓорче Петров- Кичево, Бакарно Гумно- Сопотница, Градско- Шивец, Куманово- Бељаковци, Велес- Кочани и Зајас- Тајмиште имаат регионален карактер, додека линиите од скопскиот јазол се од локално значење. Од вкупната железничка мрежа електрифицирани се 231km (Табановце- Скопје Гевгелија), или приближно 33% отворени линии, односно 83km станични колосеци.

Воздушен сообраќај

Потребите за превоз на патници и стока во воздушниот сообраќај во РС Македонија главно се задоволуваат преку аеродромите во Скопје и Охрид. Аеродромот во Скопје- Александар Велики, служи како главен центар за меѓународниот воздушен сообраќај во Р. Македонија. Во град Скопје има и спортски аеродром кој е лоциран во Стенковец.

Релевантен регионален патен правец за предметната локација влегува во групата на регионални патишта Р2 и е со ознака:

Р(2234) (Р-403)- (Клучка Сарај- врска со А2- Радушa- Јегуновце- Теарце- врска со Р1203).

3.7. Комунална инфраструктура

Хидротехничка инфраструктура

Поради високиот квалитет на водите и поради големиот воден потенцијал со кој располага сливот на реката Треска, со Просторниот план на Р. Македонија зацртана е изградба на Регионален Водостопански Систем (Р.В.С.) “Треска”, со кој ќе се зафаќаат води од р. Треска и ќе се префрлаат кон Источна Македонија, односно ќе се покриваат потребите во ВП “Скопско”, “Пчиња”, “Средна и Долна Брегалница” и “Струмичко- Радовишко”.

Тенденцијата на постојан пораст на населението во Скопје предизвикува потреба од зголемување на количеството вода за секаков вид намена, па во таа насока за снабдување со техничка и технолошка вода како алтернатива се предвидува и хидросистемот Козјак- Матка 2.

Електроенергетска и телекомуникациска инфраструктура

Република Северна Македонија има 400kV конективни водови со Грција за размена на електрична енергија (Кон Солун и Лерин), со Косово (Косово- Б) и со Бугарија а во план е изградбата на енергетски водови со Србија и Албанија.

Градот Скопје се снабдува со електрична енергија од електроенергетскиот систем на РС Македонија, поврзан преку четирите примарни трафостаници, од каде се врши пренос на енергија до корисниците и поврзување со соседните електро системи, во населените места на територијата на град Скопје.

Корисничките компании за мобилна телефонија обезбедуваат квалитетно мрежно покривање во регионот и општината Сарај.

3.8. Демографски карактеристики

Општина Сарај има 23 села и 28 месни заедници. Населени места во општината се: Арнакија, Бојане, Буковиќ, Глумово, Горно Свиларе, Грчец, Дворце, Долно Свиларе, Кондово, Копаница, Крушопек, Ласкарци, Љубин, Матка, Паничари, Радушa, Раовиќ, Рашче, Рудник, Радушa, Семениште, Чајлане и Шишево.

Во општина Сарај живеат 38.399 жители, со густина на населеност од 170 жители/km².

3.9. Квалитет на амбиентален воздух

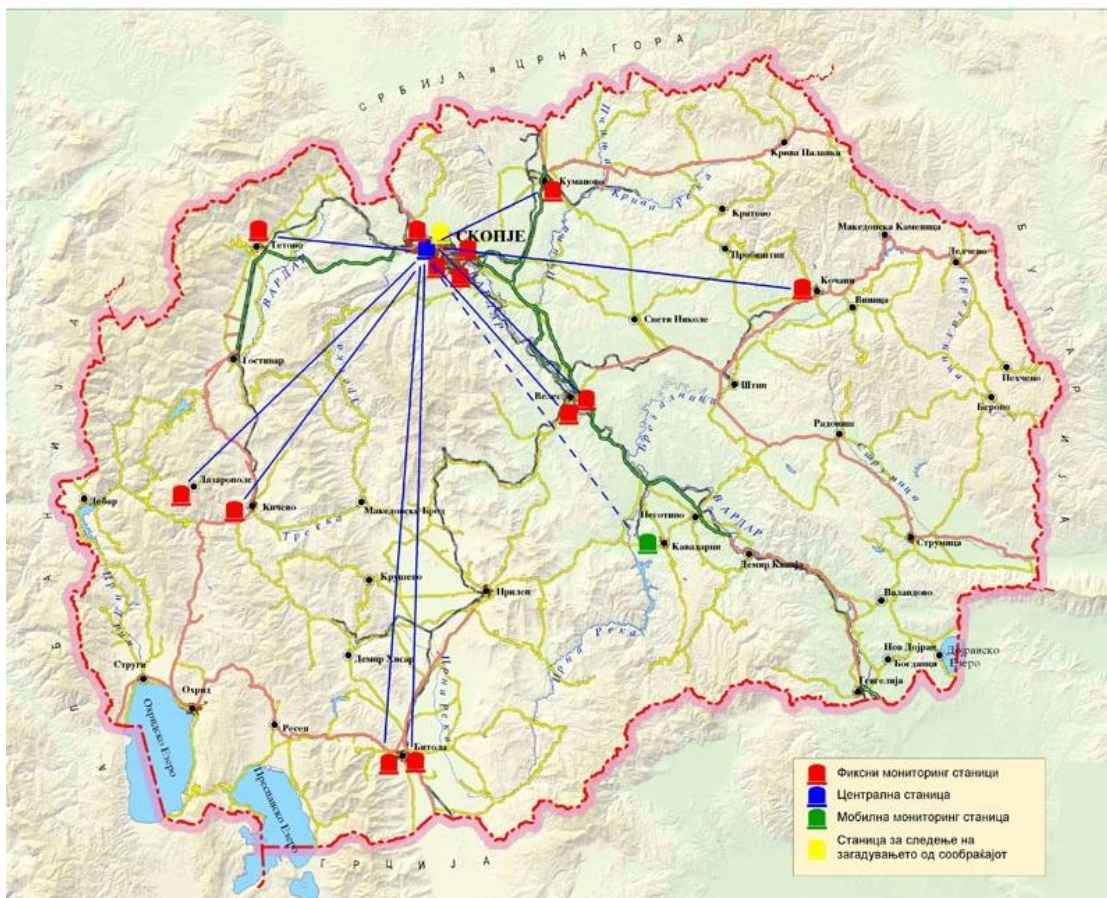
Мерењето на параметрите, индикатори на квалитетот на амбиентниот воздух во РС Македонија го вршат три институции, кои имаат поставено свои мониторинг мрежи на различни локации. Институциите кои вршат мониторинг се:

- Национална мрежа на Министерството за животна средина и просторно планирање (МЖСПП);

- Мрежата на Заводот за здравствена заштита (333) и регионалните подружници за следење на квалитетот на воздухот во поголемите градови во РС Македонија;
- Мрежата на Управата за хидрометеоролошки работи (УХМР), која е во рамките на Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство.

При анализа на состојбата на квалитетот на воздухот, како еден од главните медиуми во животната средина, земени се во предвид индустриската развиеност на општините, состојбата со сообраќајот, начинот на затоплување на живеалиштата, типот и количините на употребените горива, како и степенот на спроведени мерки и активности за следење и спречување, односно намалување на загадувањето на воздухот.

Мониторинг мрежата на МЖСПП со која управува Македонскиот информативен центар за животна средина (МИЦЖС) е автоматска мрежа за следење на квалитетот на амбиентниот воздух. Останатите две мрежи работат мануелно.

Слика 15: Автоматски мониторинг станици за амбиентален воздух

Нивото на емисиите во воздухот од мобилните извори не зависи само од степенот на активност, туку истото е директно поврзано со квалитетот на горивата кои се користат, старосната структура на возниот парк, како и квалитетот на техничкото одржување.

Сообраќајот е мобилен динамичен линиски извор на загадување. Автомобилите и другите превозни средства, регистрирани на територијата на општина Сарај, како и оние кои транзитираат низ територијата на општината, како што се автобусите од градскиот и меѓуградскиот превоз претставуваат мобилни извори на загадување на воздухот.

При согорување на фосилни горива, од издуните гасови на моторните возила, се емитураат повеќе од 200 различни видови загадувачки супстанции како што се јаглерод моноксид- CO, азотни оксиди- NOx, несогорени јаглеводороди, алдехиди, цврсти честички итн.

Емитираните загадувачки супстанции во воздухот по пат на фотохемиски реакции, создаваат секундарни загадувачки супстанции, како што се полицикличните ароматични јагленоводороди. Од нив бензопиренот е најопасен по своето канцерогено дејство.

3.10. Квалитет на води

Рационалното искористување, одржување и заштитата на водените ресурси е основа за развој на општеството. Сливовите на реките, акумулациите, езерата, изворите и подземните води, односно сите водни ресурси, како база за потрошувачите, водоснабдувањето на населението, индустријата, енергетиката и наводнувањето, се изложени на процеси на загадување. Површинските води се загадуваат од директно испуштање на ефлуенти, од аероседименти, додека подземните води се загадуваат посредно, како резултат на продирање на загадувачки материји во почвата.

Водоснабдувањето подразбира обезбедување на висококвалитетна вода за задоволување на потребите од вода за пиење, комунални потреби, противпожарни потреби, потреби за производство итн. За намирање на потребите од вода значаен ресурс се подземните води – аквифери, формирани главно во котлините. При обезбедување на потребните количини на вода потребна е примена на активности кои ќе обезбедат:

- квалитетно и економично водоснабдување;
- намалување на загуби;
- рационално користење на водите.

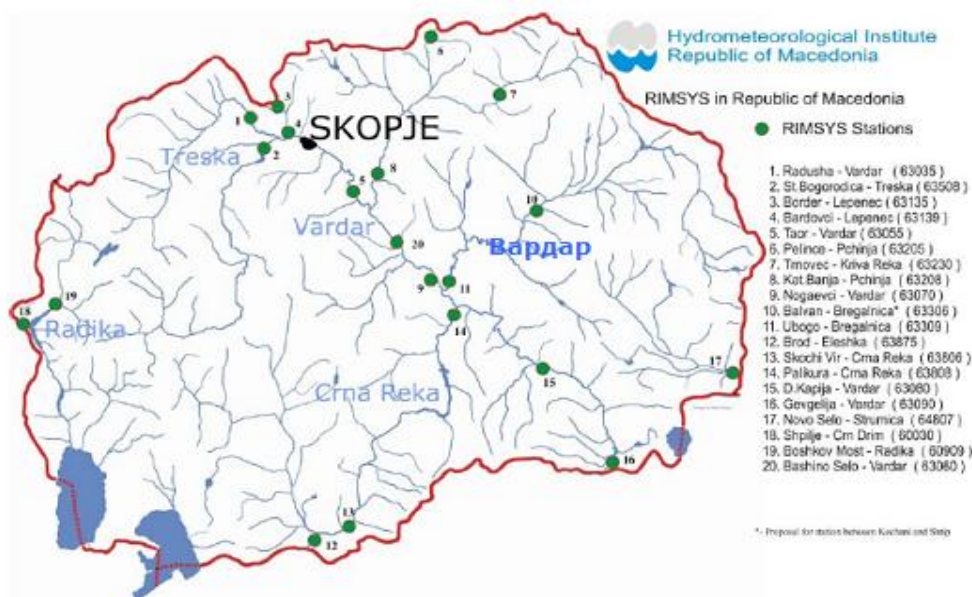
Бидејќи изворниците на вода и водостопанските системи, во однос на другите системи, имаат построги барања во поглед на развој и заштита, при изградба на објектите со цел да се задржи квалитетот на водата потребно е поставување на другите објекти подалеку од изворите на вода.

Состојбата на квалитетот на водите во РС Македонија укажува на веќе нарушена природна рамнотежа во водотеците, како последица од загадувањето на реките со органски материји, тешки метали и одредени посебни загадувачи (пестициди, токсични и органски соединенија). Загадувањето е особено големо низводно од градовите, како резултат на испуштањето на непречистени комунални и индустриски отпадни води. Нивото на

загаденост на делниците на водотеците кои минуваат низ помалку населени подрачја е нешто пониско.

Природните и вештачките водотеци, делниците на водотеците, езерата, акумулациите и подземните води, чии води според намената и степенот на чистотата се распоредуваат во класи, согласно Уредбата за категоризацијана водите, се делат на пет категории. Во I категорија се распоредуваат водотеците чии води мораат да ги исполнуваат условите на I класа, во II категорија условите на II класа, во III категорија условите на III класа, во IV категорија условите на IV класа, а во V категорија се распоредуваат водотеците чии води мораат да ги исполнуваат условите на V класа.

Националната мрежа за следење на квалитетот на површинските води е дадена на следната слика.

Слика 16: RIMSYS станици за мониторинг на водотеци

Границите на планскиот опфат се наоѓаат во прва поширока заштитна зона па изворот Рашче согласно Одлуката за определување на заштитни зони за заштита на водите за водозафатниот објект извор Рашче, мерки за заштита, услови, начин на воспоставување на заштитните зони и картографски приказ (Сл. Весник на Република Северна Македонија бр.3/2021 од 5 јануари 2021 година).

3.11. Управување со отпад

Депонијата „Дрисла“, која го опслужува регионот на Скопје, е единствената депонија со дозвола во Македонија која соодветно стопанисува. На комуналните депонии или дивите депонии во руралните области, отпадот едноставно се истура од страна на комуналните претпријатија, без оперативни трошоци, со исклучок на одредени придружни трошоци (за чувари, ако ги има) и трошоците за повремениот потрошувачка на вода за гаснење на појавените пожари на депониите.

Општина Сарај нема соодветна прописно изградена депонија во согласност со законската регулатива. На комуналната депонија се одложува собраниот комунален отпад кој се транспортира со специјални возила. Организираноста на депонијата е со отсуство на сите предвидени норми и стандарди што треба да ги поседува секоја депонија. До овој момент не се врши третирање на цврстиот комунален отпад, односно не постои ниту примарна ниту секундарна селекција на отпад. Не е соодветно уредена и заштитено и претставува жариште за загадување на средината.

4. СОСТОЈБА БЕЗ ИМПЛЕМЕНТАЦИЈА НА ПЛАНСКИОТ ДОКУМЕНТ

За да се предвидат сите слабости кои може да настанат од имплементација на планскиот документ и да се споредат сите придобивки, најпрвин треба да се разгледа таканареченото *business as usual/ do nothing* сценарио, или состојба без имплементација на планскиот документ. Заради тоа, овој дел од Извештајот се однесува на развојот во рамките на планскиот опфат без имплементација на предвидениот плански документ.

Состојбата без имплементација на планскиот документ подразбира иднина на подрачјето на планскиот документ без имплементација на планираните активности од планскиот документ, односно продолжување на актуелната состојба онаква каква што е сега во моментот.

Во конкретниот случај, доколку не се донесе Урбанистички проект вон опфат на урбанистички план за формирање на градежна парцела со намена Г5- земјоделско сточарско производство (рибник со придружни објекти) и пристапен пат во КО Радуша вон град, општина Сарај, се очекува да продолжат следните трендови:

-) Просторот и понатаму ќе претставува земјиште со помала економска вредност, кое нема да има намена, односно и понатаму ќе остане неорганизирано земјиште;
-) Социо- економскиот статус на населението во општина Сарај ќе стагнира, односно ќе биде непроменет со тренд на опаѓање во времето на рецесија и понатамошно немање на така очекуваните инвестиции;
-) Сите поволности што ги има и нуди оваа локација (нејзината местоположба, микроклиматските карактеристики и сообраќајната поврзаност) ќе останат неискористени за побрз урбан развој. Можна е и појава на диспропорција со пошироката околина каде исто така, се планира изградба на нови и современи населби;
-) Можност за појава на неконтролирана изградба на стопански објекти и со несоодветни дејности, што може да доведе до нарушување на квалитетот на медиумите на животната средина и загрозување на човековото здравје;
-) Биолошката разновидност и пејзажните карактеристики ќе останат на сегашното незначително ниво (незначителна флора и фауна), бидејќи на предметната локација не егзистираат значителни видови на биолошката разновидност, ниту пак карактеристичен пејзаж.

5. ЦЕЛИ НА ЗАШТИТА НА ЖИВОТНАТА СРЕДИНА

Во подготовката на извештајот земени се предвид целите на заштита на животната средина одредени на национално и меѓународно ниво, а кои се релевантни за планскиот документ.

Во рамки на националната правна рамка, земени се целите одредени во следните национални документи релевантни за планскиот документ:

- ✓ Втор национален еколошки акционен план на РМ (2006 год.);
- ✓ Национална стратегија за одржлив развој;
- ✓ Просторен план на РМ (2004 год.);
- ✓ Закон за животна средина (Сл. весник на РМ бр. 53/05, 81/05, 24/07, 159/08, 83/09, 48/10, 124/10, 51/11, 123/12, 93/13, 42/14, 44/15, 129/15, 192/15, 39/16, 99/18 и Сл. весник на РСМ бр. 89/22, 171/22, 3/25 и 124/25);
- ✓ Закон за управување со отпад (Сл. весник на РСМ бр. 216/21);
- ✓ Закон за квалитет на амбиентен воздух (Сл. весник на РМ бр. 67/04, 92/07, 35/10, 47/11, 59/12, 163/13, 10/15 и 146/15 и Сл. весник на РСМ бр. 151/21 и 3/25);
- ✓ Закон за заштита од бучава во животната средина (Сл. весник на РМ бр. 79/07, 124/10, 47/11, 163/13, 146/15 и Сл. весник на РСМ бр. 151/21 и 3/25);
- ✓ Закон за водите (Сл. весник на РМ бр. 87/08, 6/09, 161/09, 83/10, 51/11, 44/12, 23/13, 163/13, 180/14, 146/15, 52/16 и Сл. весник на РСМ бр. 151/21 и 3/25);
- ✓ Закон за спроведување на просторен план на РМ (Сл. весник бр. 39/04);
- ✓ Закон за урбанистичко планирање (Сл. весник на РСМ бр. 32/20, 111/23, 40/25, 127/25 и 134/26);
- ✓ Закон за градење (Сл. весник на РМ бр. 70/13- пречистен текст, 79/13, 137/13, 163/13, 27/14, 28/14, 42/14, 115/14, 149/14, 187/14, 44/15, 129/15, 217/15, 226/15, 30/16, 31/16, 39/16, 71/16, 132/16, 35/18, 64/18 и Сл. весник на РСМ бр. 244/19, 18/20, 279/20, 227/22, 111/23, 3/25, 17/25, 87/25, 269/25, 51/26 и 134/26);
- ✓ Закон за јавна чистота (Сл. весник на РМ бр. 130/10- пречистен текст, 23/11, 53/11, 80/12, 163/13, 44/15, 147/15, 31/16 и Сл. весник на РСМ бр. 122/21);
- ✓ Закон за комунални дејности (Сл. весник на РМ бр. 95/12, 163/13, 42/14, 44/15, 147/15, 31/16, 64/18 и Сл. весник на РСМ бр. 302/20, 3/35 и 17/25);
- ✓ Закон за енергетика (Сл. весник на РСМ бр. 101/25 и 135/25);
- ✓ Закон за енергетска ефикасност (Сл. весник на РСМ бр. 32/20, 110/21, 236/22, 147/24, 74/25, 193/25 и 134/26);
- ✓ Закон за минерални сировини (Сл. весник на РМ, бр. 136/12, 93/13, 44/14, 160/14, 129/15, 36/16, 7/19 и Сл. весник на РСМ бр. 99/22, 129/23, 147/24 и 96/26);
- ✓ Национална стратегија за управување со отпад (2008-2020);
- ✓ Национален план за управување со отпад 2020-2030;
- ✓ Студија за состојбата со биолошката разновидност во Република Македонија (Прв национален извештај) 2003;
- ✓ Стратегија и Акционен план за заштита на биолошката разновидност на Република Македонија (2004);

- ✓ Закон за заштита и благосостојба на животните (Сл. весник на РМ бр.149/14, 149/15, 53/16 и Сл. весник на РСМ бр.65/23);
- ✓ Закон за здравјето на растенијата (Сл. весник на РМ бр.29/05, 81/08, 20/09, 57/10, 17/11, 69/13, 43/14, 158/14, 149/15, 39/16, 83/18 и Сл. весник на РСМ бр.150/21);
- ✓ Закон за ратификација на Конвенцијата за биолошка разновидност (Рио, 1992) (Сл. весник на РМ бр. 54/97);
- ✓ Закон за заштита на културното наследство (Сл. весник на РМ бр. 20/04, 115/07, 18/11, 148/11, 23/13, 137/13, 164/13, 38/14, 44/14, 199/14, 104/15, 154/15, 192/15, 39/16, 11/18 и Сл. весник на РСМ бр.20/19 и 3/25);
- ✓ Закон за шумите (Сл. весник на РМ бр. 64/09, 24/11, 53/11, 25/13, 79/13, 147/13, 43/14, 160/14, 33/15, 44/15, 147/15, 07/16, 39/16 и Сл. весник на РСМ бр.274/22, 58/26 и 134/26);
- ✓ Закон за пасиштата (Сл. весник на РМ бр. 3/98, 101/00, 89/08, 105/09, 42/10, 116/10, 164/13, 193/15, 215/15 и Сл. весник на РСМ бр.110/21);
- ✓ Закон за земјоделско земјиште (Сл. весник на РМ бр. 135/07, 18/11, 148/11, 95/12, 79/13, 87/13, 106/13, 164/13, 39/14, 130/14, 166/14, 72/15, 98/15, 154/15, 215/15, 07/16, 39/16 и Сл. весник на РСМ бр.161/19, 178/21, 91/23 и 134/26);
- ✓ Правилник за урбанистичко планирање (Сл. весник на РСМ, бр. 225/20- пречистен текст, 219/21, 104/22, 99/23, 7/25, 143/25 и 241/25).

Меѓународна правна рамка:

- ✓ Кјото Протокол, 11 декември 1997;
- ✓ Јоханесбуршка декларација за одржлив развој, септември 2002;
- ✓ Европска перспектива за просторен развој, мај 1999;
- ✓ Рио Декларација за животна средина и развој, јуни 1992;
- ✓ Архуска конвенција, 25 јуни 1998 година;
- ✓ Директива на ЕУ за зачувување на природните живеалишта и на дивата фауна и флора (92/43/ЕЕЦ);
- ✓ Директива на ЕУ за зачувување за дивите птици (79/409/ЕЕЦ);
- ✓ Рамковна директива за вода (2000/60 /ЕЦ);
- ✓ Директива за нитрати (91/676/ЕЕЦ);
- ✓ Рамковна директива за квалитет на амбиентен воздух (96/62/ЕЦ);
- ✓ Рамковна директива за отпад (2006/12/ЕЦ);
- ✓ Рамковна директива за бучава (2002/49/ЕЦ);
- ✓ Директива за оценка на влијанието врз животната средина (85/337/ЕЕЦ);
- ✓ Директива за стратесиска оценка на животна средина (2001/42/ЕЦ);
- ✓ Европска Програма за климатски промени, јуни 2000;
- ✓ ЕУ Политика за рурален развој, 2000;
- ✓ ЕУ Шестиот Акционен План за животна средина.

Во рамки на секундарното законодавство, земени се предвид сите постоечки подзаконски акти, релевантни за тематиките опфатени со горенаведените законски акти. Во делот на имплементација на постапката за стратесиска оценка на животната средина дадена во Глава X од Законот за животна средина, следните подзаконски акти се консултирани при

подготовката на овој Извештај и спроведувањето на самата процедура за стратегиска оценка на предметниот плански документ:

- ✓ Уредба за стратегии, планови и програми вклучувајќи ги и промените на тие стратегии, планови и програми, за кои задолжително се спроведува постапка за оцена на нивното влијание врз животната средина и врз животот и здравјето на луѓето (Сл. весник бр.153/07);
- ✓ Уредба за критериумите врз основа на кои се донесуваат одлуки дали определени плански документи би можеле да имаат значително влијание врз животната средина и здравјето на луѓето (Сл. весник на РМ бр.144/07);
- ✓ Уредба за содржината на извештајот за стратегиска оцена на животната средина (Сл. весник на РМ бр.153/07);
- ✓ Уредба за учество на јавноста во текот на изработката на прописи и други акти, како и планови и програми од областа на животната средина (Сл. весник на РМ бр.147/08).

6. ВЕРОЈАТНИ ЗНАЧАЈНИ ВЛИЈАНИЈА ВРЗ ЖИВОТНАТА СРЕДИНА

Согласно упатствата дадени во Уредбата за содржината на извештајот за стратегиска оцена, извршена е анализа на влијанијата од имплементацијата на предвидениот плански документ. При тоа земени се предвид сите релевантни влијанија и нивните карактеристики: секундарни, кумулативни, синергистички, потоа краткорочни, среднорочни и долгорочни, трајни и привремени, позитивни и негативни.

Анализата подразбира разгледување на влијанијата на планскиот документ како целина и во поширок обем, од глобален, стратегиски аспект, без при тоа, да се разгледуваат поединечните проектни содржини опфатени со планскиот документ.

Пред изградба на поединечните проекти/ објекти, кои влегуваат во состав на Урбанистичкиот проект вон опфат на урбанистички план, постои подетална анализа на можните влијанија врз животната средина во конструктивна, оперативна и постоперативна фаза, согласно глава XI од Законот за животна средина (Сл. весник на РМ бр. 53/05, 81/05, 24/07, 159/08, 83/09, 48/10, 124/10, 51/11, 123/12, 93/13, 42/14, 44/15, 129/15, 192/15, 39/16, 99/18 и Сл. весник на РСМ бр. 89/22, 171/22, 3/25 и 124/25)- Барања за изработка на Оцена на влијанието врз животната средина на одредени проекти или согласно член 24 од истиот Закон.

Гледано во целина, при имплементацијата на Урбанистичкиот проект вон опфат на урбанистички план за формирање на градежна парцела со намена Г5- земјоделско сточарско производство (рибник со придружни објекти) и пристапен пат во КО Радушa вон град, општина Сарај, се очекуваат позитивни влијанија врз социо- економскиот развој на општината и пошироко, како што се:

-) Подобрување на бизнис климата;
-) Отворање на нови работни места;
-) Зголемување на доходот по глава на жител и стапката на економски раст;
-) Зголемување на нивото на животен стандард, користејќи ги притоа предностите што ги нуди местоположбата на оваа локација -добрите комуникациски врски и близината до централното градско подрачје.

Реализацијата на Урбанистичкиот проект вон опфат на урбанистички план, би требало да предизвика позитивни импулси и ефекти врз целото непосредно окружување од аспект на повисока организација, инфраструктурна опременост и уреденост на просторот и се разбира економски ефекти манифестирани преку привлекување на нова работна сила и вработување, доколку е базирана врз принципите на одржлив развој и се одликува со максимално почитување и вградување на нормативите и стандарди за заштита на животна средина.

6.1. Влијание врз население и човеково здравје

Имплементацијата на Урбанистичкиот проект вон опфат на урбанистички план за формирање на градежна парцела со намена Г5- земјоделско сточарско производство (рибник со придружни објекти) и пристапен пат во КО Радуша вон град, општина Сарај, позитивно ќе влијае врз демографскиот развој. Влијанијата ќе бидат позитивни и долгорочни, затоа што етаблирањето на просторот ќе понуди нови инвестиции, а со тоа и нови работни места за околното население, подобра социо- економска клима, зголемување на животниот стандард.

Со имплементација на Урбанистичкиот проект вон опфат на урбанистички план за формирање на градежна парцела со намена Г5- земјоделско сточарско производство (рибник со придружни објекти) и пристапен пат во КО Радуша вон град, општина Сарај, нема да се предизвика раселување, затоа што опфатот е надвор од населени места.

Во однос на човековото здравје на околното население, не се очекуваат значителни влијанија заради видот и природата на проектните содржини (рибник со придружни содржини), кои, генерално гледано, не спаѓаат во групата на загадувачи на животната средина и човековото здравје.

Во прилог на заштитата на животната средина и човековото здравје одат и предвидените плански решенија за сообраќајната и комуналната инфраструктура. Со тоа, можноста за загадување на медиумите на животната средина (почва, површински и подземни води и воздух) ќе се сведе на минимум, а со самото тоа и можноста за загрозување на човековото здравје.

Во текот на изградбата на поединечните деловни и инфраструктурни објекти, предвидени со овој урбанистички проект, се очекуваат времени и локални влијанија во смисла на директни афектирања врз човековото здравје, како резултат на појавата на бучава, вибрации, емисии во воздухот од возилата, прашина итн. Нивниот интензитет и обем детално ќе биде анализиран со изработка на соодветните студии за оцена на влијанието на проектите врз животната средина или елаборатите за заштита на животната средина.

6.2. Влијанија врз социо- економска состојба

Имплементацијата на Урбанистичкиот проект вон опфат на урбанистички план за формирање на градежна парцела со намена Г5- земјоделско сточарско производство (рибник со придружни објекти) и пристапен пат во КО Радуша вон град, општина Сарај, позитивно ќе влијае врз социо- економската состојба на населението. Со реализацијата на Урбанистичкиот проект вон опфат на урбанистички план и понатаму со негово непречено функционирање и реализација на зацртаните плански содржини ќе дојде до зголемено ангажирање на нова работна сила која ќе се манифестира преку нови вработувања. Со реализација на Урбанистичкиот проект вон опфат на урбанистички план ќе дојде до развој на дејности, кои ќе допринесат за економски ефекти во овој регион, а исто така ќе дојде до

активирање и на останатите дејности непосредно поврзани со изработката и ефектуирањето на урбанистички решенија и тоа: проектирањето, градежништвото, комуналните дејности, трговијата, туризам, сообраќајот, занаетчиството, јавните функции и др.

Многу важен фактор при изработка на Урбанистичкиот проект вон опфат на урбанистички план е согледување на можноста за финансирање за реализација на планската документација како и исплатливоста на инвестирањето во истиот.

Имплементацијата на Урбанистичкиот проект вон опфат на урбанистички план ќе овозможи отпочнување на инвестиции, кои брзо ќе се рефлектираат врз зголемување на економскиот приход, што ќе придонесе за унапредување на локалната и на националната економија и ќе го стимулираат извозот.

6.3. Влијанија врз квалитет на амбиентниот воздух

Од имплементацијата на Урбанистичкиот проект вон опфат на урбанистички план за формирање на градежна парцела со намена Г5- земјоделско сточарско производство (рибник со придружни објекти) и пристапен пат во КО Радушa вон град, општина Сарај, не се очекуваат особено значајни влијанија врз квалитетот на воздухот.

Предвидените плански решенија за сообраќајната инфраструктура со обезбедување на заштитно зеленило и хортикултурно уредување во комплексот, преставуваат основа да се очекува дека тоа нема да придонесе кон значајни нарушувања на квалитетот на воздухот во опфатот и во поширокото подрачје.

Специфичните значајни влијанија врз квалитетот на воздухот ќе се предвидат за секоја посебна активност/проект, која ќе се спроведува во рамките на урбанистичкиот проект вон опфат и секако ќе добијат и соодветен третман со мерки за намалување или елиминирање на истите.

Во сегашната состојба како загадувачи на воздухот се јавуваат издувните гасови од возилата. Се претпоставува дека загадувањето што ќе биде предизвикано од начинот на греењето, нема да претставува загадувачка опасност по загадувањето по животната средина, бидејќи се препорачува користење на горива со низок процент на сулфур.

За подобрување на квалитетот на воздухот во локалитетот предвидено е сите слободни површини парковски да се уредат.

Потребно е да се изврши озеленување на просторите околу објектите во рамките на секоја градба/парцела поединечно со што ќе се изврши подобрување на микроклимата во локалитетот.

6.4. Влијание врз квалитет на површински и подземни води

Имплементацијата на Урбанистичкиот проект вон опфат на урбанистички план за формирање на градежна парцела со намена Г5- земјоделско сточарско производство (рибник со придружни објекти) и пристапен пат во КО Радуша вон град, општина Сарај, ќе наметне потреба од идентификување на изворите на емисии во површинските и подземните води.

Еден од основните приоритети во заштитата на животната средина е заштита на површинските и подземните води. За таа цел потребно е изградба на канализациони системи за прифаќање на отпадните води, нивно доведување во пречистителна станица и испуштање во најблискиот реципиент, по доведување на квалитетот на водата до потребниот степен.

Согласно Закон за водите (Сл. весник на РМ бр. 87/08, 6/09, 161/09, 83/10, 51/11, 44/12, 23/13, 163/13, 180/14, 146/15, 52/16 и Сл. весник на РСМ бр.151/21 и 3/25), заштитата на водата се третира како превентивна заштита. (Анализата на влијанијата врз животната средина како превентива има за цел да ги идентификува можните проблеми, да ги рационализира трошоците и направи оптимален избор на мерките за заштита на животната средина. За разлика од "пасивниот" пристап (со кој се применуваат заштитни мерки по настанатиот проблем, што претставува финансиско оптоварување на производителите и давачите на услуги, општеството во целост како основна причина за натрупување на нерешените проблеми и загадување на животната средина), превентивната заштита на животната средина се трансформира во елемент на развој и појдовна основа за глобалното управување со животната средина засновано врз принципите на одржлив развој.

Можни извори на дополнителни емисии на отпадни води се санитарните и технолошките отпадни води, кои ќе се генерираат од објектите во опфатот. Доколку неправилно се управува со отпадните води, истите може да имаат значително влијание врз површинските и подземните води и да го загрозат квалитетот на околното земјиште.

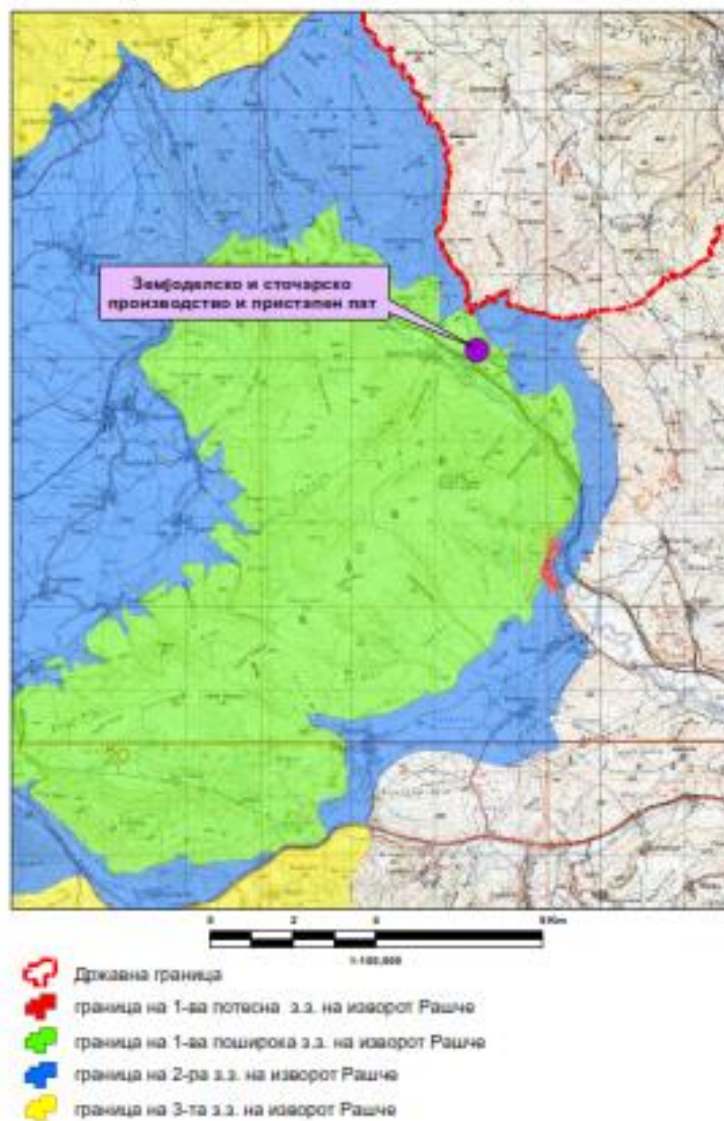
Во тек на експлоатациониот период, редовните активности и активностите кои се преземаат во интервентни случаи (инспекција, поправки, замена на делови и сл.) би можеле да имаат негативно влијание врз животната средина. Времените објекти (кампови) кои би служеле како место во кое би престојувале работниците во периодот на извршување и спроведување на активностите, исто така претставуваат потенцијален извор на загадување на животната средина, особено подземните води.

Нарушување на квалитетот на површинските и подземните води може да биде резултат и од неправилно управување со отпад, како и складирањето и ракувањето со горива, масла, масти, суровини и др. во рамките на опфатот, како во фазата на имплементација на планот, така и за време на нејзиниот животен век- функционирање.

Еден од основните приоритети во заштитата на животната средина е заштита на површинските и подземните води. За таа цел потребно е изградба на канализациони системи за прифаќање на отпадните води, нивно доведување во пречистителна станица и испуштање во најблискиот реципиент, по доведување на квалитетот на водата до потребниот степен.

Проектирањето и изведувањето на канализациониот систем треба се врши по важечките прописи и стандарди за изградба на соодветните видливи објекти.

Особено внимание на заштита на површинските и подземните води треба да се посвети и заради тоа што предметната локација се наоѓа во првата поширока заштитна зона на изворот Рашче.

Слика 17: Местоположба на локацијата во однос на границите на заштитните зони на изворот Рашче

Како што е наведено во Урбанистичкиот проект, согласно Законот за води, Министерството за животна средина и просторно планирање издава водостопанска согласност заради изградба на нови или реконструкција или доградба на постојни објекти, кои се наоѓаат во или покрај површински води, објекти кои што поминуваат преку или под површински води или пак објекти кои се сместени во близина на површински води или крајбрежните земјишта, а кои можат да влијаат врз режимот на водите, издава дозвола за испуштање и дозвола за користење на дејности и активности кои не се забранети со Одлуката за определување на заштитни зони за заштита на водите за водозафатниот објект извор Рашче, мерки за заштита, услови, начин на воспоставување на заштитните зони и картографски приказ (Сл. весник на РСМ бр.3/21 од 5 јануари 2021 година).

Обемот и интензитетот на сите влијанија предизвикани од сите поединечни активности во конструктивна и оперативна фаза на реализација на овој Урбанистички проект вон опфат на урбанистички план, детално ќе бидат објаснети при изработката на студиите за оцена на влијанијата врз животната средина или елаборатите за заштита на животната средина, за секоја активност поединечно.

6.5. Влијание врз почва

Со имплементација на овој Урбанистички проект вон опфат на урбанистички план ќе се оствари рационално користење на земјиштето, кое ќе ефектуира со погоре споменатите бенефити.

Не се очекуваат значителни негативни влијанија врз почвата како резултат на имплементација на урбанистичката документација, имајќи ги во предвид добро компонираните плански решенија за комуналната инфраструктура од аспект на соодветно управување со отпадните води и отпадот генериран во овој опфат.

Со овие решенија, генерално се дава можност, корисниците на објектите да ги остваруваат своите дејности и активности и притоа, со доследно спроведување на законските обврски да спречат било какво загадување на почвата во самиот плански опфат и надвор од него.

Индиректното негативно влијание врз квалитетот на почвата како резултат на издуните гасови од возилата и емисиите во воздух од опслужување на постоечките објекти во разгледуваниот опфат, иако долготрајни, се проценуваат како не многу значајни, со оглед на предвидените заштитни зелени зони и природата на самите предвидени капацитети кои не спаѓаат во групата на големи загадувачи на животната средина.

Обемот и интензитетот на влијанијата на почвата предизвикани од функционирањето на објектите во планскиот опфат детално ќе бидат прикажани при изработката на студиите за оцена на влијанијата врз животната средина или елаборатите за заштита на животната средина, за секој објект и активност поединечно.

6.6. Влијание поврзано со управување со отпад

Влијанијата врз животната средина, предизвикани од управувањето со отпад, потекнуваат од несоодветно управување со комуналниот отпад, во период на функционирањето на објектите опфатени со планскиот опфат. Овие влијанија може да бидат значителни и да го нарушат квалитетот на сите медиуми на животната средина, а во однос на времетраењето се долгорочни бидејќи ќе постојат подолг временски период на предметната локација.

Во првата поширока заштитна зона на изворот Рапче забрането е депонирање на секаков вид на отпадни материи и смет. Создавачот и/или поседувачот на отпадни материи и емисии ги сноси сите трошоци за санација на евентуално предизвиканите нарушувања во животната средина.

Согласно законската регулатива, создавачите на отпад се должни да ги преземат сите мерки за заштита на животната средина. Ова ќе биде предмет во понатамошната фаза на оценување и наложување соодветни мерки при изработка на студиите за оцена на влијанието на проектот врз животната средина или елаборатите за заштита на животната средина за секој од субјектите поодделно.

Согласно Законот за управување со отпадот (Сл. весник на РСМ бр. 216/21), со план се предвидува цврстиот отпад организирано да се селектира со понатамошна негова рециклажа, како мерка за намалување на неговите количини кои завршуваат во депонија. Не се очекуваат негативни влијанија предизвикани од создавање на отпад во рамките на планскиот опфат и надвор од него.

6.7. Влијание од бучава

При реализација на конструктивната и оперативната фаза, односно во време на целосна реализација на овој објектите се очекува појава на зголемена бучава. Како извори на бучава ќе се јават транспортните средства кои ќе ги опслужуваат производните капацитети, а исто така и превозните средства за транспорт на вработените во и надвор од планскиот опфат.

Во исто време се очекува зголемена бучава од изведбата и оперирањето на секој посебен проект/активност, што ќе се решава со мерки предвидени за намалување на можните влијанија во студиите за оцена на влијанијата врз животната средина или елаборатите за заштита на животната средина.

Со оглед на планираната поставеност на објектите во рамките на планскиот опфат, каде само по себе бучавата е зголемена (заради близина на постојните и новоформираните сообраќајници), не се очекува дека бучавата ќе биде значаен фактор во нарушувањето на квалитетот на животната средина на глобално ниво. Во однос на времетраењето, овие влијанија ќе бидат долгорочни и ќе се јавуваат во имплементациониот и оперативниот век на објектите во рамки на опфатот, во однос на опсег на влијанијата- локални, во однос на траење на дразбата- привремени, додека ефектот ќе биде занемарлив.

Доколку при имплементацијата на Планот се применат мерките, дефинирани низ постапките за оцена на влијанијата врз животната средина од секоја посебна активност ќе се намалат и очекуваните кумулативни ефекти од зголемената бучава и ќе се сведат на дозволените нивоа, во согласност со Законот за бучава и подзаконските акти.

6.8. Влијание врз флора и фауна

При реализација на Урбанистичкиот проект вон опфат на урбанистички план за формирање на градежна парцела со намена Г5- земјоделско сточарско производство (рибник со придружни објекти) и пристапен пат во КО Радуша вон град, општина Сарај, може да предизвика негативни влијанија врз флората и фауната, која егзистира на предметната локација, но истите нема да бидат значајни.

Зголеменото присуство на луѓе и нивните активности ќе доведе до очекувани индиректни влијанија врз флората и фауната. Меѓутоа мора да се земе во предвид и фактот дека на овој простор тоа присуство е евидентно (сообраќајот по постоечките сообраќајници).

Влијанијата врз флората и фауната од изградбата на објектите во рамките на планскиот опфат ќе бидат негативни, но не значителни, а во зависност од обемот и времетраењето локални и долгорочни.

Обемот и интензитетот на влијанијата врз флората и фауната предизвикани од активностите во објектите во опфатот детално ќе бидат разгледувани при изработката на студиите за оцена на влијанијата врз животната средина или елаборатите за заштита на животната средина за секоја активност, поединечно.

6.9. Влијание врз предел

Планското подрачје претставува простор вон населено место и има особености на предел со природни карактеристики. Имплементацијата на Урбанистичкиот проект вон опфат на урбанистички план, односно изградените плански содржини нема да предизвикаат значајни влијанија врз пределот и визуелните карактеристики на пределот, но секако ќе го изменат сегашниот изглед на локацијата, заради поставување на нови содржини и измена на досегашниот изглед.

6.10. Влијание врз материјални добра

Од анализата на постојната состојба, може да се заклучи дека во рамките на планскиот опфат не се евидентирани значајни материјални добра. Од функционирањето на објектите во рамките на опфатот ќе има долгорочни позитивни влијанија врз материјалните придобивки кои се во непосредна близина на планскиот опфат. Истите ќе добијат поголемо значење заради полесната достапност до нив, како и зголемување на функционалноста на нивната намена.

Исто така и сообраќајниците, кои ги исполнуваат своите основни намери и цели, со имплементација на овој план, ќе добијат поголемо значење и функционалност заради можноста за брза и лесна транспортна комуникација со околината и пошироко.

6.11. Влијание врз културно и историско наследство

Согласно податоците од Експертниот елаборат за заштита на културното наследство и Археолошката карта на Република Северна Македонија на подрачјето на катастарската општина Радушa, нема евидентирани и регистрирани недвижни споменици на културата и археолошки локалитети.

Доколку при изведување на земјаните работи се најде на археолошки артефакти, односно дојде до откривање на материјални остатоци со културно- историска вредност, потребно е да се постапи во согласност со постоечката законска регулатива, Законот за заштита културното наследство и важечките законски и подзаконски акти кои ја допираат оваа област, односно веднаш да се запре со отпочнатите градежни активности и да се извести надлежната институција за заштита на културното наследство..

6.12. Влијание од несреќи и хаварии

Мерки за заштита од пожар на објектите

Со цел да се избегнат ризиците од појава на пожар се препорачува изработка на План за управување со пожар, во кој ќе бидат вклучени ризиците од појава на пожар во конструктивната, оперативната и постоперативната фаза и ќе бидат предложени мерки за минимизирање на евентуалните појави и ризици од пожар, што ќе даде голем придонес кон зачувување на животната средина.

Во овој План треба да се дадат предлог мерки за спречување на појава на пожар и треба да вклучи обука на работниците кои ќе ја инсталираат опремата и ќе вршат нејзино одржување и поправка на евентуални дефекти, за ризиците и начинот на минимизирање на ризиците за појава на пожар. Со овој План би се минимизирале евентуалните појави и ризици од пожар, што ќе даде голем придонес кон зачувување на животната средина.

Заштита од природни непогоди

Генерално, секој ризик од некое случување што носи опасност може да се дефинира преку обемот, големината на оштетувањето што може да се предизвика со тоа случување, помножено со веројатноста на неговата појава. Оттука технолошкиот ризик се базира на опасноста- обемот на оштетувањето од неконтролирано, интензивно дејствување на опасни материјали со кои се работи за објекти врз живиот свет и материјалните добра и на можноста до тоа неконтролирано опасно дејствување воопшто да дојде.

Посебна важност за проценувањето на технолошките ризици има разгледувањето на сценарија за можни катастрофи и инциденти. За таа цел за одредени случаи може да се

користи едноставен научен пристап, додека во други случаи за тоа е потребен сложен математички и научен апарат како во софтверски, така и во хардверски поглед.

Следниот чекор за дефинирањето на ризиците се состои во групирањето на материјалите, кои се појавуваат во процесот на функционирање на објектот, во соодветни групи според нивните релевантни особини. Едно од можните групирања е следново:

- запалливи- не отровни;
- отровни- не испарливи;
- запалливи- експлозивни; и
- отровни- испарливи.

Јасно е дека резултатите од претходната фаза на дефинирање на заштитата од катастрофи, даваат извонредно корисни информации за тоа што е превентивно направено за да се намали ризикот од катастрофи и за тоа што треба понатаму да се стори во таа насока. Користејќи ги тие информации по методолошка постапка на заштита од катастрофи треба да се пристапи кон проектирање на соодветни мерки во основните и изведбени проекти, при што треба да се има на ум дека тоа е континуиран процес и дека треба постојано да се подобрува сигурноста при користењето на технолошките постројки, односно да се намалува технолошкиот ризик.

Во конкретниов случај можни ризици се исклучиво при природни катастрофи. Во такви случаи стапуваат во сила препораките од постојната законска регулатива.

Согласно Законот за заштита и спасување (Сл. весник на РМ бр.93/12- пречистен текст, 41/14, 71/16, 106/16, 83/18 и Сл. весник на РСМ бр. 215/21) член 93, заради заштита и спасување на луѓето и материјалните добра од природни непогоди, епидемии, епизооти, епифитотии и други несреќи се формираат единици и штабови за заштита и спасување.

Просторните сили за заштита и спасување во услови на природни непогоди, епидемии, епизоотии, епифитотии и други несреќи се употребуваат од страна на општината во која се настанати природните непогоди и други несреќи.

Во услови кога општините не можат да ги отстранат последиците од природните непогоди, по барање на градоначалникот на општината во која тие се настанати, со одлука на директорот на Дирекцијата се употребуваат републичките сили за заштита и спасување.

6.13. Прекугранично влијание

Имплементацијата на Урбанистичкиот проект вон опфат на урбанистички план за формирање на градежна парцела со намена Г5- земјоделско сточарско производство (рибник со придружни објекти) и пристапен пат во КО Радушa вон град, општина Сарај и оперативните активности на предвидените дејности, нема да предизвикаат прекугранични влијанија.

7. ПРЕДВИДЕНИ МЕРКИ ЗА ЗАШТИТА, НАМАЛУВАЊЕ И НЕУТРАЛИЗИРАЊЕ НА НЕГАТИВНИТЕ ВЛИЈАНИЈА

Идентификуваните влијанија врз специфичните медиуми и области на животната средина ќе бидат неутрализирани или намалени доколку бидат доследно почитувани и имплементирани одредбите на Законот за животна средина и другите вертикални закони за секој медиум или област соодветно, како и другите законски одредби применливи за идентификуваните влијанија.

Предметната локација за Урбанистичкиот проект вон опфат на урбанистички план за формирање на градежна парцела со намена Г5- земјоделско сточарско производство (рибник со придружни објекти) и пристапен пат во КО Радушa вон град, општина Сарај, се наоѓа во првата поширока заштитна зона на изворот Рашче. Согласно Одлуката за определување на заштитни зони за заштита на водите за водозафатниот објект извор Рашче, мерки за заштита, услови, начин на воспоставување на заштитните зони и картографски приказ (Сл. Весник на Република Северна Македонија бр. 3/2021 од 5 јануари 2021 година), во првата поширока заштитна зона не се дозволени активности и дејности од страна на човекот кои опфаќаат:

- изведба на објекти со кои се менува режимот на површинските и подземните води, освен за регулација на коритото на реката Вардар во функција на заштита на изворот Рашче;
- ископи за било какви потреби во водоносниот слој (изданската зона) и изградба на објекти и градби под ниво на подземна вода;
- изградба на бунари за експлоатација на подземна вода, освен за водоснабдување;
- изведба на истражни дупнатини освен за истражување и мониторинг на подземните води на изворот Рашче;
- намалување на горниот заштитен слој на почвата, освен при изградба на градежни објекти за кои не е предвидена забрана во овие мерки;
- истражување и експлоатација на секаков вид минерални суровини, вклучувајќи и песок и чакал;
- депонирање на секаков вид на отпадни материи и смет (комунален, градежен, рударски, индустриски, металуршки и др.);
- испуштање на непрочистени комунални, индустриски отпадни води;
- неконтролиран транспорт, складирање, користење и испуштање на течности кои по својот состав се опасни за подземните води (нафта и нејзини деривати, киселини, отровни и радиоактивни материи и други опасни материи);
- испуштање на нетретирани атмосферски отпадни води од сообраќајници од регионален, магистрален карактер и автопатишта;
- изградба на објекти како: индустриски, туристички, воени полигони, хидротехнички објекти- освен објекти за потреби на водоснабдување на населени места;
- изградба на бензински пумпи, автомеханичарски сервиси, стопански гаражи, сервиси за перење на возила, и други објекти кои се ризични по однос на загадување на подземните води;

- воени или бегалски кампови и други видови на организирано задржување на луѓе;
- интензивно сточарство и земјоделско производство, освен за индивидуални потреби на населението од постоечките населени места, без користење на минерални ѓубрива, пестициди и др.;
- изградба на фарми за стока и живина, кланици, бачила, рибници и сл.;
- сеча на шума;
- други видови на активности и дејности кои го загрозуваат квалитетот и квантитетот на подземните води.

Општините кои влегуваат во границите на првата поширока заштитна зона да изготват План за постапување при хаварии согласно прописите од животна средина.

Во првата поширока заштитна зона се воспоставува мониторинг мрежа за набљудување на квалитетот и квантитетот на подземните води во заштитните зони.

Првата поширока заштитна зона е под надзор согласно надлежностите на државните санитарно- здравствените инспектори и државните инспектори за храна.

Нарушувањето на природните процеси во животната средина се јавува како последица на нерационалното искористување на природните ресурси и животниот простор, деградирање на почвените површини под дејство на природниот или антропогениот фактор, пренамена на земјоделско земјиште со висока бонитетна класа за непродуктивни или помалку продуктивни цели, примена на застарени производствени технологии итн.

Втор ред на заштита на животната средина се постигнува со мерките за контрола. Подобра контрола и висок степен на заштита на животната средина ќе се постигне со успешна имплементација на системот на заштита преку подготвување на студија за оцена на влијанието врз животната средина или елаборат за заштита на животната средина за планираните објекти на оваа локација.

7.1. Мерки за намалување на влијанието врз население и човеково здравје

Имплементацијата на планскиот документ се очекува, од социо- економски аспект, позитивно да влијанија врз населението од околината и пошироко.

Мерките за заштита на човековото здравје се вградени во добро компонираните плански решенија на овој Урбанистички проект вон опфат на урбанистички план. Доследното спроведување на овие плански решенија за сообраќајната инфраструктура ќе доведе до можност за загадување на медиумите на животната средина (почва, површински и подземни води и воздух) да биде сведена на минимум, што ќе биде доволна гаранција за директна и индиректна заштита на човековото здравје.

Примената на сите предложени мерки, дадени во сите фази на планирање и процесот на изведба на објектите планирани во рамките на планскиот опфат, ќе овозможи елиминирање на евентуалните негативни влијанија врз животната средина, кои може да се рефлектираат на директен или индиректен начин врз здравјето на луѓето.

7.2. Мерки за намалување на влијанието врз социо- економска состојба

Имплементацијата на Урбанистичкиот проект вон опфат на урбанистички план позитивно ќе влијае на социо- економската состојба, затоа не се препорачуваат мерки за заштита.

7.3. Мерки за намалување на влијанието врз квалитет на амбиентен воздух

При имплементација на Урбанистичкиот проект вон опфат на урбанистички план за формирање на градежна парцела со намена Г5- земјоделско сточарско производство (рибник со придружни објекти) и пристапен пат во КО Радуша вон град, општина Сарај мерките за намалување на влијанието врз квалитетот на амбиенталниот воздух се во насока на намалување на емисија на гасови од превозните средства со употреба на еколошки горива што претставува приоритет за зачувување на животната средина. Со придржување и почитување на законските обврски, ќе се избегнат или намалат влијанијата предизвикани од овој вид извори на загадување на воздухот. За намалување на влијанието врз амбиентниот воздух ќе придонесе и употребата на природен гас, како енергенс, но доколку не дојде до гасификација на планскиот опфат се препорачува користење на горива со низок процент на сулфур и примена на технички решенија, кои ќе овозможат брзо и ефикасно согорување, како и зафаќање и филтрирање на евентуалните емисии.

Други мерки кои треба да се преземат за намалување на можните емисии во воздухот во фаза на изградба на објектите од планскиот опфат се:

- Сите работници, кои ќе бидат потенцијално изложени на емисии на прашина да имаат маски;
- Материјалите кои се исталожени на теренот ќе бидат одблизу мониторирани за можни емисии на прашина и ако е потребно тие ќе бидат покриени или третирани со супресор за прашина;
- Моторите ќе бидат исклучени кога не се во употреба;
- Купиштата земја (од ископините) ќе биде лоцирано далеку од сензитивните рецептори каде што е возможно;
- Сите возила ќе бидат соодветно одржувани за да се редуцираат воздушните емисии;
- Ако се доставуваат земјени материјали, тие ќе бидат во вреќи или соодветно складирани за да може да бидат покриени;
- Сите возила кои носат материјал кој може да диспергира за време на превозот, ќе бидат покриени;
- Ќе се применуваат незагадувачки дејности во опфатот;
- Ќе се применуваат најдобри достапни техники при планирање и изградба на предвидените објекти во рамките на опфатот;
- Ќе се применуваат современи технолошки решенија; и

- Ќе се подигаат и оформуваат заштитни зелени појаси околу планскиот опфат.

Во однос на мерките кои се однесуваат на самата локација на планскиот опфат и сообраќајниците со кои се граничи, тие се вградени во сообраќајните плански решенија за формирање на заштитен зелен појас и хортикултурно уредување на опфатот.

7.4. Мерки за намалување на влијанието врз квалитет на површинските и подземните води

За заштита на површинските и подземните води треба да се преземат мерки во рамките на планскиот опфат каде треба да се почитуваат законските обврски во однос на третманот на технолошките отпадни води пред тие да бидат испуштани во канализационата мрежа, кое е во надлежност на секој од операторите каде тие се генерираат. Истото се однесува и за управувањето со опасниот отпад.

Локацијата припаѓа на подрачјето на Првата заштитна зона на изворот Рашче во рамки на која согласно „Просторниот план на заштитните зони на изворот Рашче“ и потребно е да се применуваат следните мерки:

- Ј) Забрана за користење на ѓубриња од 15 октомври до 15 март за ораници и од 15 ноември до 15 март за зелени површини;
- Ј) Употреба исклучиво на пестициди со време на распаѓање од 30 дена;
- Ј) Забрана за користење на пестицидите: Алдрин, Хлордан, Диелдрин, Д-Ди-Ти, Енрин, Хептахлор, Мирекс, Токсафен, Хексахлоробензол;
- Ј) Користење на податоци од постојни климатолошки станици во Јегуновце, за оптимизација на употреба на пестициди;
- Ј) Обработка на земјата со „no tillage“ техника (орање без превртување);
- Ј) Спречување на дренажа на води од обработливи површини во р. Вардар;
- Ј) Намалување на површините под ораници, за сметка на зголемувањето на зелени површини (ливади, пасишта, затревени трајни насади);
- Ј) Определување на пробни парцели за следење на резултатите од примена на мерките;
- Ј) Мониторинг на квалитет на почва;
- Ј) Следење на азотот, фосфорот и пестицидите на постојните хидрометриски профили;
- Ј) Пречистување на отпадни води од стан за добиток со капацитет поголем од нормата 3.5 условни грла/ха;
- Ј) Складирање на отпад од фармите на уредени локации (примена на фолии и др. вид на површински бариери);
- Ј) Забрана за депонирање на угинат добиток во зоната;
- Ј) Санирање на локацијата каде е депониран заболен добиток, југозападно од с. Рашче;
- Ј) Контрола на спроведувањето на мерките.

За намалување на влијанијата, кои може да произлезат од неправилно управување со отпадните води и да предизвикаат загадување на хидролошките единици на локацијата, во планската документација за изградба се препорачува имплементација на следните мерки:

-) изградба на сепаратна канализациона мрежа;
-) редовна контрола на пречистената вода;
-) испуштање на пречистената вода во најблискиот реципиент со квалитет кој нема да ја наруши категоријата на вода на реципиентот;
-) третман на атмосферските води во маслофаќач и таложници пред финално испуштање во реципиентот;
-) воведување на системи за повторно искористување на водата за различни намени, доколку истите задоволуваат определени критериуми;
-) соодветно управување со отпадот;
-) правилно чување и складирање на суровини, горива, масла, масти и др.

Останатите мерки се вградени во техничко-технолошките и организациони решенија на планскиот документ (собирање и одведување на фекалните и атмосферските води, собирање и одведување на отпадот). Дополнителни мерки не се потребни.

7.5. Мерки за намалување на влијанието врз почва

Со имплементацијана на овој Урбанистички проект вон опфат на урбанистички план не се очекуваат значителни влијанија врз почвата.

Локацијата припаѓа на подрачјето на Првата заштитна зона на изворот Рашче во рамки на која согласно „Просторниот план на заштитните зони на изворот Рашче“, во областа на шумарството се применуваат следните мерки:

- Z Пошумување на заштитните зони на извориштата за водоснабдување.
- Z Одржување на шумите во земјоделското земјиште.
- Z Пошумување на ветрозаштитни појаси.
- Z Стабилизирање на речни брегови за заштита од поплави и ерозија.

Согласно одлуката за определување на заштитни зони за заштита на водите за водозафатниот објект Извор Рашче во првата поширока заштитна зона, не треба да се вршат активности и дејности од страна на човекот како што се сеча на шума и други видови на активности и дејности кои го загрозуваат квалитетот и квантитетот на подземните води.

Доследната примена на планските решенија од страна на операторите во однос на отпадните води и управувањето со отпад во рамките на планскиот опфат, како и примената на добра пракса при самата изградба на објекти во рамки на опфатот и правилното одржување на заштитниот појас во текот на експлоатацијата, ќе бидат доволна гаранција, евентуалните негативни влијанија врз почвата (загадување и ерозија) да бидат сведени на минимум.

Дополнителни мерки не се потребни.

7.6. Мерки за намалување на влијанието поврзани со управување со отпад

Согласно член 7 од Закон за управување со отпад (Сл. весник на РСМ бр. 216/21), создавачите на отпад се должни во најголема мера да го избегнат создавањето на отпад на местото на создавање или да ги намалат штетните влијанија на отпадот врз животната средина, животот и здравјето на луѓето. При управување со отпадот по претходно извршената селекција, отпадот треба да биде преработен по пат на рециклирање и повторно употребен или искористен како извор на енергија.

Согласно Одлуката за определување на заштитни зони за заштита на водите за водозафатниот објект извор Рашче, мерки за заштита, услови, начин на воспоставување на заштитните зони и картографски приказ (Сл. Весник на Република Северна Македонија бр.3/2021 од 5 јануари 2021 година), комуналниот отпад– сметот ќе се одлага со соодветно и навремено транспортирање(изнесување на отпад) од предметната локација до соодветна депонија.

Инвеститорот има склучено договор со Јавното Комунално Претпријатие Сарај за собирање на смет (бр.03-217/1) од 22.05.2024 година од предметната локација.

Мерките за намалување на влијанијата од создадениот отпад се однесуваат на доследното исполнување на законските обврски за управувањето со отпадот, посебно на опасност отпад кои се во надлежност на операторите каде тој се создава.

Останатите мерки се вградени во техничките и организациони решенија на планскиот документ- собирање и одведување на неопасниот отпад на соодветната депонија. Се препорачува селектирање на комуналниот отпад (хартија, пластични шишиња, електричен и електронски отпад итн.).

Во случај на излевање на масло, на околното земјиште, земјата каде што би се излеало маслото ќе биде отстранета, а потоа соодветно дислоцирана, согласно позитивните правни прописи од областа на управување со отпадот.

7.7. Мерки за намалување на влијанието од бучава

Проблемот со намалување на бучавата во вакви опфати треба да се решава со формирање на заштитни зелени појаси и засадување и уредување на просторот со хортикултурни насади во самата локација. Ако при имплементација на планскиот документ се увиди потреба од воведување на дополнителни мерки за заштита од бучава тие во понатамошниот период се препорачува да се спроведат.

Влијанијата од бучава во конструктивната фаза на градба и доградба во планскиот опфат ќе бидат краткотрајни и ограничени на времетраењето на самата фаза. Потребно е инвеститорите да ги почитуваат рокови за градба дадени од надлежниот орган.

Потенцијални специфичните влијанија може да се контролираат преку мерките предвидени во елаборатите за заштита на животна средина, односно мерки во согласност и поставени од страна на надлежниот орган, општина Сарај, додека спречувањето на евентуални вакви влијанија може да се направи само со внимателно одредување на компатибилни намени во рамките на планскиот опфат.

Дополнително, како мерка за контрола и мониторинг на бучавата, потребно е имплементирање на одредбите од Законот за заштита од бучава во животна средина преку подготовка на стратешка карта за бучава и класификација на територијата на општината според степенот на заштита од бучава.

7.8. Мерки за намалување на влијанието врз флора и фауна

Доколку со имплементацијата на Урбанистичкиот проект вон опфат на урбанистички план се применат сите предвидени мерки за заштита и управување со просторот, отпадните води, отпад, бучава и др., ќе се намалат или евентуално ќе се спречат негативните влијанија врз флората и фауната. За намалување на влијанијата од етаблирање на зоната врз видовите од флората и фауната, се препорачува разгледување на мерки во постапката на оцена на влијанијата од секој поединечен проект, како и од секоја поединечна инфраструктурна активност, планирана во комплексот.

Зелените површини и хортикултурното уредување ќе допринесат да се воспостават реверзибилните природни процеси. Се препорачува озеленување на површините со автохтони видови, карактеристични за поширокото подрачје.

Ако за време на спроведување на планската документација се идентификуваат влијанија врз флората и фауната од значење за биолошката разновидност на државата, а кои не биле земени во предвид при изработката на СОЖС поради недостаток на информации, дополнително ќе се предвидат мерки заради обезбедување на реверзибилност на видовите и живеалиштата.

7.9. Мерки за намалување на влијанието врз предел

Имплементацијата на Урбанистичкиот проект вон опфат на урбанистички план ќе има позитивно влијание на пределот од аспект на пејзажна и функционална компонираност со постојната инфраструктура (сообраќајна и комунална) и ќе делува како една урбанизирана целина.

Предвидените активности во планската документација за изградба на комплексот, вклучуваат обезбедување на заштитни појаси во поглед на комплексната заштита на просторот, особено кај сообраќајниците, што е од витален интерес за заштита, унапредување и адекватно користење на природните предели, амбиентите и пејзажите во просторот. Сите овие активности ќе бидат во насока на зачувување и збогатување на амбиентните и естетските потенцијали на просторот.

7.10. Мерки за намалување на влијанието врз материјални придобивки

Влијанијата врз материјалните добра на локацијата на планскиот опфат може да се оценат како позитивни, затоа не се предвидуваат мерки за намалување на влијанијата.

7.11. Мерки за намалување на влијанието врз културно и историско наследство

На подрачјето кое е предмет на анализа нема регистрирани недвижни споменици на културата.

Во Археолошката карта на Република Северна Македонија, која ги проучува предисториските и историските слоеви на човечката егзистенција, од најстарите времиња до доцниот среден век, на анализираното подрачје, евидентирани се локалитети:

- Z Глуво- Кукетини, населба од раниот среден век, на околу 800m северозападно од селото;
- Z Штитење, осамен наод од римско време;
- Z Бразда- Градиште, утврдена населба од железното, раноантичкото, римското и доцноантичкото време, се наоѓа на високиот рид што се издига 70m над околината, обраден од двете страни со Чучерска Река; Ѓорѓоец, водовод од римско време, на 1km југозападно од селото со иравец на протегање на цевоводот кон римскиот Скупи; Царевец, населба од римско време, на 3km западно од селото.

Според Просторниот план на Р Македонија, најголем број на цели се однесуваат на третманот и заштитата на културното наследство во плановите од пониско ниво.

При изработка на планска документација од пониско ниво, да се утврди точната позиција на утврдениот локалитет со културно наследство и во таа смисла да се применат плански мерки за заштита на недвижно културно наследство:

- задолжителен третман на недвижното културно наследство во процесот на изработката на просторните и на урбанистичките планови од пониско ниво заради обезбедување на плански услови за нивната заштита, остварување на нивната културна функција, просторна интеграција и активно користење на спомениците на културата за соодветна намена, во туристичкото стопанство, во малото стопанство и услугите и во вкупниот развој на државата;
- планирање на реконструкција, ревитализација и конзервација на најзначајните споменички целини и објекти и организација и уредување на контактниот, околниот споменичен простор заради зачувување на нивната културно- историска димензија и соодветна презентација;
- измена и дополнување на просторните и урбанистичките планови заради усогласување од аспект на заштита на недвижното културно наследство.

Согласно Закон за урбанистичко планирање (Сл. весник на РСМ бр. 32/20, 111/23, 40/25, 127/25 и 134/26), во просторните и урбанистички планови, врз основа на документацијата за недвижното културно наследство, задолжително се утврдуваат: плански мерки за заштита на спомениците на културата, како и насоки за определување на режимот на нивната заштита.

Вградувањето соодветен режим за заштита на недвижното културно наследство во просторен и урбанистички план се врши според заштитно- конзерваторски основи за културно наследство (Согласно чл. 71 од Законот за заштита на културно наследство).

Недвижното културно наследство, без оглед дали е во прашање градителска целина или поединечен објект, како заедничко културно богатство на светот, во просторните и урбанистичките планови треба да се третира на начин кој ќе обезбеди негово успешно вклопување во просторното и организационото ткиво на градовите и населените места или пошироките подрачја и потенцирање на неговите градежни, обликовни и естетски вредности.

Согласно допис од Министерството за култура- Управа за заштита на културното наследство, бр.172712/2 од 27.08.2024 година, во границите на предметниот опфат не постои културно наследство, ниту добра за кои основано се претпоставува дека претставуваат културно наследство.

Доколку при изведување на земјаните работи се најде на археолошки артефакти, односно дојде до откривање на материјални остатоци со културно- историска вредност, потребно е да се постапи во согласност со постоечката законска регулатива, Законот за заштита културното наследство и важечките законски и подзаконски акти кои ја допираат оваа област, односно веднаш да се запре со отпочнатите градежни активности и да се извести надлежната институција за заштита на културното наследство.

7.12. Мерки за намалување на влијанија од несреќи и хаварии

При реализација и отпочнување со работа на објектите предвидени на локацијата како можни несреќи и хаварии кои можат да се случат се следниве: пожари, експлозии, контаминација на воздухот и водата, хемиски загадувања и други причини кои можат да доведат до загрозеност на човекот, материјалните добра и еколошката загрозеност на просторот.

За избегнување на овие катастрофи и намалување на последиците се превземаат одредени методолошки постапки за планирање на просторот од аспект за заштита:

-) одржување на опремата и инсталациите за сигурност при користење на опасни материјали во разни технолошки процеси;
-) оценка на состојбите на природните компоненти на животната средина и степенот на загрозеност од појава на технички катастрофи;
-) анализа на меѓусебна зависност на природните услови и постојните технолошки системи;
-) заштита на животна средина од емисија на опасни материји;
-) заштита од пожар и експлозија;

-) вградување на сите заштитни мерки предвидени со елаборати за заштита како составен дел на проекти за одделни објекти;
-) правилно димензионирање на сообраќајници и тротоари;
-) едукација на население за заштита од евентуални технички катастрофи;
-) заштитен појас на сообраќајници од повисок ранг.

Превентивни мерки за заштита и спасување од пожар, експлозии и опасни материи се активности кои се планираат и спроведуваат со нормативи при проектирање и изградба на градбите.

Организацијата и спроведувањето на заштита од пожар, која се остварува во рамките на системот за заштита и спасување се уредува со Уредбата за спроведување на заштита и спасување од пожари (Сл. весник на РМ бр. 98/05).

Во однос на диспозицијата на противпожарната заштита планскиот опфат во случај на пожар ќе го опслужува противпожарната единица од Скопје. Во процесот на планирањето треба да се води сметка за конфигурацијата на теренот, степенот на загрозеност од пожари и услови кои им погодуваат на пожарите: климатско- хидролошки услови, ружа на ветрови и слично, кои имаат влијание врз загрозеноста и заштитата од пожари.

Заради успешна заштита од вакви појави се преземаат низа мерки за отстранување на причините за предизвикување на пожари, спречување на нивното ширење, гасење и укажување помош при отстранување на последиците предизвикани со пожар. Затоа е потребно планираната сообраќајна инфраструктура да овозможи непречена интервенција на противпожарните возила, доводната мрежа на вода да е со капацитет кој овозможува несметано функционирање на надворешната хидрантска мрежа околу градбите, во согласност со ПП норми и стандарди, водењето на останата инфраструктура да е во инфраструктурни коридори, подземно поставени на безбедносно меѓусебно растојание и сл. При изработка на техничката документација за изградба на објектите да се изработи и посебен Елаборат за заштита од пожари, експлозии и опасни материи согласно член 70 од Законот за заштита и спасување (Сл. весник на РМ бр.93/12- пречистен текст, 41/14, 71/16, 106/16, 83/18 и Сл. весник на РСМ бр. 215/21) освен оние кои не ги исполнуваат условите од став 5.

Во мирнодопски период може да дојде до појава на вонредни услови поради елементарни непогоди кои настануваат под дејство на природни сили: земјотрес, поплава, силен ветар, снег, наноси, лавини, лизгање и одронување на терен и слично. Многу од овие опасности можат предвреме да се предвидат, во кој случај можат да се преземат одредени организационо- технички мерки за нивно спречување или намалување на последиците.

Природните појави можат да се јават и како комбинирани појави кај кои причинител е човекот, а последиците се резултат на природни сили (поплави предизвикани со рушење на брани, насочување на метеоролошките појави и предизвикување на вонредни состојби).

Сеизмичките појави, земјотресите, се доминантни природни непогоди кои можат да имаат катастрофални последици врз човекот и природата.

Сеизмичките појави- земјотресите се доминантни природни непогоди во Република Северна Македонија, кои можат да имаат катастрофални последици врз човекот и природата. Подрачјето каде се наоѓа предметната локација според досегашните сеизмолошки истражувања, се наоѓа во зона на 8 степени, по МКС скала, на очекувани земјотреси. Намалување на сеизмичкиот ризик може да се изврши со примена на нормативно- правна регулатива, со која се уредени постапките, условите и барањата за постигнување на технички конзистентен и економски одржлив степен на сеизмичка заштита, кај изградбата на новите објекти. Во урбанистичките решенија се утврдува претпоставениот степен на урнатини, нивниот однос спрема слободните површини и степенот на проодноста на сообраќајниците во случај на појава на урнатини. Со оглед на височината, растојанието и распоредот на објектите, како и широчината на радиусите на сообраќајниците, не постои опасност од големи урнатини кои би довеле до затрупување на сообраќајниците. Тоа значи дека е обезбеден природ за спроведување на акција за заштита и спасување и расчистување од урнатини.

Предметниот локалитет припаѓа на регион со висок степен на загроеност од воени дејствија. Според тоа во согласност со член 53 од Закон за заштита и спасување (Сл. весник на РМ бр.93/12- пречистен текст, 41/14, 71/16, 106/16, 83/18 и Сл. весник на РСМ бр. 215/21) задолжително треба да се применуваат мерки за заштита и спасување. Тоа опфаќа пред се изградба на објекти отпорни на сеизмички дејствија, обезбедување на противпожарни пречки, изградба на објекти и заштита и изградба на потребна инфраструктура. За ефикасна заштита на луѓето и материјалните добра, задолжително треба да се обезбедат средства за лична и колективна заштита. Начинот на изградба, одржување и користење на засолништа и други заштитни објекти е уредена со Уредбата за начинот на изградбата, одржувањето и потребниот материјал за засолнишни места (Сл. весник на РМ 80/2005).

7.13. Мерки за намалување на прекугранични влијанија

Имплементацијата на планскиот документ нема да предизвика прекугранични влијанија, затоа не се препорачуваат мерки за намалување на влијанијата.

8. АНАЛИЗА НА АЛТЕРНАТИВИ

Подготовката на Извештај за стратегиска оцена предвидува задолжително разгледување на алтернативи, кое може да се направи од аспект на избор на најдобро решение за локација, опции на намени предвидени во документот, потоа активности што би се предвиделе на планскиот опфат итн.

Овие аспекти се разгледуваат со цел да се изнајде најдоброто решение кое ќе придонесе за максимална можна заштита на животната средина.

Досегашниот начин на користење на просторот на предметната локација е алтернативно разгледуван како состојба да не се прави ништо, во смисла на предметната локација да не се градат предвидените објекти во рамките на планскиот опфат и локацијата во иднина да се користи за истата намена, односно неорганизирано земјиште.

Изборот на оваа алтернатива се покажува како несоодветна, бидејќи во даден временски период предметната локација и понатаму ќе остане неатрактивна. Предметната локација припаѓа на првата поширока заштитна зона на изворот Рашче.

Реализацијата на планските заложби од донесените плански документи не е во временска синхронизација со новосоздадените потреби и од таа планска заложба како основен услов е и изработка на овој Урбанистички план вон населено место.

Просторот е со исклучителни можности за просторен развој со оглед на погодните амбиентални и климатски карактеристики, инфраструктурната изграденост, како и создадената традиција за туристичка понуда. Ова се надополнува и од близината на историски и културолошки локалитети кои ја зголемуваат атрактивноста на просторот за туристичка понуда.

Исто така согледувајќи ги и претходните просторни и урбанистички документи за овој простор, се гледа дека истиот во континуитет е планиран за оваа намена.

Темпото и обемот на мерките и содржините на просторниот развој ќе зависат од насоките дадени во планскиот документ и можностите на инвеститорот за реализација на комплексот.

Имплементацијата на предложениот плански документ, изградба на објекти со конкретна намена на предвидената локација се покажува поприфатлива во однос на разгледуваната варијанта од повеќе аспекти.

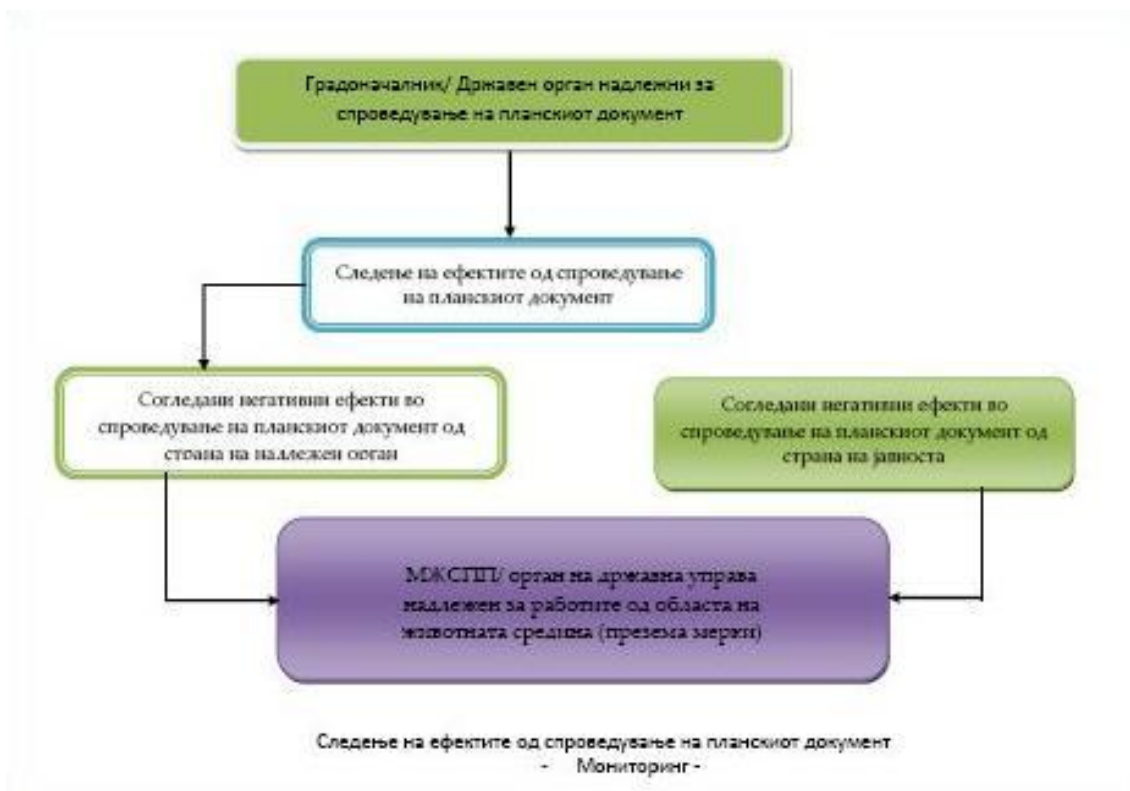
Изборот на предвидените опфати за изградба на објектите, како разгледувана алтернатива, опфаќа неколку позитивни аспекти и тоа:

- во однос на одбраниот простор има поволна географска положба, добри микроклиматски услови и одлична диспозиција во однос на сообраќајната поврзаност со градот Скопје и пошироко со целиот регион;
- изградбата и ставањето во функција на предвидените содржини ќе овозможи остварување на туристички и друг вид општествени функции со директни или индиректни економски ефекти;
- предвиденото планско решение, како алтернатива, дава широки можности за заживување и иден развој на поширокиот простор на локацијата во разни насоки, односно дава можност од неатрактивна локација да прерасне во простор кој ќе даде голем придонес за развојот на локалната и економијата на регионот.

9. ПЛАН ЗА МОНИТОРИНГ НА ЖИВОТНАТА СРЕДИНА

Целта на Планот за мониторинг на животната средина е следење на ефектите од спроведувањето на планскиот документ. Планот за мониторинг ги следи ефектите врз животната средина и врз здравјето на луѓето.

Планот треба да овозможи согледување на непредвидените негативни ефекти и преземање на соодветни дејствија за поправање на состојбата. Во случај на согледани негативни ефекти од спроведувањето на планскиот документ, органот кој го подготвува планскиот документ како и друго правно или физичко лице и здруженија на граѓани од областа на животната средина се должни за тоа да го известат органот на државна управа надлежен за работите од областа на животната средина.

Слика 18: Следење на ефектите од спроведување на планскиот документ

Основните цели и користа од мониторингот на ефектите врз животната средина се:

- Ј) следење на имплементацијата на активностите предвидени со планскиот документ;
- Ј) следење на имплементацијата на мерките за контрола на влијанијата;
- Ј) да се обезбедат податоци за понатамошно следење на состојбите во животната средина;
- Ј) следење на состојбата во животната средина со цел навремено согледување на непредвидените влијанија од имплементацијата на Планот и управување со истите;
- Ј) да се потврди дека со примена на мерките за ублажување се зголемуваат придобивките во однос на заштитата на животната средина;

Ј) утврдување кои активности треба да бидат превземени за редуцирање на влијанијата врз животната средина.

Со цел да се изврши мониторинг на ефективноста на Урбанистичкиот проект вон опфат на урбанистички план, потребно е следење на поставените индикатори и нивниот развој со што ќе се потврдат целите на Планот. За следење на индикаторите потребно е да се земат во предвид и податоците за тековната состојба на животната средина.

Следењето на состојбата на животната средина ја потврдува оправданоста и примената на предложените мерки за ублажување и нивната функционалност, што претставува голема придобивка во однос на заштитата на животната средина.

Цели	Предмет	Индикатори	Мониторинг	Извори на верификација
Подобрување на квалитетот на живеењето и зголемување на животниот стандард	Население	- Зголемен број на вработени; - Имплементирани инфраструктурни подобрувања - Зголемен приход по глава на жител; - Прираст на населението; - Зголемување на буџетот на Општината и пошироко;	- Редовен попис на населението; - Статистички и финансиски извештаи; - Финансиски извештаи	- Завод за статистика; - Министерство за финансии.
Заштита на животната средина со имплементација на Урбанистички проект вон опфат на урбанистички план	Сите медиуми на животната средина	- Бројот на подготвените Студии за оцена на влијанијата врз животната средина/елaborати за заштита на животната средина.	- Мониторинг над спроведување на мерките дефинирани во Студиите за оцена на влијанијата врз животната средина/елaborатите за заштита на животната средина.	- Општина Сарај
Подобрување на квалитетот на воздухот	Квалитет на амбиентален воздух	- Имплементација на мерки од Студија и Елаборат - Донесување и имплементација на Програма за намалување на загадување на амбиентен воздух - Примена на обновливи извори на енергија;	- Мониторинг на квалитет на амбиентален воздух; - Мониторинг на емисии од испусти во атмосферата од индустриските капацитети	- Извештаи за реализација на Планот, - Општина Сарај
Зачувување на квалитетот на водата	Површински води; Подземни води/квалитет на вода за пиење од бунари во најблиските населби	Изведена канализациона мрежа	Мониторинг на квалитетот на водата на испуст во канализација	Општина Сарај
Одржување на постојано ниво на флора и фауна	Покарактеристични влијанија	Задржан број на првично идентификувани живеалишта	Мониторинг над видовите на живеалиштата	- МЖСПП
Зачувување на	Почва	- Применети планови за	Мониторинг на квалитетот на почвата	

Цели	Предмет	Индикатори	Мониторинг	Извори на верификација
квалитетот на почвата		<ul style="list-style-type: none"> управување со отпад; - Селекција и класификација на отпад -Изведена канализациона мрежа; - Квалитетот на амбиентниот воздух во дозволените граници. 		- Општина Сарај
Минимизирање на отпадот, рециклирање и повторна употреба во тековните активности	Медиуми на животната средина	<ul style="list-style-type: none"> - Имплементација на програмите/плановите за управување со отпад за објектот/локацијата; - Определување на места за собирање и селектирање на комунален отпад и инертен отпад - Донесување на посебни правила за постапување со комунален и друг вид неопасен отпад - Имплементација на мерките, предложени во Студија за оцена на влијанијата врз животната средина/елаборат за заштита на ж.средина. 	<p>Степен на имплементација на програмите за управување со отпад на планираниот опфат.</p> <p>Мониторинг на селектирање, собирање и транспорт на комунален отпад на локацијата</p> <p>Доставување на извештаи за управување со отпад</p>	- Општина Сарај
Намалување на бучава	Население, флора и фауна	<ul style="list-style-type: none"> - Имплементација на мерки за намалување на бучава предвидени со Студија за оцена на влијанието врз ж.средина/елаборат за заштита на ж.средина - Постапување заштитни бариери - Извештаите од мерењето на бучава - Задржан број на првично идентификувани живеалишта - Евидентирани здравствени проблеми 	<p>Мониторинг на нивото на бучава</p> <p>Мониторинг над видовите на живеалишта</p> <p>Статистички извештаи за здравствената состојба</p>	- Општина Сарај
Минимизирање на појавите од несреќи и хаварии	Медиуми на животната средина	<p>Примена на препораките дадени во студиите- /планови и програми за заштита од несреќи и хаварии.</p>	<p>Степен на имплементација на препораките дадени во студиите /планови и програми за заштита од несреќи и хаварии.</p>	Извештај за реализација на Планот.

Табела 2: Постапка за мониторинг

10. НЕ-ТЕХНИЧКО РЕЗИМЕ

Согласно Законот за животна средина (Сл. весник на РМ бр. 53/05, 81/05, 24/07, 159/08, 83/09, 48/10, 124/10, 51/11, 123/12, 93/13, 42/14, 44/15, 129/15, 192/15, 39/16, 99/18 и Сл. весник на РСМ бр. 89/22, 171/22, 3/25 и 124/25), Урбанистичкиот проект вон опфат на урбанистички план за формирање на градежна парцела со намена Г5- земјоделско сточарско производство (рибник со придружни објекти) и пристапен пат во КО Радуша вон град, општина Сарај, претставува плански документ за кој е потребно да се спроведе постапка за Стратегиска оценка на животната средина и да се изготви соодветен Извештај.

Извештајот е изработен согласно содржината на извештајот пропишана во Уредбата за содржина на извештајот за стратегиска оценка на животната средина (Сл. весник на РМ бр.153/07).

Целта на постапката за стратегиска оценка на животната средина е идентификација и анализа на влијанијата врз животната средина, животот и здравјето на луѓето кои би произлегле со имплементација на планскиот документ. Постапката е спроведена во фазата на планирање, со цел сите идентификувани влијанија, односно соодветните мерки за елиминирање или контрола на влијанијата да се предвидат во најраната фаза на подготовката на документот, а потоа да се интегрираат целите на животната средина во подготвувањето и усвојувањето на документот.

Постапката за стратегиска оценка на животната средина треба да обезбеди високо ниво на заштита на животната средина, спроведување на насоките од релевантни стратешки и плански документи и интегрирање на целите на животната средина во подготовката и усвојувањето на стратегии, планови и програми (плански документи), а во насока на промовирање на одржливиот развој.

Урбанистичкиот проект вон опфат на урбанистички план е изработена според одредбите за спроведување на Просторниот план на Република Македонија, Стратегија за одржлив развој (Агенда 21), Законот за просторно и урбанистичко планирање, барањата во Програмата за содржината на Урбанистичкиот проект вон опфат на урбанистички план, поблиска содржина и начинот на графичка обработка на плановите и за начинот и постапката за донесување на Урбанистичкиот проект вон опфат на урбанистички план.

Согласно член 2 од Правилникот за поблиска содржина, размер и начин на графичка обработка на урбанистичките планови, овој Урбанистички проект се состои од: **Документациона основа и Планска документација.**

Документацијата на Урбанистичкиот проект вон опфат на урбанистички план се состои од текстуално- аналитички дел, графичкиот дел и услови за градење на просторот, намена на објекти, регулационен план и површина наменета за градба со висински план, сообраќаен со нивелациски план и инфраструктурен план.

Вкупната површина на планскиот опфат изнесува 1,87ха.

Во опфатот се предвидува формирање на градежна парцела со основна намена Г5 земјоделско и сточарско производство (рибник со придружни објекти) и изградба на објект магацин, со максимална катност П/П+2 и максимална висина до хоризонтален венец: $H=4,0/10,50m'$ со компатибилна намена, Г5.5 складишта за храна- магацин и А1.5 куќи во состав на селски стопански двор, согласно член 81 од Правилникот за урбанистичко планирање (Службен весник на Република Северна Македонија бр. 225/20, 219/21, 104/22, 99/23, 7/25 и 143/25). Согласно член 81 став (2) од истиот Правилник, една од компатибилните намени во просторната единица треба да биде уредена во урбанистички план како основна намена при што другите компатибилни намени во истата просторна единица можат да бидат застапени со најмногу 40% за да не се смени карактерот и начинот на употреба на просторната единица.

Во рамки на опфатот се задржуваат постојните објекти 1.1.1 и 1.1.5 со намена Г5- Рибник со придружен објект- ресторан, објект 1.1.4 со намена А1.5 Куќи во состав на селски стопански двор со магацин со постојната висина на објектот, објект 1.1.5, со постојна висина на објект, како и помошниот објект со намена Г5, кој води до подземниот објект (печуркара).

Котата на нулта точка е висинска кота на плочата на приземјето на објектите и изнесува 329,00м.н.в. Во графичките прилози дефинирана е нултата кота на градбата и дозволено е да има отстапки од ($\pm 1,0m$).

Висината на венецот дадена на графичкиот прилог и табелите за нумерички показатели е максимална. Максималната висина на објектите изразена во должни метри се определува од дефинираната кота на приземна плоча (329,00м.н.в $\pm 1,0m$) до завршниот венец на објектот.

Формата и висината на крововите се определува во зависност од предложената архитектура на дадениот објект и од намената на истиот.

Пристапот до локацијата за моторни возила ќе биде од југозападната страна на локацијата на делови од КП 1268, 1269, 1868, 1293, 1292/1, 1296, 1297, 1298 КО Радуша- вгр. Потребниот број паркинг места се определени согласно член 134 од Правилникот за урбанистичко планирање (Сл. весник на РСМ, бр. 225/20- пречистен текст, 219/21, 104/22, 7/25 и 143/25) и потребите на Инвеститорот.

А1- по 1 паркинг место по стан

Б1- Мали комерцијални и деловни дејности - 1 паркинг место на 100m²

Г- Потребниот број паркинг места се утврдува во процесот на донесувањето или спроведувањето на урбанистички план, во зависност од конкретната намена на градбата, начинот на производство, бројот и структурата на вработени, степенот на автоматизацијата на производствениот процес, оддалеченост на живеењето на вработените, постоење на јавен

превоз или гаранции за организиран превоз на вработените, водејќи грижа сите потреби од стационарен сообраќај- службен, индивидуален и за возилата и механизацијата што се употребува за потребите на основната намена на градбата.

Вкупно во градежна парцела 1 се предвидени 31 паркинг места.

Со предлог партерното уредување на градежната парцела и урбанистичкото решение од овој урбанистички проект, одредени се површини под ниско, средно и високо зеленило и презентирани се информативни податоци за процент на озеленетост на градежната парцела. При изработка на основните проекти, решението за партерно уредување и зеленило ќе се доработи, односно усогласи со проектното решение од тие проекти, при што може да се добијат и други вредности за процентот на озеленетост, но истиот не смее да биде под 20% на ниво на градежната парцела, а во склад со одредбите на Законот за урбано зеленило (Сл. весник на РМ бр.11/18 и Сл. весник на РСМ бр.42/20 и 224/24).

Со урбанистичкото решение на овој Урбанистички проект, предвидени се и приклучни места на градбите на водовите од комуналната инфраструктура. При изработка на основните проекти за градежната парцела трасите на приклучоците ќе се доработат, односно ќе се усогласат со проектните решенија за инфраструктурата од тие проекти.

При примена на овој Урбанистичкиот проект вон опфат на урбанистички план за се што не е дефинирано со овие Параметри ќе се применуваат стандардите и нормативи утврдени со Правилникот за урбанистичко планирање (Сл. весник на РСМ, бр. 225/20- пречистен текст, 219/21, 104/22, 99/23, 7/25, 143/25 и 241/25).

Органот, кој го подготвува планскиот документ, во претходна консултација со засегнатите органи од имплементацијата на Урбанистичкиот проект вон опфат на урбанистички план, го определи обемот и деталноста на информациите, кои се дадени во Извештајот за стратегиската оценка на животната средина, што е дел од процедурата за стратегиска оценка на животната средина.

Стратегиската оценка на животната средина ги зема во предвид влијанијата врз животната средина и алтернативите во поширок обем, а исто така:

-) во претходна постапка ги зема во предвид алатките кои би се користеле за да ја подржат формулацијата на стратегиската акција за одржлив развој;
-) овозможува зголемување на ефикасноста при донесување на одлуки;
-) овозможува систематски и ефективен приод кон животната средина од повисоко ниво при донесување на одлуки;
-) ги поддржува консултациите и учеството на јавноста.

Извештајот за стратегиската оценка на животната средина содржи детали од планот, одредени програми и стратегии, како и други информации, кои се земени во предвид при оцената на животната средина, односно содржи податоци за:

-) постојната состојба на предметната локација;

-) можните влијанија врз населението, здравјето на луѓето, флората, фауната, почвата, водата, климатските фактори, материјалните добра, културното наследство, пејзажи и др.;
-) предвидените мерки за заштита и намалување на влијанијата;
-) краток преглед на причините врз основа на кои се одбираат алтернативите;
-) состојба на животната средина без имплементација на планот;
-) план за мониторинг на животната средина.

Целите на овој Урбанистичкиот проект вон опфат на урбанистички план, кој претставува основен развоен документ, се да ги утврди параметрите потребни за издавање Услови за планирање на просторот за изработка на Урбанистичкиот проект вон опфат на урбанистички план за формирање на градежна парцела со намена Г5- земјоделско сточарско производство (рибник со придружни објекти) и пристапен пат во КО Радушa вон град, општина Сарај. Воедно таа треба да ги даде и насоките за изработка на архитектонско-урбанистички проекти за специфична наменска употреба на земјиштето, како и идејни и главни проекти за објектите и инфраструктурните градби за истиот.

Главна цел на планскиот документ е развој, организација и користење на просторот со што се овозможува поголема атрактивност на просторот, како значаен услов за раст на економијата и стандардот на живеење на луѓето, но при тоа да се обезбедат услови за заштита на вредностите во медиумите на животната средина.

Иницијативата за градење на објектите на предложената локација е во насока на реализација на планскиот концепт за интегрален и децентрализиран развој на градот и општината.

Искористувањето на конфигурацијата на теренот и другите природни фактори дава можност за реализација на планираните намени, односно содржини, кои се во интерес на општина Сарај, но и пошироко.

Изградбата на предвидените објекти во рамки на опфатот, ќе претставува придонес во остварување на естетско- композициско уредување на просторот и рационално користење на земјиштето со поддршка на развојот на други комплементарни дејности во општина Сарај. Но, согласно определбите на Просторниот план на РМ за рационално користење и заштита на просторот, идниот развој и разместеност на производните дејности на овој простор треба да базира на примена на принципите и стандардите за заштита на животната средина, особено нивна превентивна примена и спречување на негативните влијанија на производните процеси и технологии врз животната средина.

Реализација на планскиот документ ќе резултира со можност за привлекување на странски капитал, директни економски ефекти и подобрување на социо- економската клима.

Во површини за градба каде со проектна програма ќе се предвиди потреба од градба на неколку одделни објекти задолжителна е изработка на архитектонско- урбанистички проект Законот за урбанистичко планирање (Сл. весник на РСМ бр. 32/20, 111/23, 40/25, 127/25 и 134/26) со кој ќе се утврдат сите поединечни површини за градби. Нивната вкупна развиена површина е потребно да се усогласи со сите нормативи од Правилникот за урбанистичко планирање (Сл. весник на РСМ, бр. 225/20- пречистен текст, 219/21, 104/22, 99/23, 7/25, 143/25 и 241/25).

Влијанијата, кои се претпоставува дека може да произлезат од имплементација на Урбанистичкиот проект вон опфат на урбанистички план за формирање на градежна парцела со намена Г5- земјоделско сточарско производство (рибник со придружни објекти) и пристапен пат во КО Радуша вон град, општина Сарај, се разгледуваат од аспект на негативни влијанија и од аспект на идните бенефиции, односно позитивни влијанија.

Подготовката на Извештајот за стратегиска оцена на влијанијата врз животната средина ги зема во предвид влијанијата врз специфичните медиуми од животната средина со имплементација на предвидената планска документација во поширок обем. Додека пред изградба на поединечните објекти, кои влегуваат во состав на локацијата, ќе се пристапи кон подетална анализа на можните влијанија врз животната средина во конструктивна, оперативна и постоперативната фаза на објектот, согласно глава XI од Законот за животна средина (Сл. весник на РМ бр. 53/05, 81/05, 24/07, 159/08, 83/09, 48/10, 124/10, 51/11, 123/12, 93/13, 42/14, 44/15, 129/15, 192/15, 39/16, 99/18 и Сл. весник на РСМ бр. 89/22, 171/22, 3/25 и 124/25)- Барања за изработка на Оцена на влијанието врз животната средина на одредени проекти или согласно член 24 од истиот Закон.

Влијанијата врз специфичните медиуми од животната средина ќе бидат елиминирани или ефективно намалени доколку при изведбата се применат мерките, дефинирани во планската документација за изградба на објектот, како и мерките кои ќе бидат дадени во поединечните студии за оцена на влијанијата врз животната средина и елаборатите за заштита на животната средина, од изградбата на посебните објекти. При изработката на плански и програмски документи, со кои се планира изведување на проекти, треба да се земе во предвид и анализата на алтернативи, која се прави од аспект на избор за најдобро избрано решение за намена на локацијата, од аспект на економска оправданост, финансиски можности и заштита на животната средина.

Предвиденото планско решение како алтернатива дава широки можности за заживување и иден развој на поширокиот простор на локацијата во разни насоки, односно дава можност просторот од неатрактивно земјиште да прерасне во простор кој ќе даде голем придонес за развојот на регионот, локалната и националната економија.

Стратегиската оцена на животната средина вклучува мерки за мониторинг на сите значителни идентификувани позитивни и негативни ефекти. Планот за мониторинг на животната средина дава можност за систематско набљудување, испитување и оценување на

загадувањето и состојбата на медиумите и областите на животната средина во целина како и идентификација и регистрирање на изворите на загадување на одделните медиуми и областите на животната средина.

Исто така, Планот за мониторинг овозможува воспоставување на интерактивна врска помеѓу сите вклучени страни и претставува основа за надлежните институции, да го контролираат процесот на спроведување на законската регулатива и да донесуваат правилни одлуки.

Со цел да се изврши мониторинг на ефективноста на Урбанистичкиот проект вон опфат на урбанистички план, потребно е следење на поставените индикатори и нивниот развој со што ќе се потврдат целите на Урбанистичкиот проект вон опфат на урбанистички план.

Бенефитот од спроведување стратегиската оцена на животната средина е:

-) флексибилност;
-) консензус во процесот на планирање;
-) интегрирање на социјалните, економските и аспектите на животната средина;
-) меѓусекторска соработка;
-) земање во предвид на регионалните потреби и цели;
-) конзистентност со стратешките определби за одржлив развој.

Доколку сите согледувања дадени во Извештајот за стратегиска оцена на животната средина бидат земени во предвид и имплементирани во Урбанистичкиот проект вон опфат на урбанистички план, ќе се избегнат сите несакани последици, што значи ќе се заштеди време и пари што е само дел од целите на стратегиската оцена на животната средина. Исто така ќе се обезбеди заштита и одржлив развој на ресурсите, заштита на медиумите во животната средина и здравјето на луѓето. Извештајот за стратегиска оцена на животната средина содржи вистинити и реални информации во простор и време, кои ќе им помогнат на носителите на одлуки на повисоко ниво.

11. ИНФОРМАЦИИ ЗА ОДРЖАНА ЈАВНА РАСПРАВА

12. КОРИСТЕНА ЛИТЕРАТУРА

1. Техничка документација поврзана со Урбанистичкиот проект вон опфат на урбанистички план за формирање на градежна парцела со намена Г5- земјоделско сточарско производство (рибник со придружни објекти) и пристапен пат во КО Радуша вон град, општина Сарај;
2. Просторен план на Република Македонија (2002 - 2020);
3. Втор национален еколошки акционен план на РМ (2006);
4. Националната стратегија за биолошка разновидност, 2004;
5. Стратегија за управување со отпад во Република Македонија 2008-2020;
6. Стратегија за мониторинг на животната средина 2004;
7. Стратегија за подигање на јавната свест во животната средина, 2003;
8. Стратегија и акционен план за имплементација на Архуската конвенција 2005;
9. Национален здравствено- еколошки акционен план (НЗЕАП, 1999);
10. Правилникот за урбанистичко планирање (Сл. весник на РСМ, бр. 225/20- пречистен текст, 219/21, 104/22, 99/23, 7/25, 143/25 и 241/25).

ПРИЛОГ 1: ДРД ОБРАЗЕЦ

ЦЕНТРАЛЕН РЕГИСТАР НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА

Трговски регистар и регистар на други правни лица

www.crm.com.mk

Број: 0809-50/155020190022614
Датум и време: 21.6.2019 г. 12:03:01

Дигитално потпишан од: Sistem za e-potvrdi
Централен Регистар на Република Северна Македонија
Датум и час на потпишување: 21.06.2019 во 12:03:21
Издавач на сертификатот: KibsTrust Qualified Certificate Services
Сертификатот е валиден до: 01.05.2021
Документот е дигитално потпишан и е правно валиден

/Електронски издаден документ/

ПОТВРДА за регистрирана дејност

ТЕКОВНИ ПОДАТОЦИ ЗА СУБЈЕКТОТ	
ЕМБС:	6608493
Назив:	Друштво за консалтинг, тренинг и услуги ЕВОЛВИНГ ДОО Скопје
Седиште:	БУКУРЕШКА бр.12/29 СКОПЈЕ - КАРПОШ, КАРПОШ

ПОДАТОЦИ ЗА РЕГИСТРИРАНА ДЕЈНОСТ	
Предмет на работење:	Регистрирана е општа клаузула за бизнис
Приоритетна дејност/ главна приходна шифра:	70.22 - Дејности на советување во врска со работењето и останато управување
Други дејности во внатрешниот промет:	Нема
Евидентирани дејности во надворешниот промет:	Има
Одобренија, дозволи, лиценци, согласности:	Нема

Правна поука: Против овој реален акт може да се изјави приговор до Централниот регистар на Република Северна Македонија во рок од 8 дена од денот на приемот.

Број: 0809-50/155020190022614

Страна 1 од 1

ПРИЛОГ 2: ОДЛУКА ЗА СПРОВЕДУВАЊЕ НА СОЖС

 <p>Република Северна Македонија Republika e Maqedonisë së Veriut Министерство за животна средина и просторно планирање Ministria e Mjedisit dhe Planifikimit Hapësinor Бр. - Nr 15-2021/2 26.05.2026 год. - viti Скопје / Shkup</p>	 <p>Република Северна Македонија Republika e Maqedonisë së Veriut Ministria e Mjedisit Jetësor dhe Planifikimit Hapësinor</p>
<p>СЕКТОР ЗА ПРОСТОРНО ПЛАНИРАЊЕ SEKTORI I PLANIFIKIMIT HAPËSINOR</p>	
<p>Арх.бр./Nr. Arkivi. 15-2021/2 Дата/Data: _____</p>	
<p>ДО: Општина Сарај Ул. 1 Сарај бр. 36 Скопје Република Северна Македонија</p>	<p>DREJTUAR: Komuna e Sarajit Rr. 1 Saraj nr. 36 Shkup Republika e Maqedonisë së Veriut</p>
<p>ПРЕДМЕТ: Известување Врска: Ваш бр. 08-1219/1 од 21.05.2026 година</p>	<p>LËNDA: Njoftim Lidhur me: nr. Tuaj 08-1219/1 të datës 21.05.2026</p>
<p>Почитувани,</p> <p>Во врска со Вашето барање на мислење доставено до Министерството за животна средина и просторно планирање – Сектор за просторно планирање под бр. 15-2021/1 од 21.05.2026 година поврзано со постапката за носење на планската документација Урбанистички проект вон опфат на урбанистички план за формирање на градежна парцела со намена Г5-Земјоделско и сточарско производство (рибник со придружни објекти) и пристапен пат, во КО Радуша-вон град, - Општина Сарај, Ве известуваме дека согласно Законот за животната средина ("Службен весник на РМ" бр: 53/05, 81/05, 24/07, 159/08, 83/09, 48/10, 124/10, 51/11, 123/12, 93/13, 183/13, 187/13, 42/14, 44/15, 129/15, 192/15, 39/16, 99/18 и "Сл. Весник на РСМ" бр. 89/22 и 171/22) Вашата Одлука за Спроведување на Стратегиска оцена за влијание на животната средина бр. 08-1208/1 од 20.05.2026 година и формуларот бр. 08-1209/1 од 20.05.2026 година Министерството за животна средина и просторно планирање ги прифаќа.</p>	<p>Të nderuar,</p> <p>Lidhur me kërkesën Tuaj për mendim, të dorëzuar në Ministrinë e Mjedisit Jetësor dhe Planifikimit Hapësinor – Sektori për Planifikim Hapësinor me nr. 15-2021/1 të datës 21.05.2026, e lidhur me procedurën për miratimin e dokumentacionit planor: Projekt urbanistik jashtë përfshirjes së planit urbanistik për formimin e parcelës ndërtimore me destinim G5 – Prodhim bujqësor dhe blegtoral (peshkore me objekte shoqëruese) dhe rrugë qasjeje, në KK Radushë – jashtë qytetit, Komuna e Sarajit, Ju njoftojmë se në pajtim me Ligjin për mjedisin jetësor ("Gazeta Zyrtare e RM-së" nr. 53/05, 81/05, 24/07, 159/08, 83/09, 48/10, 124/10, 51/11, 123/12, 93/13, 183/13, 187/13, 42/14, 44/15, 129/15, 192/15, 39/16, 99/18 dhe "Gazeta Zyrtare e RMV-së" nr. 89/22 dhe 171/22), Vendimin Tuaj për zbatimin e Vlerësimit Strategjik të ndikimit në mjedisin jetësor nr. 08-1208/1 të datës 20.05.2026 dhe formularin nr. 08-1209/1 të datës 20.05.2026. Ministria e Mjedisit Jetësor dhe Planifikimit Hapësinor e pranon.</p>
<p>1</p>	<p>Министерство за животна средина и просторно планирање на Република Северна Македонија Плоштад „Пресвета Богородица“ бр. 3, Скопје Република Северна Македонија</p>
<p>Ministria e Mjedisit Jetësor dhe Planifikimit Hapësinor e Republikës së Maqedonisë së Veriut Bul. "Presveta Bogorodica" nr. 3, Shkup Republika e Maqedonisë së Veriut</p>	
<p>+389 2 3251 403 www.moep.gov.mk</p>	

Република Северна Македонија
**Министерство за животна средина
и просторно планирање**

Republika e Maqedonisë së Veriut
**Ministria e Mjedisit Jetësor
dhe Planifikimit Hapësinor**

СЕКТОР ЗА ПРОСТОРНО ПЛАНИРАЊЕ
SEKTORI I PLANIFIKIMIT HAPËSINOR

Одлуката заедно со формуларот задолжително се објавуваат на веб-страницата на органот кој го подготвува и носи планскиот документ.

Vendimi së bashku me formularin detyrimisht publikohen në ueb faqen e organit i cili e përgatit dhe e miraton dokumentin planor.

Со почит,

Me respekt,

МИНИСТЕР/MINISTER
Muamet Hoxha

Изработил/Përgatit: Бајрам Цамик
Контролирал/Kontrollor: Дарина Марковска Ристеска
Одобрил/Mirator: Nebi Rexhepi

2

Министерство за животна средина и просторно планирање
на Република Северна Македонија
Плоштад „Пресвета Богородица“ бр. 3, Скопје
Република Северна Македонија

Ministria e Mjedisit Jetësor dhe Planifikimit
hapësinor e Republikës së Maqedonisë së Veriut
Bul. "Presveta Bogorodica" nr. 3, Shkup
Republika e Maqedonisë së Veriut

+389 2 3251 403
www.moepp.gov.mk